

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Diplomová práce

ŽIVOTNÍ PŘÍBĚHY UŽIVATELŮ NELEGÁLNÍCH DROG

Vedoucí práce: doc. MgA. Stanislav Suda, Ph.D.
Autor práce: Bc. Lucie Šromová
Studijní program: Pedagogika volného času (KS)

2022

Prohlašuji, že jsem autorkou této kvalifikační práce a že jsem ji vypracovala pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu použitých zdrojů.

25. 3. 2022

Bc. Lucie Šromová

Poděkování

Děkuji panu doc. MgA. Stanislavu Sudovi, Ph.D. za jeho cenné rady, náměty a připomínky. Dále děkuji všem respondentům za jejich ochotu a čas, který věnovali rozhovorům.

OBSAH

Úvod	6
1 Drogová závislost	7
1.1 Droga	7
1.2 Historie drog	7
1.3 Dělení drog	8
2 Syndrom závislosti	10
2.1 Příčiny vzniku závislosti	11
3 Rodina a rozvod	15
3.1 Rodina a její funkce	15
3.2 Typologie současné rodiny dle její funkčnosti	16
3.3 Dysfunkční rodina	17
3.4 Rozvod a jeho dopad na děti	17
4 Hodnoty člověka	19
4.1 Vliv okolí na utváření hodnot	21
4.2 Hodnoty drogově závislého	22
5 Kvalita života	24
5.1 Kvalita života uživatelů drog	25
6 Výzkumná část	27
6.1 Cíl výzkumu	27
6.2 Výzkumný design – narativní analýza	27
6.3 Metoda sběru dat	28
6.4 Výzkumný vzorek	28
7 Charakteristika respondentů	29
8 Společné znaky respondentů	31
9 Základní stavební kameny příběhů	32
9.1 Rodina a dětství	32
9.2 Základní škola	33
9.3 Parta a první zkušenost s marihuanou	33
9.4 První zkušenost s pervitinem	35
9.5 Průběh užívání drog	35
9.6 Důvod k abstinenci	38
10 Rekonstrukce rozhovorů	40
10.1 Respondentka Klára	40
10.2 Respondentka Jana	42
10.3 Respondent Marek	45

10.4 Respondent Šimon	48
11 Sebehodnocení výzkumníka	54
12 Diskuse.....	55
Závěr	57
Seznam literatury	58

Úvod

Závislost na psychoaktivních látkách dopadá nejenom na závislého, ale také na členy jeho rodiny a okruh jeho blízkých. Někdy se srovnává zátěž zúčastněných se zátěží lidí, jejichž blízký onemocněl chronickou nemocí ať už fyzickou nebo psychickou. Rozdíl je patrný v nepředvídatelnosti problémů souvisejících s drogovou závislostí a případných remisí a relapsů. Blízké osoby závislých zažívají nepříjemné pocity s různou intenzitou, musí se vyrovnat s komplikovanými a vleklými pocity smutku. (OREO, OZGUL 2007)

Závislost je závažný problém, který se týká mnoha lidí a to bez ohledu na věk, pohlaví, či jeho sociální postavení. V dnešní době se setkáváme s mnoha druhy závislostí. Nejedná se pouze o psychoaktivní látky, ale závislost může být také na internetu, PC či mobilním telefonu, jídle a s tím spojenými poruchami a mnoho dalšího. Závislosti mají různé projevy a příčiny.

Téma diplomové práce bylo vybráno z důvodu osobního zájmu o tuto tematiku. Drogová problematika je ve společnosti velmi tabuizována a stigmatizována a práci bych chtěla poukázat na fakt, že příčin vzniku závislosti je velké množství a závislost je nemoc.

Diplomová práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část je zaměřena na vymezení základních pojmů drogy, jejich historii a dělení a syndromu závislosti. Jelikož všichni respondenti pocházejí z nestabilního rodinného zázemí, další kapitola je věnována rodině. Následující kapitoly se věnují hodnotám člověka a kvalitě života.

Cílem výzkumné části práce je podrobně poznat životní příběhy abstinujících uživatelů drog. Zjistit příčiny, proč respondenti začali drogy užívat, jaký byl jejich život v době užívání, co stálo za rozhodnutím abstinovat a jak se z drogové závislosti vyléčili. K výzkumu je využita narativní analýza, kdy vyprávění je v rukách respondentů, jelikož k získávání dat jsou využity nestrukturované rozhovory. Rozhovory jsou analyzovány samostatně, ale také jsou analyzovány informace, které se v rozhovorech opakují.

1 Drogová závislost

Na úvod je nutné vyjasnit si základní terminologii. Problematice drog a závislosti se věnuje velké množství různých autorů, ale jejich definice se od sebe výrazně neliší.

1.1 Droga

Tento pojem se z historického hlediska vyvíjel. Původní termín pocházející ze 14. století z francouzštiny znamenal sušené nebo jinak konzervované orgány rostlin, živočichů, sloužící jako léčiva. Dnes dle Jiřího Presla (in Záborský 2003) se jedná o každou látku, která má psychotropní účinek (ovlivňuje prožívání okolní reality a mění „vnitřní naladění“) a může vyvolat závislost. Obdobnou definici uvádí i Skála (1988) a navíc uvádí, že kromě pozitivního ovlivnění nálady, vnímání, prožívání, chování, zájmů se jedinec nemůže vyhnout také negativním účinkům, včetně zdravotních důsledků. V posledních desetiletích prochází tento pojem změnou a je používáno i v kladném významu např. jakou zaujetí milovanou osobou či sportem. (ZÁBRANSKÝ 2003)

Jestliže není droga využita k léčebným účelům a je zneužita toxikomany, je označována jako omamná látka. Omamné a psychotropní látky mohou být přírodní nebo syntetické, ovlivňují prožívání reality a vyvolávají závislost. (VALÍČEK a kol. 2000)

Drogami se v České republice zaobírá také legislativa. Konkrétně se jedná o zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů a trestní zákoník. V zákonu č. 167/ 1998 sb. se omamnými a psychotropními látkami rozumí takové látky, kdy při jejich požití či požívání vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá, a jsou uvedeny v seznamu těchto látek.

V § 130 trestního zákoníku je návyková látka definována takto: *Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobící nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.* (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

1.2 Historie drog

Drogy a jejich užívání je staré jako lidstvo samo. Lidé pochopili, že pokud do ohně přidají různé byliny, např. durman, zvýší tím omamný a magický účinek kouře. Rituály spojené s ohněm a kouřem se staly náboženským zvykem, který v některých náboženstvích trvá dodnes.

Člověk se naučil používat i samotné rostliny a jejich omamné účinky. První nejstarší drogou byl alkaloid muscarin, který najdeme v muchomůrce červené. Dříve lidé hojně využívali již zmíněný durman, ale také brusinky či hloh. (WOLF 2004)

Z dob neolitu na území Mezopotámie (8000 – 5000 př. n. l.) máme doloženo užívání makové šťávy. Ve 14. st. př. n. l. ve starém Egyptě pěstovali mák na větších plochách a z něj vyráběli lék proti bolesti – opium. Z Asie pochází zřejmě nejznámější a

nejrozšířenější měkká droga, konopí seté, které lidé znali dříve než tabák. Konopí lidé využívali k léčbě některých nemocí, např. zácpě, revmatismu, malárii, v Indii našlo konopí využití i v duchovní sféře.

Z Jižní Ameriky pochází keř koka, který obsahuje kokain, a jeho účinky znají lidé již 5000 let. Ve střední Americe objevil houbový kult indiánů účinky lysohlávky, který je starý asi 4000 let. Některé rostliny měly špatnou pověst. Jednalo se zejména o paličkovici nachovou, která bývala poměrně často příčinou hromadných otrav v Evropě v době středověku, kořen mandragory, bobule rulíku zlomocného, semena blínu a durmanu.

Drogy lidé nejprve užívali pro jejich léčivé účinky, později jako opojné prostředky. Lidé k nim přistupovali s úctou a respektem, ale i oni mnohdy jejich silám podlehli.

S rozvojem farmacie a s dobou velkých objevů v 19. st. dochází k masovému rozšíření drog v Evropě a Severní Americe. Některé látky byly zpočátku izolovány, ale později se začaly komerčně vyrábět a rozšiřovat jako součást léčiv po celém světě. V polovině 19. st. se na trh dostávají cigarety. Další převrat nastal v roce 1853 s vynálezem injekční jehly, která dává nové rozměry účinkům některých drog. Se všemi těmito vynálezy stoupá i počet drogově závislých a s tím spojené společenské komplikace a zdravotní problémy. V návaznosti na tyto situace vznikají v jednotlivých zemích protidrogové zákony. (FIŠEROVÁ 2000)

1.3 Dělení drog

Drogy je možné dělit z několika hledisek. Asi nejznámější je rozdělení na tzv. měkké a tvrdé drogy. U měkkých drog dochází k dojmu, že tyto drogy nejsou nebezpečné a jejich užívání je ve společnosti tolerováno. Patří mezi ně zejména tabák a marihuana. Tvrdé drogy ničí život člověka rychleji, a to zejména v oblasti zdravotní, sociální i ekonomické. Mezi tvrdé drogy se řadí heroin, pervitin, kokain a také alkohol. Toto rozdělení je ovšem nepřesné a i měkké drogy vyvolávají závislost. (SZÚ 2012)

- **Dělení drog dle postoje společnosti**
 - a) **Legální drogy** – tyto látky jsou volně dostupné za dodržování určitých podmínek, jako je věk či lékařský předpis. Jestliže jsou podmínky dodrženy, bývá jejich užívání tolerováno. I tyto látky mohou způsobit zdravotní komplikace nebo závislost. Řadíme mezi ně alkohol, nikotin, léky, kofein a organická rozpouštědla.
 - b) **Nelegální drogy** – tyto látky jsou definovány zákonem. Za jejich výrobu nebo držení hrozí pachateli finanční trest, případně odnětí svobody. Patří mezi ně heroin, kokain, konopné látky, extáze, pervitin.
- **Dělení drog dle rizika závislosti**
 - a) **Drogy s mírným rizikem** – riziko vzniku závislosti je poměrně nízké (kofein, marihuana, extáze)
 - b) **Drogy s vysokým rizikem** – riziko vzniku závislosti je velmi vysoké (heroin, pervitin, toluen)
- **Dělení drog dle působení na psychiku zdravého člověka**
 - a) **Tlumivé látky** – způsobují uvolnění, zklidnění, pasivitu, ospalost až spánek, zpomalují reakce. Relativně v krátkém čase na ně vzniká fyzická závislost, což v případě nepodání látky způsobuje abstinenci syndrom. Mezi tyto drogy patří např. heroin, morfín, alkohol, léky.
 - b) **Povzbuzující látky** – povzbuzují centrální nervovou soustavu. Po jejich užití se vytrácí únava, ale také potřeba jíst a spát, zvyšuje se výkon,

dostavuje se pocit fyzické a duševní síly, někdy až euforie. Na stimulační drogy vzniká silná psychická závislost. Mezi stimulační drogy řadíme např. kokain, pervitin, kofein, nikotin

- c) **Halucinogenní látky** – výrazně mění kvalitu vědomí, psychiku, intenzitu a hloubku prožívání. Způsobují sluchové a zrakové halucinace, zvyšují intenzitu vnímání prostoru a barev. Jejich působení se nedá dopředu předpovídat a mnohdy ovlivní rozhodnutí člověka vyzkoušet i tvrdší drogy. Mezi halucinogenní látky patří LSD, lysohlávky a konopné drogy. (MEDITORIAL 2022)

2 Syndrom závislosti

Syndrom závislosti se nejprve používal v souvislosti s problematikou alkoholismu a vyvíjel se od roku 1952. V roce 1976 bylo sestaveno sedm základních příznaků závislosti na alkoholu, což významně ovlivnilo další klasifikace jako 9. decenální revizi Mezinárodní klasifikace nemocí z roku 1978 a manuál Americké psychiatrické asociace DSM-III-R z roku 1987. Tento klasifikační přístup začal být používán i na ostatní psychoaktivní látky, které vyvolávají závislost. (KALINA a kol. 2008)

V souvislosti s pojmem drogová závislost se používají také synonyma jako látková závislost, narkomanie či toxikomanie. Jedná se o abnormální až patologický stav, který vyvolává časté užívání drog. Závislost vzniká obvykle pravidelným častým užíváním, kdy uživatel drogu záměrně vyhledává. (KUKLOVÁ 2016)

Syndromem závislosti se zabývají i světové dokumenty a organizace. Dle 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí je syndrom závislosti definován jako *soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přání užít drogu, porušené ovládnutí při jejím užívání, přetrvávající užívání této drogy i přes škodlivé následky, priorita v užívání drogy před ostatními aktivitami a závazky, zvýšená tolerance pro drogu a někdy somatický odvykací stav. Systém závislosti může být přítomen pro specifickou psychoaktivní substanci (např. tabák, alkohol nebo diazepam), pro skupinu látek (např. opioidy) nebo pro širší rozpětí farmakologicky rozličných psychoaktivních substancí.* (MKN-10)

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje drogovou závislost jako *psychický někdy i fyzický stav charakterizovaný změnami chování a dalšími reakcemi, které vždy zahrnují nutkání užít drogu opakovaně (ustavičně nebo intermitentně) pro její psychické účinky a dále také proto, aby se zabránilo vzniku nepříjemných stavů vznikajících při nepřítomnosti drogy v organismu.* (KUKLOVÁ 2016)

Drogová závislost je považována za onemocnění, které se vyznačuje silnou touhou po účincích drogy. Je možno ji chápat jako životní styl zaměřený na konkrétní látku. Dle MKN-10 se projevuje určitými příznaky, které se projevují po dobu 12. měsíců. Jedná se o:

- silnou potřebu získat a užívat drogu,
- neschopnost kontroly a sebeovládání ve vztahu k jejímu užívání,
- růst tolerance, potřebu stále většího množství či častějších dávek,
- abstinenci syndrom – reakce na snížení obvyklé dávky nebo abstinenci,
- dominantnost potřeby drogy – omezení ostatních zájmů a potřeb,
- potřebu konzumace drogy i přesto, že si člověk uvědomuje její škodlivý vliv. (VÁGNEROVÁ 2004)

Vágnerová (2004) rozlišuje závislost somatickou a psychickou. Jednotlivé látky mohou vyvolat různý typ závislosti. Při závislosti somatické se biologické funkce organismu přizpůsobují konkrétní psychoaktivní látce, někdy dochází ke zvyšující toleranci, což znamená, že pokud chce jedinec dosáhnout stejného výsledku, musí dávku zvyšovat. Po vysazení drogy se dostavuje abstinenci syndrom, který může mít různé příznaky, nejčastěji neklid, napětí, ale také zvýšené pocení, třes, křeče. Psychická

závislost se projevuje neodolatelnou touhou užít další dávku drogy. Jedinec má pocit, jestliže drogu neužije, bude se cítit špatně a jenom pouhá představa vyvolává úzkost či podrážděnost.

Vznikem závislosti jsou nejvíce ohroženi mladí lidé v období dospívání. V tuto dobu nemají strach z následků a budoucnosti, zvyšuje se touha experimentovat, mladým lidem chybí zkušenost a náhled na vlastní zranitelnost. Lákadlem se stává také sociální odmítání drog. Mladiství mnohdy odmítají hodnoty a životní styl dospělých, což se právě projevuje ochotou drogu vyzkoušet.

Závislost je možné rozdělit na čtyři fáze:

- 1) **Fáze experimentování a občasného užívání** – jedince užívá nejčastěji ze zvědavosti či nudy, chce zkusit něco nového, dokázat svou nezávislost na autoritách. Pro dospívajícího může být přitažlivý člověk, který drogy užívá. Mladý člověk příležitostným užíváním může řešit zátěžové situace, kdy se problému snaží uniknout nebo se s ním potřebuje vyrovnat. Po aplikaci se dostávají pocity uvolnění, štěstí, sebejistoty.
- 2) **Fáze pravidelného užívání** – jedinec nezapírá pravidelné užívání, ale popírá riziko svého chování. Často se mylně domnívá, že má situaci pod kontrolou. V této fázi dochází ke změnám chování a úbytku zájmů.
- 3) **Fáze návykového užívání** – uživatele nezajímá nic jiného než drogy. Ztrácí se motivace a mění se hodnoty člověka. Své pravidelné užívání se nesnaží skrývat před okolím, na názoru druhých uživatelů nezáleží. Narušují se sociální vazby, člověk přichází o práci, přátele i rodinu. Někteří jedinci se snaží své chování ospravedlnovat. Droga se stává potřebnou, jedinec se bez ní již neobejde. Někteří se pokoušejí v této fázi dávku omezit nebo přestat, ale často bez úspěchu.
- 4) **Fáze terminální** – člověk je díky nadměrnému užívání poškozen biologicky i sociálně, objevuje se narušená psychika i zdravotní stav. U člověka dochází k celkovému úpadku osobnosti a rozpadu sociálních vazeb. Drogově závislý udržuje pouze kontakty s lidmi, kteří se pohybují ve stejné společnosti týkající se drog. Mnohdy dochází k trestné činnosti, jelikož droga zbavuje jedince sociálních zábran, lidé podvádějí, kradou, loupí nebo prodávají vlastní tělo proto, aby získaly drogu, nebo finanční prostředky na drogu. (VÁGNEROVÁ 2004)

2.1 Příčiny vzniku závislosti

Závislost je multifaktoriálně podmíněná porucha, která může mít mnoho příčin. Na vzniku závislosti se mohou podílet somatické i psychické vlastnosti uživatele, ale také vlivy vnějšího prostředí, především sociálního. (VÁGNEROVÁ 2004)

V současné době ovšem nejsou prokázány predispozice, díky kterým by závislost jednoznačně vznikala. U někoho převažují psychologické problémy, u jiného genetické, vrozené dispozice, nebo sociokulturní vazby a rituály spojené s užíváním návykových látek. Obvykle se jedná o kombinace několika faktorů. Vznik závislosti závisí také na specifických reakcích a změnách na úrovni neurobiologie člověka. (KUDRLE in KALINA a kol. 2003)

Vznik a rozvoj závislosti souvisí s vývojem jedince. Objevují se souvislosti mezi závislostí a raným dětstvím. Účinky psychoaktivní látky umožňují vyjádření afektů a uspokojení určitých potřeb, které jsou za běžného stavu vědomí potlačeny. Mnohdy se jedná o potřeby a afekty, které pocházejí právě z minulosti, především z dětství. Autoři spojují užívání drog s typem osobnostní struktury, která se fixuje v orálním období. (HAJNÝ in KALINA a kol. 2003)

Dle Freuda se jedná o období, ve kterém začíná složitý vývoj osobnosti. Novorozenec uspokojuje své potřeby ústy, rty a jazykem. Jedná se o nejvýznamnější orgán, kterým novorozenec poznává okolní předměty a buduje si první zkušenosti. Pro správný vývoj jedince je nutné, aby všechny potřeby byly neprodleně uspokojeny. Jestliže se tak nestane, dítě prožívá frustraci a první sociální konflikt. To může vést až k ustrnutí libida v oblasti úst a k ustrnutí vývoje tzv. orálního charakteru. (CAKIRPALOGLU 2012)

V dospělosti se toto projevuje vyžadováním péče o jedince, ale on se nijak sám aktivně nepodílí. Dalšími znaky mohou být nízká tolerance k napětí, bolesti a frustraci. Drogy ovlivňují to, jak se jedinec cítí, jak vnímá nebo jak se chová. Dávají mu také odvahu a sílu říci svým blízkým a rodičům, co si o nich myslí. Pod vlivem nemá obavy z důsledků svého jednání. Závislí jsou bezohlední vůči citům, přáním i majetku blízkých, což lze chápat jako nahromaděnou a skrytou agresi, kterou nebylo možné vyjádřit jinou cestou. Uspokojení potřeb závislého je vyžadováno od jejich okolí, oni sami obvykle bývají zdánlivě pasivní, což připomíná chování kojence. Zdánlivá pasivita připomíná fakt, že i kojeneček přivolává pozornost matky: křikem, mimikou či pohyby a tím dochází k uspokojení potřeby. (HAJNÝ in KALINA 2003)

Někteří rodiče nedokáží adekvátně reagovat na potřeby dítěte v pozdějším věku. V některých situacích je třeba reagovat vstřícně, jindy odmítavě, kriticky, a použít určité sankce. Pro rodiče to není jednoduché, vyžaduje to nejenom lásku, ale také jistý talent a komplex sociálních dovedností a vyzrálosti. Některé děti jsou přetěžováni odpovědností a nároky, k jiným se rodiče i v pozdějším věku chovají jako k malým dětem. Rodiče jsou ve svých reakcích a rozhodnutích nestabilní. Přetěžování dítěte v jedné oblasti může vést k vývoji tzv. dospělého člověka. Takový jedinec může být v jistých věcech předčasně zralý, nebo naopak případné opakované selhávání se může rozšířit i na další oblasti života. Pro dítě je přínosné dostatečné množství stimulů přiměřených jeho věku, kdy se učí růst, zažívá úspěch, ale zároveň se učí vyrovnávat s drobnými neúspěchy a překážkami.

Schopnost snášet nepříjemné emoce a afekty jsou znakem dokončeného emocionálního vývoje a zrání osobnosti. U drogově závislých tato schopnost často chybí. Objevuje se u nich pocit bolesti, zklamání, ponížení, ale i nesnesitelné zlosti. Závislý člověk se těmito stavům snaží vyhnout právě díky užívání drog a vede to k opakovanému užívání i přes negativní důsledky. Droga jim nahrazuje a dodává odolnost i sílu, která jim chybí vůči vnitřním pocitům a konfliktům. (HAJNÝ in KALINA 2003)

Kritickým obdobím v životě člověka je období dospívání. Jeho první část – pubescence – je často charakterizovaná jako období emoční lability. Do života člověka vstupují nové vnitřní podněty způsobené pohlavním dozráváním, což má za následek mnohdy přecitlivělé reakce a různé vnější podněty. Typické jsou časté a nápadné změny nálad zejména k negativním, impulzivní jednání, emoční nestabilita, reakce jsou nestále a nepředvídatelné. Objevují se obtíže s pozorností, které mohou vést ke zhoršení školního prospěchu. Může se také zhoršit spánek či chuť k jídlu.

Na období pubescence navazuje adolescence. Toto období provází jisté zklidnění, přijetí nových hodnot, radostnější ladění a optimističtější postoje. Jedinci v tomto období hledají vlastní identitu, objevuje se první navazování citových vztahů, které jsou důležité pro rozvoj osobnosti a pro přípravu na budoucí život. Adolescenti začínají zkoumat svůj zevnějšek, což úzce souvisí se sebehodnocením a s názorem druhých. Dospívající se hledají. Zkouší různé postoje, mění zájmy, rukopis, zkouší si různé obličejové výrazy před zrcadlem. Vědomě přijímají základní normy a postoje. (LANGMEIER, KREJČÍKOVÁ 2006)

U závislých osob je typická chaotická nebo difúzní identita. Vlivem chemických změn způsobených užitím drogy může dospívající nalézt útočiště a odpovědi na mnoho těžkých otázek a nejistot. Pro dospívající se stává důležitým tématem také oblast sexuality a již zmíněného zevnějšku. Drogy snižují psychické zábrany a díky tomu si mohou sexuální praktiky více užít a prožít, některé drogy navíc snižují chuť k jídlu, což oceňují lidé s nadváhou, jelikož se jim díky tomu daří váhu redukovat. V tomto období se objevují první vztahy a s nimi spojené okamžiky zklamání, rozchodů a ztrát, které by měly mladého člověka posunovat v jeho stabilitě. I zde se drogy stávají mnohdy „pomocníkem“, díky kterému se snaží negativní emoce zvládnout a získávají pocit sounáležitosti. (HAJNÝ in KALINA 2003)

Kromě výše zmíněných příčin mají na vznik závislosti vliv i jiné faktory, které nikdy nepůsobí ojedinele, ale jedná se o kombinace více faktorů. Jednou z nich je i složení psychoaktivní látky. Některé látky vyvolají závislost téměř u kohokoliv, bez ohledu na jakékoliv individuální biologické a psychické vlastnosti. Na vznik závislosti mají vliv již zmíněné psychické faktory. Spouštěčem fáze experimentování bývá motivace, která může vycházet z individuálních potřeb nebo se jedná o důsledek sociálního tlaku. Náklonost k jistému způsobu prožívání, uvažování a reagování zvyšují pravděpodobnost užití psychotropních látek. Jedná se o:

- emoční prožívání – nedostatek vnitřní pohody, zvažovaná dráždivost a labilita, časté psychické napětí, úzkost, deprese nebo zvýšená touha po vzrušení, které běžný život neposkytuje
- způsob uvažování a hodnocení situace – nízká sebedůvěra, neschopnost posoudit sami sebe i okolní realitu, zafixované neúčelné strategie uvažování, nepřiměřené očekávání budoucnosti, chybějící dlouhodobé cíle, mnohdy nižší inteligence
- faktor učení – návyk vzniká na základě přínosu pozitivních zkušeností a uspokojení (zbavení úzkosti, zvýšení pocitu jistoty, posílení sebevědomí atd.)
- tendence k určitému způsobu chování – problémy v oblasti autoregulace, nedostatečně rozvinuté volní vlastnosti, snížená sebekontrola, sklon k impulzivnímu a nezdrženlivému reagování, neschopnost odložit uspokojování potřeb
- osobnostní vlastnosti – nejistota, labilita, neschopnost zvládat své problémy, stres, zvýšená potřeba nových a vzrušujících zážitků, často porucha osobnosti (VÁGNEROVÁ 2004)

V neposlední řadě má na rozvoj závislosti vliv také sociální prostředí. Sociální faktory mohou zvyšovat pravděpodobnost užití drogy. Jedná se zejména o:

- společnost
- městské prostředí
- rodina
- sociální skupina
- nižší úroveň vzdělání
- sociální deprivace

3 Rodina a rozvod

Tato kapitola je zaměřená na rodinu a její funkce, typologii současných rodin, dysfunkční rodinu a její dopad na děti, rozvod a jeho dopad na děti. Ve všech zmíněných částech se objevují souvislosti s narušeným vývojem dětí a vyšší pravděpodobnost patologického chování.

3.1 Rodina a její funkce

Dřívější definice rodiny, kdy se jednalo o příbuzenský vztah vzniklý sňatkem nebo narozením vlastních dětí, se dnes již nepoužívá a pojem rodina dnes nemá jasné vymezení. (MATOUŠEK, PAZLAROVÁ 2014)

Dle Langmeiera (2010) je za rodinu považována malá společenská skupina složená ze dvou dospělých členů opačného pohlaví a jejich potomků. Tato skupina se ovšem setkává i s ostatními příbuznými, kteří mohou dynamiku, rodinnou i individuální patologii významně ovlivňovat. Také se setkáváme s rodinami, které se v něčem od uvedené definice liší – neúplné rodiny se svobodnými či rozvedenými matkami, rodiny s adoptovanými dětmi nebo dětmi svěřenými do pěstounské péče apod.

Langmeier (2010) dále uvádí, že lepší je používat širší definici, kdy rodina je přirozená malá sociální skupina složená z jedinců různého pohlaví a věku, která uspokojuje základní biologické, psychologické, sociální a duchovní potřeby a členové jsou v tomto na sobě vzájemně závislí. Všechny emoce, které se v rodině objevují, mají pro členy mnohem větší význam. Za příznivých podmínek má rodina mnohem delší kontinuitu než jiné malé skupiny, prochází různými etapami, které mají specifické úkoly. Členové rodiny (primární) mají společnou domácnost a plní společensky určené a uznávané role, které plynou ze společného soužití. Rodina je základní společenská jednotka, která formuje člověka, jeho sociální charakter a tím ovlivňuje stav a vývoj celé společnosti. (KLÍMA a kol. 2016) Rodina má čtyři základní funkce:

- biologicko-reprodukční – cílem je plození dětí,
- ekonomicko-zabezpečovací – ekonomické zabezpečení dětí do té míry, jak je to pro ni možné; tato funkce by nikdy neměla převyšovat funkci emocionální,
- emocionální – emoční zabezpečení dětí (sdílení pocitů, pomoc při jejich vyjadřování, zahrnovat láskou, nastavit mantinely),
- socializačně-výchovná – výchova k jistému chování ve společnosti. (ŠPAŇHĚLOVÁ 2011)

Do 18. století bylo funkcí rodiny hlavně zabezpečení ekonomického rázu. Rodina byla velmi společensky ceněná, mimo ní nebylo možné žít. Pokud člověk nevstoupil do manželství, i tak žil v rodinné společnosti. Lidé, kteří nepatřili do žádné rodiny, byli vyloučení na okraj společnosti. (MATOUŠEK, PAZLAROVÁ 2014)

Hlavně pro ženy bylo manželství důležité z důvodu ekonomického zajištění. Protože ženy obvykle nepracovaly, byly finančně závislé na svém manželovi a jejich rodině. Rodina ženy se vždy snažila najít manžela dostatečně movitého, aby byla žena i potomci zajištěni. Děti, které se narodily mimo manželství, byly odstrčené na okraj společnosti stejně jako jejich matky, často žily v chudobě, což vedlo k rostoucí kriminalitě. Za vlády Marie Terezie se situace těchto lidí zlepšila, ale rovnoprávnost nemanželských dětí zavedl až Josef II., který vydal několik důležitých dokumentů. (NOVÁK 2013)

Dnes je situace rodin jiná. Často lidé přicházejí o partnera z důvodu rozchodu nebo rozvodu. Také přibývá lidí, kteří se do vztahů nepouštějí vůbec a dávají přednost svobodě. Rodina dnes slouží k ekonomickému zajištění všech členů, výchově dětí a vzájemné vztahové podpoře mezi dospělými, hlavně partnery. (MATOUŠEK, PAZLAROVÁ 2014)

Základní rodina znamená, že je tvořena oběma rodiči a dětmi. V neúplně rodině zůstává s dítětem či dětmi pouze jeden rodič – druhý není v rodině hlášen k trvalému pobytu. Je otázkou, jak se liší rodina neúplná a úplná, kdy ovšem jeden z rodičů neplní svou funkci, např. důsledkem alkoholismu, duševního onemocnění aj.

V neúplně rodině působí na dítě několik psychologických faktorů: kdo v rodině chybí, jak dlouho chybí, od kterého věku dítěte, jak je nahrazován, jaká byla osobnost chybějícího rodiče, jaká je osobnost zbývajících rodičů a jaká je osobnost dítěte. Důležitou roli mají také sociální činitelé jako širší rodina (prarodiče), ekonomické zajištění rodiny, kulturní tradice, hodnoty společnosti aj. Velký význam nese také to, proč je rodina neúplná – zda se jedná o úmrtí, rozvod, svobodnou matku. (MATEJČEK 1986)

3.2 Typologie současné rodiny dle její funkčnosti

Funkčnost rodiny je charakterizována na základě vztahu k výchově dítěte na základě následujících kritérií: složení rodiny, její stabilita, sociálně-ekonomická situace rodiny, osobnost rodičů a sourozenců, osobnost dítěte, zájem a péče o dítě.

Díky těmto výsledkům definoval Dunovský následující typy současné rodiny:

- Funkční rodina – je zajištěn dobrý, optimální vývoj dítěte, který vede k jeho prospěchu. Výchova a socializace probíhá optimálním způsobem
- Problémová rodina – objevují se závažnější poruchy některých nebo všech funkcí, čímž je ohrožen rodinný systém nebo vývoj dítěte. V některých případech musí rodina využít pomoc vnějšího okolí.
- Dysfunkční rodina – je zasažena vážnými, dlouholetými problémy a poruchami funkcí, což ohrožuje a postihuje jak rodinu, tak především vývoj dítěte. Problémy jsou natolik závažné, že je nutné zajistit opatření zvenčí. Musí se zvážit, zda bude poradenská péče účinná, zda takovou rodinu ve výchově podporovat, nebo zajistit náhradní rodičovskou péči.
- Afunkční rodina – rodina neplní základní funkce. Dítěti tak závažně škodí nebo ho ohrožuje. V rodině se může objevovat týrání, zneužívání či zanedbávání dítěte. Dítě je od rodiny odebráno a je umístěno do ochranné péče. (DUNOVSKÝ 1986)

3.3 Dysfunkční rodina

Rodina je nejdůležitějším a nejdůležitějším činitelem, který ovlivňuje celkový vývoj dítěte. Dle Matějčka a Dytrycha (2002) se jedná o dysfunkční rodinu, když nezajišťuje normální vývoj dítěte a nedokáže plnit požadavky společnosti na výchovu. Mezi partnery dochází ke konfliktům, je narušena soudržnost rodiny, výchova je velmi problematická. Pod vlivem takovýchto vztahů může u některých členů rodiny docházet až k psychickým poruchám.

Fischer, Škoda (2009) poukazují na to, že rodiče v dysfunkčních rodinách se dětem příliš nevěnují, nebo je dokonce zanedbávají. Jako následek se u dětí často projevují psychické deprivace. Jestliže mají děti z takových rodin řešit těžké životní situace, často při jejich řešení selhávají a uchylují se k alkoholu či drogám.

O psychické deprivaci hovoří i Matějček (1986). Upozorňuje na to, že psychická deprivace může nepříznivě ovlivnit celý vývoj dítěte. Výzkumy ukázaly, že mezi zloději-recidivisty se objevuje mnohonásobně více těch, kteří v raném dětství neměli dostatek rodičovské péče. Mnoho z nich nemohlo přijímat citové podněty a ani je vracet. Takoví lidé nejsou schopni dát dostatek citu ani svým dětem, takže i ty jsou psychickou deprivací zasaženy.

U dětí, které od malička vyrůstají v různých ústavech a jsou klidnější povahy, se může psychická deprivace projevit apatií, pasivností, jsou zaujatí jednoduchou hrou a zaostávají v duševním vývoji. Naopak aktivnější děti mohou citové nároky zvyšovat a chtějí si svou lásku vynutit. Provozkují, vynucují si pozornost, jsou zlé na ostatní děti atd. Matějček to vysvětluje pohledem dětí takto: „*Nemohu-li dostat pohlazení, tak aspoň pohlavek.*“ (MATĚJČEK 1986: 46)

Psychická deprivace se neobjevuje pouze u dětí žijících v ústavech, nemocnicích, dětských domovech, ale i v rodinách, které se navenek zdají jako naprosto běžné. Citově strádají děti tam, kde jsou svým rodičům „na obtíž“, kde jim rodiče neprojevují lásku, zájem a nemají ohledy k jejich individuálním potřebám. Problém hrozí také dětem, jejichž rodiče dávají přednost hodnotám ekonomickým, jsou chladní, bez citu a sympatií.

Pro společnost tvoří dobrý charakter člověka a plně rozvinuté rozumové schopnosti důležitou hodnotu a je velmi důležité včasné odhalení a náprava. Ta však není snadná a trvá velmi dlouho. (MATĚJČEK 1986)

3.4 Rozvod a jeho dopad na děti

Rozvodem je vnímám *právní akt ukončující manželství žijících osob. Většinou jde o důsledek faktického rozpadu manželského vztahu.* (JANDOUREK 2007: 209)

Rozlišujeme tři stádia manželských krizí:

1. Manželský (rodinný) nesoulad – objevují se méně či více podstatné rozpory, kdy manželé nejsou schopni najít vhodné kompromisy a rozpory řešit. Je to naprosto běžný jev a jen malá část přechází v manželský (rodinný) rozvrat.
2. Manželský (rodinný) rozvrat – jedná se o podstatnější zasažení některé ze základních rodinných funkcí. Rozlišujeme rozvrat akutní a dlouhodobý, kdy v některé ze svých fází může dojít k rozvodu.
3. Rozvod – jedná se o formálně právní ukončení manželského svazku. Na rozdíl od rozvratu manželství je deklarován tím, že se podá návrh na rozvod, proběhne rozvodové řízení a do celého procesu vstupují úřední instituce (soudy, právníci, oddělení péče o dítě aj.). (MATĚJČEK, DYTRYCH 2002)

Rozvody znají lidé již od dávných dob, ale masově se rozšířily až v posledních desetiletích. Mnohdy se stává, že se manželé nerozvedou, ale nejsou hlášeni ke stejnému trvalému bydlišti. Nejčastěji bývají děti svěřeny do péče matky, a to může vést k jistému nebezpečí pro vývoj dítěte, kdy chybí otcovský vzor a činitel ve výchově.

V posledních desetiletích se u dětí stále častěji setkáváme s tzv. „citovou subdeprivací“. Ta postihuje větší procento dětí než citová deprivace u dětí v dětských domovech. Je skrytá, těžko zachytitelná, a proto více nebezpečnější. Touto subdeprivací jsou ohroženy děti, které žijí v rodinách formálně udržovaných, ale vnitřně rozpadlých, děti žijící v rodinách, kde jsou rodiče zaměřeni na konzum, děti nechtěné a odmítané a děti vyrůstající jen s jedním rodičem.

Dnešní rodina ztratila několik funkcí. Dnes tvoří základ především citové vztahy. Ty jsou ovšem velmi křehké, proto také narůstá číslo rozvodovosti mladých manželství. Hlavní funkce dnešní rodiny jsou zajistit citové zázemí všem svým členům a připravit děti na život v dané společnosti. (MATĚJČEK 1986)

Rozvod je psychická zátěž nejenom pro rodiče, ale také pro děti. Následky rozvodu se u dětí nemusí projevit okamžitě, mnohdy se objevují ve vzorcích chování až v období puberty nebo na začátku dospělosti. Rozvodem mnohdy období stresu a napětí nekončí. To dokazuje velké množství opakovaných soudních řízení o určení styku s dítětem, soudní spory o výživné, majetek atd. Dítě je neustále vystavováno vyšetření soudních znalců. Jestliže se má dítě neustále vyjadřovat k tomu, ke kterému z rodičů projevuje větší náklonnost, koho si více váží, s kým by chtělo žít, vede to k těžkým frustracím. Dítě se tak stává rukojmím svých rodičů, přes kterého si spolu vyřizují účty.

Rozvodem rodičů se velice často ruší i širší rodinné vztahy – prarodiče, strýc a teta atd., které dítě potřebuje pro svou identifikaci s dospělými. Přichází o zázemí, které má nejraději, které mu dává pocit jistoty a bezpečí. Není výjimkou, že prarodiče přestanou své vnouče přijímat i přesto, že k němu do té doby měli pozitivní vztah. (MATĚJČEK, DYTRYCH 2002)

Z psychologických výzkumů víme, že pro správný vývoj dítěte je nutné uspokojení základních psychických potřeb, jako jsou stimulace, učení, jistoty, identity, životní perspektivy. Tyto potřeby uspokojuje právě rodina. (MATĚJČEK 1986)

Matějček (1986) dále uvádí výzkumy z psychiatrických léčeben a ambulancí, které byly zaměřeny na děti a mladistvé. Velmi často se u těchto klientů objevuje odloučení od jednoho z rodičů. Pro dítě je velmi těžké vyrovnat se se ztrátou matky. Ale i ztráta otce je pro dítě těžká, a to především v předškolním věku. Z výzkumu v pražské psychiatrické léčebně se ukázaly souvislosti mezi neúplnou rodinou a zločinností mladistvých, zejména s tzv. toxikománií. Je nutné ovšem zmínit, že narůstá počet mladistvých toxikomanů, kteří pocházejí z úplné rodiny, ale jsou vnitřně nešťastní, než třeba z rodin rozvedených, kde je klid a vyrovnanost. K tomu, aby u dítěte došlo k poruchám chování, je potřeba ale více faktorů než jen rozvod rodičů.

4 Hodnoty člověka

Hodnota je *specifická psychická kategorie, která je součástí poměrně stabilní struktury osobnosti a souvisí s procesem individuální, sociální a historické realizace člověka.* (CAKIRPALOGLU 2004: 362)

Dle Hartla je *hodnota názor na to, co je žádoucí, dobré, a co nežádoucí, zlé. Vlastnost, kterou jedinec přisuzuje určitému objektu, situaci, události nebo činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů. Hodnoty se vytvářejí a později diferencují v procesu socializace. Hodnoty lze dělit na pozitivní (co je žádoucí), negativní (nežádoucí), absolutní relativní, přímé a nepřímé. Podle obsahu: estetické, etické, logické aj. Hodnoty odrážejí kulturu společnosti.* (HARTL 1993: 63)

Za hodnoty je považováno vše, co přináší člověku uspokojení. Jsou to produkty lidské aktivity. Pokud není mezi vlastností věci (jevu, jednání, myšlenky, ideje) a člověkem vztah, nemůžeme hovořit o hodnotě. Hodnotou se stává až ve chvíli, kdy uspokojuje nějakou potřebu. Hodnoty vznikají lidským hodnocením – co je žádoucí a co naopak není. Na vytváření hodnot má vliv výchova, kdy se musí propojit tři základní složky hodnoty: emocionální, kognitivní, behaviorální. (KOLÁŘ a kol. 2012)

Hodnotový systém se vytváří již od dětství, ale zvnitřňování a formování hodnotové orientace probíhá nejsilněji v mládí. Hodnoty ovlivňují tvorbu životního scénáře, životních cílů a životního stylu a vzájemně se prolínají. (SAK 2018)

Dříve utvářela hodnotový systém různá náboženství. To se dnes již vytratilo a mladí lidé si nejsou jistí svou hodnotovou orientací. V současné době je hodnotová orientace, která pochází z minulosti od předků ve stavu rozpadu a kolapsu. Lidé si pokládají otázku, jestli existují nebo mohou existovat nějaké univerzální hodnoty, a mnohdy se domnívají, že v moderním světě ztratili jakoukoli možnost obecného nebo mezikulturního základu. Jako následek si lidé dělají starosti s tím, aby našli spolehlivý a smysluplný hodnotový přístup, který v dnešní době bude platit.

Rogers uvádí rozdělení hodnot podle Charlese Morrise. Ten rozlišuje hodnoty praktické, koncipované a objektivní. Praktické hodnoty znamenají sklon jakékoli živé bytosti dávat ve svých činech přednost určitému druhu objektu nebo cíle oproti jinému objektu nebo cíli. Znamená to, že si organismus volí jeden objekt a druhý odmítá. U koncipovaných hodnot se využívá předjímání nebo předvídaní výsledku chování, které je nasměrováno k symbolizovanému objektu. Objektivní hodnoty jsou takové, kdy je něco objektivně upřednostňováno, ať už je to ve skutečnosti vnímáno jako vytoužené, nebo ne. (ROGERS 2014)

Všichni zdraví lidé mají společné některé hodnoty, ale jiné hodnoty mohou být společné jen pro některý typ lidí nebo pro konkrétního jedince. Společné hodnoty pro všechny jsou základní a jsou to hodnoty sdílené. Hodnoty se vytvářejí také podle toho, jak jedinec navazuje kontakt se sebou, kulturou i se světem. (MASLOW 2014)

Dle Maslowa (2014) jsou hodnoty vlastně vnitřní potřeby, fyziologické i psychologické, které musí být naplněny, aby nenastala nemoc nebo subjektivní strádání.

S tímto tvrzením souhlasí i Cakirpaloglu, který uvádí, že *hodnoty jsou imanentní lidské přirozenosti, existují uvnitř osobnosti. Způsob vyjadřování hodnot, jejich stabilita, způsob a intenzita změn a mnoho dalších vlastností jsou výhradně záležitostí jejich individuálních nositelů.* (CAKIRPALOGLU 2004: 363)

Potřeby či hodnoty jsou propojeny hierarchickým a vývojovým způsobem, jsou uspořádány podle své síly a důležitosti. Všechny základní potřeby lze považovat za jednotlivé kroky ke všeobecné sebeaktualizaci. Z toho dle Maslowa vyplývá, že pro lidstvo existuje jedna nejvyšší hodnota, jeden cíl, ke kterému míří všichni lidé. Jedná se o možnost stát se plně lidským a tato hodnota je nazvaná autory různě: sebeaktualizace, seberealizace, integrace, psychické zdraví, individuace, autonomie, kreativita, produktivita.

Ve chvíli, kdy se člověku dostane uspokojení jedné základní potřeby, dostává se vědomí jiné, „vyšší“ potřeby. Základní potřeby nebo hodnoty mohou být považovány za účel, ale také za kroky na cestě ke konečnému cíli. Jestliže dojde k uspokojení základních potřeb, prožije člověk mnoho vrcholných zážitků, které jsou absolutními vrcholy, jsou samy o sobě dokonalé, lidé na ně vzpomínají a takové vzpomínky mohou člověka posilovat a být mu oporou v těžkých dobách. (MASLOW 2014)

Jak už bylo výše zmíněno, hodnotový systém se utváří již od dětství. Děti dávají přednost takovým zážitkům, které udržují, podporují a aktualizují jejich organismus, a naopak odmítají ty, které těmto cílům neslouží. U dětí se proces hodnocení mění, je pružný a proměnlivý. Děti složitě hodnotí, což je zřejmě zapříčiněno organismickou funkcí, ne vědomou nebo symbolickou funkcí. To, co ovlivňuje dětské hodnoty, se nachází uvnitř dítěte. Dítě ví, co má rádo a co nerádo. Dítě se rozhoduje na základě vlastních smyslových orgánů a ne tím, co si myslí jeho rodiče, církve, nebo odborníci.

Změna nastává ve chvíli, kdy dítě začne zaujímat postoje druhých lidí, zvnitřňuje si hodnotový soud druhého člověka a přijímá ho za vlastní. Všimá si toho, že to, co dítě považuje za „dobré“, z čeho má dobrý pocit, může v očích druhých lidí být „špatné“. Je to spojeno s tím, že dítě potřebuje lásku, ve starším věku také přijetí a úctu a jedinec se vzdá svého vlastního vnitřního centra hodnocení. Jedinec přijme hodnoty za své i přesto, že se mohou velmi rozcházet s tím, co sám prožívá.

Většina dospělých své hodnoty zvnitřnil od jiných jedinců nebo skupin. Hodnocení záležitostí pak spočívá mimo něj samotného. Stejně jako dítě i dospělý touží být milován a přijímán a na základě tohoto kritéria si stanovuje hodnoty tak, aby tohoto dosáhl. Přejímané preference se buď vůbec nevztahují, nebo se nevztahují jasně k jeho vlastnímu prožívání. Převzaté hodnoty není možné testovat prožíváním, stávají se tuhými a neproměnlivými. U moderního člověka se stává, že může zastávat protichůdné hodnoty. Díky tomu, že člověk neposuzuje hodnoty na základě vnitřního přesvědčení, ale hodnotí je na základě druhých, ztratil tak kontakt s procesem vlastního hodnocení, ve svých hodnotách je nejistý a snadno ohrožitelný. Člověk tak ztrácí kontakt s moudrostí vlastního fungování a přichází o důvěru sám v sebe.

Někteří lidé dokáží takový stav překonat a rozvinou se ve směru psychické zralosti. Jiným s tím může pomoci psychoterapie. Základem takové psychoterapie je, aby člověk přijal primární hodnotu a to takovou, že člověk/klient má hodnotu, je oceňován ve své samostatnosti a jedinečnosti. Pak teprve může začít cítit to, co se děje v jeho nitru, co cítí, prožívá, jak reaguje, a začne si osvojovat některé z charakteristik, které měl v dětství.

Hodnocení u zralejší osoby je plynulé, pružné, založené na současné chvíli a na stupni, v němž je tato chvíle prožívána jako obohacující a přispívá k aktualizaci. Hodnoty zralejšího člověka nejsou ustrnulé, ale neustále se mění. Centrum hodnocení je stejně jako u dítěte uvnitř člověka a zpětnou vazbu člověku poskytuje jeho vlastní prožívání. (ROGERS 2014)

Jedinec si v procesu svého zrání a dospívání nevytváří nový systém hodnot. V historii civilizace a konkrétní společnosti se vytváří základ hodnotového systému, který se mění na základě společenských podmínek, a to jak materiálních, tak i duchovních. Osvojování společenského hodnotového systému je proces individuální i společenský. Tyto dva procesy ovlivňují a umožňují socializaci jedince a zachovávají jeho jedinečnost a autentičnost. (SAK 2000)

4.1 Vliv okolí na utváření hodnot

Základní hodnotová orientace se dle Rabušice utváří od 10 do 25 let. Tak, jak se v tomto období vytvoří, zůstávají v relativně neměnné podobě i v dospělosti. V průběhu života dochází spíše k jejich přeskupování a preferování určitých již zažitých hodnot. Kdo má vliv na utváření této hodnotové struktury? Kromě osobnosti jedince jsou to především rodiče, škola, vrstevníci a v současné době i média a kyberprostor.

Vzhledem k tomu, že respondenti, se kterými jsem dělala rozhovory, začali drogy užívat v této věkové kategorii, zaměřím se právě na tyto činitele.

Rodina

Rodina je nejdůležitější článek ve výchově. Rodiče jako první dítě učí pravidla, říkají jim, co je správné a co ne. Již od raného dětství jsou rodiče pro dítě vzor, jak se má ve společnosti chovat. Děti si osvojují jejich hodnoty, které si ovšem přizpůsobují svému věku. Děti se učí podle toho, co doma vidí, jak se lidé doma k sobě chovají. Jestliže rodiče výchovu zvládnou, dítě samo rozezná dobro a zlo. Díky tomu se u něj vytvoří svědomí, které je dobré nejen pro samotného jedince, ale i pro celou společnost. Rodiče jsou pro děti hlavním vzorem a ideálem.

Dospívající bychom měli učít, že nemorálnost je porušení pravidel a je vnímána jako ohrožení našich hodnot, které chápeme jako správné. V období dospívání přijímá jedinec nové sociální role, mění své dosavadní chování a začíná si uvědomovat důležitost norem dané společnosti a hodnot. V tomto období by měli rodiče být pro děti oporou. (VELKOVÁ 2020)

Škola

S příchodem do školy ztrácí dítě své dosavadní postavení a musí se přizpůsobit novým životním změnám. Učitel bývá pro dítě nejdůležitější osobou ve škole, ale s přibývajícím věkem dítěte ztrácí učitel svůj význam a do popředí se dostávají vztahy se spolužáky. Dítě je téměř vždy hodnoceno známkami, na jejich základě utváří své vlastní hodnocení. K tomu se později přidá to, jak je hodnoceno a přijímáno spolužáky. Ve třídě vzniká vlastní „subkultura“, na kterou je učitel více či méně napojen. V rámci této subkultury vznikají i další podskupiny, které někdy mohou být zárodkem asociálního chování, a to již u dětí na prvním stupni základních škol.

Pro vývoj dítě je důležitá osobnost učitele. Ideální je, když učitel s dítětem komunikuje tak, aby posiloval vzájemný vztah a podporoval tím vzájemnou a kooperativní atmosféru ve třídě. Bohužel často se v našem školství setkáváme s autoritářskou, kritickou výchovou, kterou mnohé děti znají i z domova.

Důležité také je, jak škola reaguje na asociální chování, jak předchází kriminalitě, drogám atd. Díky uděleným sankcím jednotlivcům za porušení norem a hodnot si ostatní uvědomují, že pravidla jsou daná a platí pro všechny. Škola by měla nastavit jasné hranice, kterými se všichni řídí a vyžadovat jejich dodržování a plnění. (MATOUŠEK, KROFTOVÁ 1998)

Vrstevníci

V období hledání vlastní osobní identity se pro dospívajícího člověka stává vrstevnická skupina nejvýznamnější referenční skupinou, která svým vlivem zastíňuje všechny ostatní skupiny, včetně původní rodiny.

V současné době tráví v zemích západního typu děti velkou část volného času ve formálních skupinách (zájmové organizace) i v neformálních skupinách v místě bydliště. Děti se podstatně dříve a na delší dobu dostávají do intenzivní interakce s vrstevníky.

Pro děti a mladistvé z dysfunkčních rodin je vrstevnická skupina důležitější než pro děti z fungujících rodin. To ovšem neznamená, že pro děti z funkčních rodin není vrstevnická skupina důležitá. I oni chtějí obstát v očích vrstevníků a sdílet vše s někým, kdo sdílí stejné hodnoty. U dětí z dysfunkčních rodin je větší potřeba přijetí, vůdce party má na ně velký vliv, kterého mnohdy také zneužívá, a dítě nechce ztratit své postavení. (MATOUŠEK, KROFTOVÁ 1998)

Jestliže se dítě dostane do party, která má své vlastní, odlišné hodnoty a normy, kde je užívání alkoholu a drog běžné, přijímá je za vlastní. (VÁGNEROVÁ 2004)

Média a kyberprostor

Díky tomu, že mladiství tráví mnoho volného času především na internetu a hraním různých her, mají velký význam na utváření jejich hodnot. Mladiství jsou více náchylní než dospělí a vlivu médií podléhají daleko více. Na internetu je velké množství nekontrolovatelných informací a mladiství si mnohdy myslí, že to, co se tam dozví, musí být vždy pravda. Často získávají pokřivený pohled na realitu, což ovlivňuje i jejich hodnoty. (LUKAČEJDOVÁ 2010)

4.2 Hodnoty drogově závislého

Každá společnost má své vlastní normy, které sankcionují nežádoucí chování k různým drogám. Především se to týká těch, se kterými neumí správně zacházet, neznají hranice jejich rizik a nestaly se součástí dané kultury. To ovšem někdy může naopak zvyšovat zájem mladých lidí.

Období dospívání je nejrizikovější pro vznik závislosti, kdy žádné výstrahy nemají žádnou váhu. Pro mladistvé je experimentování s drogami často spojeno právě s tím, že je společností odmítáno. Mladiství odmítají hodnoty a životní styl dospělých, což se může projevit ochotou zkusit drogu. Mladistvému droga dodává uvolnění a dostatek sebejistoty, získává pocit, že vše je snadné, a má radost z překračování společenských norem a příkazů.

Nad důsledky užívání drog pro svůj budoucí život nepřemýšlí. Jelikož se užívání drog objevuje v mladém věku jedince, dochází k narušení osobnostního vývoje, autoregulačních mechanismů, osvojování sociálních dovedností a s tím souvisejícího osamostatňování.

U závislého člověka se mění hierarchie hodnot, což ovlivňuje i jeho chování. Chybí mu dostatek vůle k překonání obtíží spojených s abstinencí. I přes to, že si mnohdy přeje alespoň dávku nezvyšovat, chybí mu potřebné sebeovládání a nemá dostatek vůle k překonání potíží spojených s abstinencí. Závislý člověk po nějaké době užívání přestává hodnotit své jednání a necítí žádnou vinu. Jediné, co má v životě drogově závislého nějakou cenu, je droga, všechno ostatní ztratilo svůj význam. Pozornost se soustředí na přítomnost, o své budoucnosti neuvažuje a nechce o ní nic vědět.

Česká společnost má tendence drogově závislé stigmatizovat a sociálně izolovat. V důsledku užívání drog není závislý člověk schopen překonat bariéru nedůvěry a odmítání. Běžný svět je pro něj složitý, nepříjemný a nepřátelský. Snaží se před tím bránit a uniká právě pomocí drogy. *Závislý jedinec přestává respektovat příslušné normy, neplní své povinnosti, přestává chodit do zaměstnání nebo do školy. Pod vlivem drogy bývá unaven, není schopen požadovaného výkonu, nemůže se soustředit, a navíc ztrácí motivaci k této činnosti.* (VÁGNEROVÁ 2004: 574). Jeho chování se pro okolí stává nepřijatelné, protože je nespolehlivý, sobecký a necitlivý k potřebám ostatních. Všechno přestává mít smysl, nejdůležitější je pro něj droga. Droga ničí i všechny citové vztahy, jedinec není schopen navázat a udržet jakýkoliv citový vztah.

Protože je droga finančně náročná a v důsledku svého chování a jednání přichází jedinec mnohdy o zdroj peněz, často parazituje na své rodině nebo u něj dochází k trestné činnosti. Ta je nejčastěji spojena s výrobou a distribucí drog, s krádežemi a vloupáním zaměřeným právě na získání drog a další trestné činy. Někteří drogově závislí končí na ulici a jsou zcela závislí na svém okolí. (VÁGNEROVÁ 2004)

5 Kvalita života

Tento pojem se začal objevovat od druhé poloviny 20. století, kdy se smyslem existence člověka stále více stává život sám. Na počátku se kvalita života hodnotila především z pohledu materiální stránky života společnosti jako celku, později se však předmětem zájmu staly nemateriální stránky jako subjektivní vnímání a hodnocení kvality života samotného jedince. (ŠUBRT 2008)

První zmínky o tomto pojmu se objevují ve 20. letech 20. století ve spojitosti se vztahem ekonomických a sociálních hledisek při státní podpoře chudších vrstev obyvatelstva. Do běžné řeči se ovšem kvalita života dostala v 60. letech 20. století v Americe jako pojem, který zahrnoval sociálně-politické cíle americké administrativy. Pojem se stal módním a krátce nato se rozšířil i do Evropy. Až později se stal cílem vědy, kdy se o kvalitu života nejprve zajímala sociologie, následně i vědy o člověku.

Kvalita života se rozlišuje ve dvou základních rovinách: objektivní a subjektivní. V objektivní rovině se jedná o souhrn objektivní indikátorů, např. kvalita životních podmínek v dané zemi. Subjektivní směr byl chápán jako souhrn subjektivních indikátorů, např. o kvalitě jedincovy „cesty životem“. Je také možné použít třetí rovinu, kdy se jedná o kombinace dvou výše zmíněných.

Pojem kvality života se postupně rozšířil do mnoha oblastí lidské činnosti. Nejprve se objevil v oblasti ekonomie, politologie a sociologie, v současné době ho najdeme také ve filosofii, teologii, sociální práci či psychologii. Stal se také součástí medicíny, především ošetřovatelství, biologických oborů a ekologie a mnoha dalších. (MAREŠ 2006)

Gurková (2011) uvádí, že je těžké teoretické vymezení tohoto pojmu. Dodnes není přesná definice ani metodologie a pojem je vysvětlován mnoha definicemi. Přibývá mnoho studií, které se tímto problémem zabývají, což vede k jistému vývoji, ale zároveň přibývá témat, která se s tímto termínem pojí. S tímto tvrzením souhlasí i Šubrt, který uvádí: *Kvalita života je složitý a velmi široký pojem. Je těžko uchopitelný pro svou multidimenzionalitu a komplexnost. Dotýká se pochopení lidské existence, smyslu života a samotného bytí. Zahrnuje hledání klíčových faktorů bytí a sebepochopení. Zkoumá materiální, psychologické, sociální, duchovní a další podmínky pro zdravý a šťastný život člověka.* (ŠUBRT 2008: 122)

Vzhledem k tématu práce je velmi důležité téma zdraví. To ovlivňuje několik činitelů, mezi které se řadí způsob života, zdravotně preventivní chování, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí a další. Zdraví je důležité pro aktivní a spokojený život, ale také pro pracovní výkonnost. Zdraví si drží přední příčku v hodnotovém žebříčku každého člověka. Pokud je člověk zdravý, může pracovat, což mu umožňuje plnit si svá přání a uskutečňovat životní plány. Zdraví je chápáno jako jedna z mnoha podmínek pro smysluplný život. O zdraví se člověk nestará pouze sám, ale má na něj vliv mnoho vztahů.

Definicí zdraví se zabývají také různé organizace. WHO v roce 1948 definovala zdraví následovně: *Zdraví je stav tělesné, duševní i sociální pohody, a nikoliv pouze nepřítomnost nemoci nebo vady.* Pro dobu dospívání je definice rozšířena ještě o nepřítomnost rizikového chování a úspěšný přechod do dospělosti.

Lidé vnímají důležitost preventivních opatření a prohlídek, které zvyšují kvalitu života a zároveň ho prodlužují. Chování člověka je ovlivněno rodinnými zvyklostmi a tradicemi společnosti. Ovlivňuje ho finanční situace člověka i celé společnosti, a také sociální úroveň a pozice. Záleží na věku, temperamentu, vzdělání, zaměstnání, příjmu, příslušnosti k rase, pohlaví, hodnotové orientaci a postojích každého jedince. (MACHOVÁ, KUBÁTOVÁ 2009)

5.1 Kvalita života uživatelů drog

Toxikomani nepatří mezi nejoblíbenější pacienty. Obvykle se u nich objevují tělesné, psychické a sociální problémy, které mohou vést až k předčasné smrti. Drogy narušují sebeúctu člověka stejně jako jeho sociální vazby. Závislost se ovšem netýká pouze užívání drog, vymknout kontrole se může také chování, záliby či postoje. Závislost je multifaktoriální onemocnění, které má somatické, psychické a sociální důsledky. Užívání můžeme chápat jako sebepoškozující zacházení s látkou, s chováním, atd. a syndrom závislosti vnímat jako nemocnění, vznikající na základě užívání nějaké látky či na základě chování, které vede k narušení tělesných, psychických a sociálních funkcí. (RAHN, MAHNKOPF 2000)

Psychiatrická komorbidita

Psychiatrická komorbidita je jedno z nejnáročnějších adiktologických témat, kdy jsou nutné zkušenosti a znalosti psychiatrické a psychologické diagnostiky. Jestliže je chybně provedená diagnostika onemocnění či poruchy, může dojít ke snížení účinnosti léčby. U pacienta může dojít ke ztrátě motivace, ale také k jeho poškození. (KALINA a kol. 2008)

Pro psychiatrická pracoviště není jednoduché komorbiditu diagnostikovat, jelikož některé psychiatrické syndromy mohou být chybně zaměněny za symptomy, které vyvolalo užívání drog. Mnoho pacientů tak začíná léčbu bez diagnostikované psychické poruchy nebo se k ní během léčby nepřihlíží.

Duální diagnózou či komorbiditou chápeme klinický obraz pacienta, který se skládá ze dvou nebo více lékařských diagnóz. Nejčastěji se s duální diagnózou setkáváme pravděpodobně právě u nemocí způsobených návykovými látkami, kdy mužům je nejčastěji diagnostikovaná porucha osobnosti a ženám neurotické a afektivní poruchy. (EMCDDA 2007)

Z hlediska příčin vzniku nemocí se rozlišují dvě skupiny komorbidních uživatelů návykových látek. Do první skupiny se řadí psychiatricky nemocní lidé, kteří mají primární onemocnění či poruchu mimo skupiny F.10 – F.19 MKN-10 a drogy začínají užívat v důsledku těchto obtíží. Tento model se objevuje u úzkostných a depresivních poruch. V kombinaci s alkoholem nebo volně prodejnými léky s tlumícím účinkem se jedná o vážnou komplikaci. Druhá skupina funguje obráceně. Velké užívání metamfetaminu může vést k organickým poškozením, která doprovází různě velké kognitivní deficity. Není zřejmé, jestli psychická nemoc může zvýšit pravděpodobnost vzniku závislosti, či závislost zvyšuje riziko vzniku psychických nemocí. Každý případ výskytu komorbidit se musí posuzovat individuálně. (KALINA a kol. 2008)

Dle výzkumů se uvádí, že v Evropě 30 – 50 % pacientů trpících psychickou poruchou zároveň užívá návykové látky. U drogově závislých pacientů, kteří trpí komorbiditou, se nejčastěji objevují poruchy osobnosti (50 - 90 %), dále se pak jedná o afektivní poruchy (20 – 60 % a psychotické stavy (15 – 20 %). Čím je nižší věk uživatele při prvním užití a dlouhodobém užívání, tím se zhoršuje prognóza. (EMCDDA 2004)

Zdravotní stav uživatelů drog

Somatická onemocnění, která vznikla jako následek užívání drog, mohou být vážnějším problémem než samotná závislost. Mnohdy se jedná o onemocnění, která se nedají léčit, ale mohou se pouze stabilizovat a mají špatnou prognózu. Pacienti aktivně užívající často nespolupracují s lékaři a nedodrží proces léčby. U pacientů abstinujících můžou somatické potíže vést k opětovnému užívání. Mezi velmi rizikové se řadí injekční aplikace drog, při které se narušuje kůže a může dojít k přenosu onemocnění přímo do krevního řečiště. Mezi častá onemocnění patří poškození různých orgánů v návaznosti na konkrétní látku, frekvenci užití a velikosti dávky. Na kůži se mohou objevovat zánětlivá místa, která vznikají špatnými vlastnostmi látky, způsobem aplikace nebo mikroorganismy zanesenými do rány. (MINAŘÍK, ŘEHÁK in KALINA a kol. 2008)

Kromě těchto zdravotních problémů se u toxikomanů mohou objevit onemocnění cévního systému jako tromboflebitida, záněty žil, bakteriální endokarditida, která se objevuje především u pacientů s vrozenými vadami srdce. Výjimkou nejsou ani zápaly plic, vážné infekce různého druhu či poruchy CNS.

Velmi závažnými druhy onemocnění jsou infekční nemoci, které se přenášejí krví. Nejčastěji se jedná o hepatitidu B a C a infekci HIV, která vyvolává onemocnění AIDS. (MINAŘÍK, ŘEHÁK in KALINA 2008)

Sociální důsledky užívání návykových látek

Tolerance naší společnosti k návykovým látkám je rozdílná a s tím i spojené sociální důsledky. Užívání alkoholu je v naší společnosti tolerováno, někdy může naopak odmítnutí způsobit problémy např. vyloučení z party. Nelegální látky jsou spojeny se stigmatizací a uživatelům těchto látek hrozí sociální vyloučení. Vždy je nutné pohlížet na závislost a škodlivé užívání jako na nemoc, a to ve všech sférách – medicínská, psychologická i sociologická. (FISCHER, ŠKODA 2009)

I Vágnerová (2004) upozorňuje na rozdílnost sociálních důsledků při závislosti na alkoholu a jiných psychoaktivních látkách, což je zapříčiněno právě odlišným postojem společnosti k těmto látkám. Se silnou tendencí drogově závislé stigmatizovat a sociálně izolovat souvisí i nedůvěra v možnost nápravy. Závislý to ale cítí, což přispívá k větší identifikaci s drogovou subkulturou, není schopen překonat bariéru nedůvěry a odmítání.

Sociální důsledky často vyplývají z psychických změn a odlišného chování uživatelů. Závislý nerespektuje normy, neplní své povinnosti, nechodí do školy či zaměstnání, jelikož bývá unaven a není schopen požadovaného výkonu.

V závažných případech využívají svou rodinu či společnost, kterým také ubližují. Ztrácejí většinu svých sociálních rolí a jediné, co jim zůstává, je role drogově závislého.

6 Výzkumná část

V této kapitole je vytyčen cíl výzkumu, metodika a výzkumný vzorek. Jsou zde analyzovány základní stavební kameny příběhů, které se vyskytují téměř ve všech rozhovorech i přes to, že byly rozhovory volné a nebyly stanoveny žádné otázky. V další části jsou analyzovány rozhovory jednotlivě. Jsou vybrány především ty okamžiky života, které jsou individuální.

6.1 Cíl výzkumu

Cíle výzkumu se v průběhu rozhovorů změnily. Původně bylo cílem zjistit, jak drogově závislí trávili v době užívání volný čas. O volném čase se respondenti zmiňovali velmi stroze, volný čas trávili velmi podobně a rozhovory přinesly nové, zajímavé informace. Proto je cílem výzkumu podrobně poznat příběhy abstinentních uživatelů drog. Zjistit příčiny, které respondenty vedly k tomu, aby s drogami začali experimentovat, jak rychle se závislost rozvinula, jaký byl jejich život v době pravidelného užívání, co stálo za rozhodnutím vedoucím k abstinenci a jak se z drogové závislosti vyléčili. Výsledky výzkumu mohou seznámit veřejnost s různými pohledy na drogovou závislost a uživatele drog, mohou pomoci uvědomit hlubší souvislosti a přestat drogově závislé „nálepkovat“ a soudit.

6.2 Výzkumný design – narativní analýza

Protože se jedná o poměrně složité životní příběhy a situace, kdy je třeba pochopit jednotlivé příčiny, postoje, kroky, porozumět všem okolnostem, bude využit kvalitativní výzkum, konkrétně narativní analýza. Díky tomu je možné využít všechny informace, které respondenti sdělili. Narativní výzkum lze použít v jakékoliv studii, která využívá či analyzuje narativní materiál. *Příběh či vyprávění může být předmětem výzkumného zájmu (životní příběh), narativní perspektiva může být akceptována ve výzkumné metodě (narativní interview) i v metodě analýzy dat (narativní analýza).* (ŘIHÁČEK a kol. 2013: 75)

Vyprávění příběhů tvoří základ lidské podstaty a mají zásadní roli v komunikaci s druhými. (ŘIHÁČEK a kol. 2013) Švaříček, Šedová (2014) popisují životní příběh podle Atkinsona jako *příběh, který si jedinec volí k vyprávění o prožitém životě, který je vyprávěn úplně a otevřeně do té míry, jak dovoluje paměť a jedincovo přání ohledně toho, co by o něm měli znát druzí, a který je obvykle výsledkem rozhovoru vedeného druhým člověkem.* (ŠVAŘÍČEK, ŠEDOVI 2014: 130). Jedinec vypráví to nejdůležitější, co se mu přihodilo v určité části života, popisuje děje, zkušenosti a pocity.

6.3 Metoda sběru dat

K naplnění cílů výzkumu budou využity nestrukturované rozhovory. Pelikán (2007) uvádí, že tento druh rozhovoru je všem známý z každodenní mezilidské komunikace. Jde o dialog, kdy si osoby vyměňují své názory a vzájemně na ně reagují. V nestrukturovaném rozhovoru je důležité navázání kontaktu výzkumníka se zkoumanou osobou, její hlubší poznání a zjištění informací, které by se jiným způsobem získávaly jenom těžko.

K zachycení všech informací je využito se souhlasem respondentů zvukový záznam, který je následně přepsán.

Před samotným rozhovorem byli respondenti upozorněni na možnost rozhovor přerušit nebo ukončit. Dále byli upozorněni na to, že pokud se objeví téma, o kterém hovořit nechtějí, mohou na to upozornit a tématu se dále věnovat nebudeme. Všem respondentům byla zaručena anonymita v podobě záměny jmen jejich i zmíněných osob, někteří si přáli i zaměnit města.

6.4 Výzkumný vzorek

Prvotní kontaktování respondentů pro mě bylo velmi těžké, jelikož jsem si nedokázala představit, že někoho oslovím s otázkou, jestli by mi nevyprávěl o svém životě, kdy užíval drogy. Již na počátku jsem měla stanovené kritérium, že respondenti musí abstinovat, tzn. v době rozhovoru drogy nějaký čas neužívat. Chtěla jsem tím předejít případnému „selhání“ a zároveň jsem rozhovory chtěla vést s lidmi, kteří již mají jistý odstup a dokáží celou situaci vidět z jiné perspektivy. Využila jsem sociální síť a na Facebooku se přidala do skupiny zaměřené právě na drogovou závislost. Zde jsem vložila dotaz, ve kterém jsem popsala celou situaci, a ozvalo se zhruba třicet potencionálních respondentů.

Na začátku probíhala komunikace přes zprávy, kdy jsme si vyjasňovali, co od nich očekávám, jaký bude postup, kde se sejdeme atd. Postupně se číslo potencionálních respondentů snížilo. Někteří se po několika zprávách již neozvali, někteří nedokázali abstinovat a sami usoudili, že by takový rozhovor nezvládli.

Rozhovory proběhly s pěti respondenty, třemi ženami a dvěma muži ve věku 23 – 30 let. Jeden rozhovor není v práci prezentován, jelikož získaná data neobsahovala informace, které jsem se chtěla dozvědět. Respondentka nebyla otevřená, na mnoho otázek nechtěla odpovídat, případně odpovídala velmi stroze.

7 Charakteristika respondentů

Klára

Klára je třicetiletá sympatická matka jednoho dítěte. V současné době očekává narození druhého dítěte. Je svobodná, ale několik let žije s partnerem a otcem svých dětí. Má dokončené studium na středním odborném učilišti. V rodině Kláry se objevují sklony k závislostem, konkrétně u otce, který pravidelně a ve velkém množství pije alkoholické nápoje. První zkušenost s tvrdou drogou měla Klára v šestnácti letech.

Klárku jsem navštívila v jejich rozestavěném domě. Byla milá, ochotná, na rozhovor připravená a jak sama uvedla, tak se na to i těšila. Dle jejích slov se jedná o část její minulosti, na kterou sice není pyšná, ale zároveň jí to v mnoha věcech obohatilo. Myslí si, že její příběh by mohl být varováním pro případné další potenciální uživatele a v budoucnu by své zkušenosti chtěla předávat např. v preventivních programech na základních školách.

Jana

Jana je milá třicetiletá žena, která má dvě děti – nejstarší dceru má z předchozího vztahu, mladšího syna s manželem. Nyní se s manželem radují z dalšího těhotenství a očekávají narození dalšího potomka. Jana úspěšně absolvovala studium na středním odborném učilišti. Jana je z rodiny, kde se žádné sklony k závislostem neobjevily. První zkušenost s tvrdou drogou měla Jana v šestnácti letech.

S Janou jsme se sešly v malé kavárně. Dorazila včas a byla velmi milá a usměvavá. Z Jany vyzařuje mnoho pozitivní energie, svou veselou náladou „nakazí“ i své okolí. Před samotným rozhovorem se zmínila, že s tím nesouhlasil její manžel. Vše mu ale vysvětlila a trvala si na tom, jelikož rozhovor vnímá jako uzavření celé této své kapitoly.

Marek

Markovi je 23 let. Je svobodný, ale žije se svou o mnoho let starší partnerkou, matkou Markova kamaráda. Děti zatím nemá. Marek má ukončené základní vzdělání, střední školu ukončil ve čtvrtém ročníku. Pochází z rodiny, kde se sklony k závislostem objevily, matka užívala tvrdé drogy také, ale Markovi to nikdy nepřiznala. První zkušenost, konkrétně s marihuanou, měl Marek již v deseti nebo jedenácti letech – sám přesně neví, tvrdé drogy si vzal poprvé v patnácti letech.

Ani výzkumná část této práce neunikla pandemii Covid-19. Z důvodu uzavření restaurací, kaváren a barů a zákazu navštěvování se proběhl rozhovor s Markem přes video hovor. Marek byl připojen včas, ve svém pokoji měl klid, nikdo nás nerušil.

Šimon

Šimonovi je 25 let. Nemá žádnou partnerku ani děti. Šimon má ukončené základní vzdělání. Střední školu nedokončil. V Šimonově rodině se objevují sklony k závislostem. Šimonova matka pravidelně pije alkohol. Tvrdou drogu si poprvé vzal v šestnácti letech.

Také se Šimonem jsme se sešli v kavárně u dobré kávy. Přišel včas, ale byla na něm vidět nervozita. Zpočátku jsme si povídali naprosto mimo téma, kdy jsem mu i já sdělila několik informací ze svého života. Prvotní ostych se vypařil a my si povídali několik hodin. Šimon mi v závěru rozhovoru velmi děkoval. Vnímal naše setkání jako jistou formu terapie, jelikož v posledních dnech měl psychické problémy. Náš rozhovor mu velmi pomohl. Dodnes jsme v kontaktu přes zprávy.

8 Společné znaky respondentů

I přesto, že jsou rozhovory velmi individuální, objevují se některé společné rysy u všech respondentů. Na úvodní otázku: *Jaké byly prvotní zkušenosti s drogami a jak se k nim respondenti dostali*, začínají všichni svůj příběh již od dětství, kde shledávají první podnět. Všichni respondenti jsou z rozvedených rodin. Rodiče svým dětem nevěnovali tolik času, kolik potřebovaly. Respondenti neměli stabilní zázemí, ať už z důvodu stěhování nebo pracovní vyčerpání svých rodičů. Toto zjištění ovšem nejde kvantifikovat, jelikož dle odborné literatury má na rozvoj drogové závislosti vliv mnoho faktorů: funkčnost rodiny, osobnost rodičů, osobnost dítěte, atd.

Dalším společným rysem je věk respondentů, kdy začali s drogami experimentovat tj. 14 – 16 let. V tomto věkovém období má i dle odborníků na jednotlivce velký vliv skupina/parta, což shodně uvádějí respondenti. Všichni se pohybovali ve společnosti lidí, kteří s drogami měli zkušenosti, a proto pro ně nebylo těžké drogy získat.

Za zmínku také stojí fakt, že tři ze čtyř respondentů uvádějí, že mají sklony k závislostem v rodině.

9 Základní stavební kameny příběhů

Na začátku je nutné si vymezit základ příběhů, které ovlivňují celý život respondentů a jejich jednání.

9.1 Rodina a dětství

Všichni respondenti pocházejí z rodin, kde se rodiče rozvedli nebo vyrůstali pouze s jedním rodičem a přítomnost druhého úplně chyběla. Na první otázku: *Jaké byly Vaše první zkušenosti s drogami a jak jste se k tomu dostal/a?* nikdo neodpověděl. Všichni začali vyprávěním z dětství. Tam se právě odehrály důležité zlomové okamžiky.

Respondentka Klára uvádí: Bylo mi 14 let a naši se rozvedli. To byla asi ta nejdůležitější věc, nejdůležitější podnět, jelikož jsme bydleli na vesnici v jižních Čechách, s mamkou jsem se odstěhovala do Brna, od kamarádů, od kamarádek, od života, který člověk miluje.

Na Kláře je vidět, že jí tato vzpomínka není příjemná, v tváři je vidět smutek, mluví vážným hlasem a pomalu artikuluje. Respondentka Jana vyrůstala bez otce, pouze s matkou a sourozenci. *Tahle éra je možná trochu spojená s dětstvím, protože jsem prožívala to, že jsem vyrůstala bez táty, neměla jsem pevnou ruku toho táty. Mamka si vždycky někoho našla, kterej jí podle mě víc táhl ke dnu, než aby jí pomohl, dokud si nenašla současného partnera, který je pro mě jako táta. Pak si našla tedy tátu, v mých patnácti letech, a najednou prostě on chtěl v neděli oběd, celá rodina dohromady u stolu. Pro mě nezvyk, já pubertáčka. Mamka tři děti, samoživitelka a musel to být masakr, k tomu odkoupila zahradu a barák. Pak se jí naskytl možnost jít pracovat do zahraničí, od pondělí do pátku tam spala a o mě se stará babička. Tam začala mamka dělat, když mi bylo tak dvanáct. A to už jsem s tou mamkou skoro nebyla. S babičkou to bylo psycho, tak se o mě začala starat starší ségra a brácha, kteří mě vlastně nechtěli, vedli už svůj život, chodili na diskotéky, u nás plný barák dětí, abych tam nebyla sama. A přes sezónu ještě jezdila mamka na víkendy pracovat na vinice, takže já jsem mamku viděla za týden třeba hodinu. Prostě samorost.*

Jana o celé situaci mluví vyrovnaně, je na ní vidět, že dnes celou situaci vnímá jinak, s odstupem. V době jejího dospívání, kdy matku velmi potřebovala, byla odkázána pouze na sebe, své sourozence a babičku. V celém vyprávění hraje Janina matka velmi důležitou roli a je vidět, že na ní Janě velmi záleží.

I respondent Marek začíná svůj životní příběh návratem do dětství. *Já začnu úplně od začátku. moji rodiče se rozvedli, když mi byly čtyři. Soud mě přidělil k matce, která v té době bydlela s babičkou, takže jsme bydleli všichni spolu na vesnici. Ale pak jsme se začali mockrát stěhovat, takže jsem ani s tou matkou neměl nějaké svoje stabilní zázemí. To jsem měl jen, když jsem jezdil na víkendy a veškeré prázdniny k tátovi. Takže u toho táty to bylo všechno v pohodě, ale většinu času jsem trávil u té matky a ona nebyla doma. Většinou říkala, že je pořád někde v práci nebo tak, a později jsem přišel na to, že to tak vůbec nebylo, takže jsem celkově byl jenom s tou babičkou, která mě nedokázala ukočírovat.*

Marek se zdá s celou situací vyrovnaný. V průběhu rozhovoru se o matce ještě několikrát vyjadřuje a vztah s ní nemá úplně dobrý, ale spíše proto, že vidí, jak si matka ubližuje.

Respondent Šimon ve své odpovědi uvádí, že užívání legální i nelegálních drog souvisí s jeho dětstvím. Zeptala jsem se, jestli se v dětství odehrál třeba rozvod rodičů a Šimon uvádí: *No ten rozvod rodičů mě právě dostal. Dost ovlivnil moje chování a jakoby jsem pociťoval, že se mi tím rozvodem zboural nějaký chtič, chtít něco dokončit a jako chtít věci dotahovat do konce. Chvilí před tím, než jsem měl něco dodělat nebo dokončit, tak jsem to v podstatě vzdával. A to jsem právě hodně pocejtil tím rozvodem.*

Šimonovi bylo dvanáct let, když se rodiče rozváděli a navštěvoval školního psychologa. Po rozvodu zůstal v péči matky, k otci jezdil na víkend jednou za dva týdny a jeden den v týdnu. Na Šimonovi je vidět, že se mu o tom mluví poměrně těžko, v obličejí je zachmuřený a posmutnělý.

9.2 Základní škola

Základní školu dokončili všichni respondenti relativně bez komplikací.

Respondentka Klára musela kvůli rozvodu rodičů a následnému stěhování základní školu změnit, což také ovlivnilo její chování a prožívání. Klára proto začala příležitostně užívat marihuanu.

Čekala mě nová škola, protože jsem přestupovala v pololetí osmičky a to už si člověk těžko hledal kamarády. To bylo těžké, vůbec mě nepřijmuli, takže jsem si občas dala trávu.

Respondentka Jana se o základní škole nezmiňuje.

Respondent Marek se s matkou několikrát stěhoval, takže musel měnit i základní školu. *Po sérii asi pěti stěhování jsme skončili ve Zlíně a Zlín to už je město samo o sobě. A tam už tak na tom prvním stupni, kdy přichází ty moje vlastní zkušenosti takhle. Jenom s lehkýma látkama. První, co jsem zkusil, tak byla marihuana, to bylo někdy v deseti, jedenácti.*

V páté třídě základní školy začal Marek kouřit. Na přelomu deváté třídy a střední školy si získal základní kontakty ohledně drog.

Volný čas trávil Marek obvykle s partou. *Vždycky jsme se po škole sešli, šli jsme tak nějak ven, potulovat se městem nebo si člověk sedl do parku, do toho skleněnka, pak se dala faja, postupně to gradovalo, takže pak už nějaký skleněnky prostě nestačily, takže bongy, brka, blafy. A tak nějak jsme poslouchali hudbu a vlastně za jednu věc jsem té trávě vděčný, že jsem si našel geniální vztah k rapu. Takže jsme vlastně poslouchali ten rap, zkoušeli jsme první texty, první sloky. Od dětství vedl otec a děda Marka ke stolnímu tenisu.*

Respondent Šimon navštěvoval výběrovou jazykovou základní školu. Věnoval se fotbalu. Po přechodu na střední školu s fotbalem skončil a zálibu našel v marihuaně.

9.3 Parta a první zkušenost s marihuanou

Klára po přestěhování do Brna moc přátel neměla. Většinu jich měla ve svém původním bydlišti. Na střední škole byla ve třídě, kde byli pouze dvě dívky a třicet dva chlapců, takže se Klára kamarádila převážně s nimi. V Brně měla jednu kamarádku, která jí dala první dávku pervitinu a seznámila s dalšími uživateli a výrobcem drog. Okolí mělo na Kláru velký vliv.

Vždycky se tomu člověk chce vyhnout a jdeš po ulici a vidíš toho člověka, to normálně poznáš, to je jak magnet, se na tebe přilepí a nemůžeš je ze sebe sundat a vždycky nějakou dobu paříš a fetuješ.

Janu ovlivnilo stěhování její kamarádky na druhý konec republiky. Dívky se i nadále vídaly, protože kamarádka jezdila do svého původního bydliště za otcem. Obě se přátelily především se staršími lidmi. *My jsme se opravdu bavily s lidma, který byli jednou tak starší, pomalu třicetiletý. Já vlastně měla v patnácti dvaceti osmiletýho kluka... Začaly jsme poměrně brzo, na diskotéky jsme chodily už v těch třinácti a to většinou začíná až od těch patnácti. Takže nám se to s tou kamarádkou všechno posumulo a zkrátilo.*

Už od dětství, kdy byla odkázaná sama na sebe, trávila mnoho času převážně s kamarády, a jak sama uvedla, v rodině proplouvala a nikdo jí nehlídal. Jana měla kolem sebe mnoho kamarádů, kteří drogy nejenom prodávali, ale i vařili a díky tomu měla Jana neustálý přísun drog.

Markova původní parta ze základní školy se změnila přechodem na střední školu, kdy přestoupil ze Zlína do Kroměříže. *...došlo ke změně těch lidí, ale netrvalo mi to moc dlouho, protože člověk, co se v tom pohybuje, tak ví, vytipuje si ty lidi, kteří k tomu tu náklonost mají taky. Takže jsem vyměnil svoje starý kamarády za nový, ale pořád stejná sorta lidí... všechny ty drogy jsou vlastně skupinový a jedou se v partách. Já neznám moc lidí, kteří tohle jedou sólo...*

Po ukončení střední školy se Marek vrátil zpátky do Zlína a uvádí: *Jelikož tam byla velká parta lidí, takže tam se člověk fakt nenudil, že by se jenom sedělo, to jako vůbec. Tak nějak celkově jsme brouzdali po tom Zlíně, protože známi mají známí a ti mají další známí, takže pořád mezi lidma, ta společenská je tam v podstatě už vyžadovaná a asi si dovedete představit, jaká tam byla sorta lidí, že? To jsme dělali úplně úletárny, kolikrát takový příhody kdybych někomu vykládal... Třeba sranda fakt byla, když naběhlo patnáct lidí se čtyřma fotbalovými míčema do obchodního centra a hráli jsme fotbal přes celý nákupní centrum, to bylo docela zajímavý. Další třeba kdy jenom tak ze srandy jsme uprostřed obchodu po sobě začali házet věci z regálu, lidi z nás úplně hotoví, my úplně ve výsměších, protože ty hranice jsou úplně někde jinde. Pak ve Zlíně je takový hodně strmý kopec, kterej vede z části Jižní svahy dolů do města, tak jsme vzali vozík a pouštěli jsme se dolů z toho kopce navzájem v tom vozíku, to bylo taky fajn.*

I Šimon trávil čas s kamarády. Jedno léto, když mu bylo osmnáct let, trávil s kamarády neustále u hraní počítačových her a kouřili několikrát denně marihuanu. Po špatném působení této látky kamarády změnil, ale v nové partě se ve velkém množství pil alkohol. *Tady u nás na tom bytě se chlastalo s klukama fakt celej víkend, chodilo sem hodně holek, dost se to tu střídalo a podobně.*

Z předchozích informací vyplývá, že marihuanu začali respondenti užívat velmi brzy: Klára ve čtrnácti letech, Jana v patnácti letech, Marek v deseti letech a Šimon po nástupu na střední školu – cca v patnácti až šestnácti letech.

Užívání konopí bylo původně spojeno s náboženskými rituály a pravděpodobně se jedná o nejrozšířenější drogu vůbec. (JURÁKOVÁ 1999). Vágnerová (2004) uvádí, že mnoho mladých lidí nepovažuje kouření „trávy“ za škodlivé. Jde o společenský rituál, pro určité skupiny mladých téměř závazný. S těmito tvrzeními souhlasí nepřímo i respondenti. Jana vzpomíná na svého prvního přítele. *...já si v patnácti našla přítele, ten hulil, takže jsme si občas dali to, to není nic, co by se vyhledávalo, na té vsi to pěstuje každý druhý člověk.* Marek v návaznosti na svůj nízký věk, kdy poprvé vyzkoušel marihuanu, uvádí: *V dnešní době už je to relativně normální v takovýhle věku s něčím takovým začínat. To sám vím, a i co se rozhlídnu po tom okolí.*

9.4 První zkušenost s pervitinem

Klára poprvé užila pervitin v den svých šestnáctých narozenin, a jak sama říká, nikdy na ně nezapomene. *A měla jsem v Brně jednu kamarádku, byla to bráchovo spolužáka přítelkyně. Byla o dva roky starší jak já. Ona už chodila na brigádu a skončila v jedenáct večer, přijela pro mě domů, jely jsme chlastat do města. Byli tam ještě dva její kamarádi a jeli jsme potom k nim domů. No a tam to bylo moje první setkání s pervitinem. A jeli jsme až do rána.*

Jana poprvé vyzkoušela pervitin kvůli své nejlepší kamarádce, která již měla s pervitinem zkušenosti. *A pak se mi jednou ta moje nejlepší kamarádka svěřila, co se s ní děje a já mladá, blbá, no nekecej, přijedu a zkusíme to spolu. Přijela jsem tam, byla jsem tam asi dva nebo tři týdny, měly jsme naplánováno, že k nim jedu na prázdniny. Byly jsme tam v jejím bytě, který měla vedle bytu mamky a tam, to si pamatuju jak dneska, tak jdeme, pro ni to byla známá rodina, kamarádi, pro mě to byla velká neznámá. To mi bylo šestnáct. Bylo to v srpnu, tam to přede mě soupla a měla jsem první čáru. Ale bála jsem se. Jana jako hlavní důvod užití uvádí zvědavost. My jsme do té doby vše poprvé dělaly spolu. A ona teď prožívala něco jiného a mě to zajímalo. Ano, možná jsem se jí chtěla vyrovnat, ale spíš zvědavost.*

První Markova zkušenost s pervitinem byla v partě, kam drogu někdo přinesl a Markovi ji nabídl. *Byl to vlastně úplný útěk od reality. Babička mě nedokázala zvládnout, takže tam byl ten útěk od reality, zvědavost, blbost. V té době, kdy jsem začal, jsem vlastně netušil, že tím dokážu potlačit spoustu věcí, které se dějí, a které jsem vnímal před tím. Až postupem času jsem si všiml, že ty věci neřeším a vůbec je nevnímám.*

Šimon si poprvé dal pervitin po tom, co ho odmítla dívka. *...první zkušenost s pernikem jsem měl v šestnácti, když něco nedopadlo. Když jsem se zamiloval do holky a nedopadlo to. To bylo na té střední škole, kdy jsem nedal to, že mě holka odmítla. I když to nevypadalo, že mě odmítne, ale pak mě odmítla. A já jsem to absolutně nedal a nedávám to do teď, ale už s tím pracuji trochu líp.*

Šimon bydlel v Praze v Holešovicích a věděl, na koho se má obrátit, aby si drogu obstaral. Měl v této tematice velký přehled. *A já jsem jen věděl, kam mám zajít, za jakýma klukama mám jít ven a věděl jsem, že když budu chtít, tak se k tomu dostanu, což se taky stalo. Ale během toho jsem si dal jen jednou, já jsem si to hrozně užil, ale pak jsem zase hrozně trpěl při tom konci, kterej byl vždycky na perniku těžkej, takže jsem to nedával po psychický stránce.*

9.5 Průběh užívání drog

Respondentka Klára začala ve čtrnácti letech příležitostně užívat marihuanu. Z rozhovoru vyplývá, že v tu dobu měla zkušenosti i s alkoholem. V den šestnáctých narozenin (duben) si poprvé dala pervitin, viz výše. Nejprve užívala pervitin o víkendech, ale po velmi krátké době se stala každodenní uživatelkou (vyplývá to z informace, že v červnu propadla z několika předmětů a sama uvádí, že „to šlo fofrem“). K pervitinu měla neustálý přístup, protože její partner ho vařil. Pervitin šňupala nosem, kouřila ho z plechu, ale nikdy si ho nepíchala. V průběhu užívání měla Klára i půlroční pauzu, ale pak se k užívání zase vrátila. Klára zkusila extázi i heroin, ale ten jen jednou. Uvádí k tomu, že *po půl hodině, co jsem si ho dala, jsem si řekla, že už ho v životě nechci, protože to byl tak úžasný stav, tak skvělej, vše úžasně narýsované, že jsem řekla, že už to nechci.* Jelikož nebydlela u rodičů resp. u matky, ale měla vlastní

byť, tak si jejího chování nikdo nevnímal. Objevily se problémy ve škole a Jana školu po prvním ročníku ukončila a nastoupila na jinou. Ani tu ovšem nedokončila, po třech měsících se přestěhovala k otci a začala studovat jiný obor. Rodiče Jany měli podezření, ale vše se jim potvrdilo až ve chvíli, kdy Jana musela vypovídat na policii. S matkou navštěvovala Jana ambulantní léčbu, ale i pak pervitin užívala. Jana s přestávkami užívala pervitin osm let.

Respondentka Jana užívala marihuanu od patnácti let. I z jejího vyprávění plyne, že s alkoholem měla v tu dobu již zkušenosti. V šestnácti letech si poprvé dala pervitin se svou nejlepší kamarádkou. Zpočátku užívala pervitin příležitostně, ale postupně se to kupilo. Nejprve užívala pervitin nosem, kouřila ho z plechu, ale po nějaké době si ho začala píchat jehlou. K tomu ji přivedl kamarád z dětství, který pervitin takto užíval. *To už byla zvědavost, jak to umí fungovat v tom těle než si do teď zvyklá, co já znám.* Jana začala chodit s klukem, který drogy vařil, takže měla neustálý přísun drog. Studium Jana ukončila a matce řekla, že chce jít pracovat, ale sama byla přesvědčená, že se chce do školy vrátit. Školu dokončila později díky vstřícnosti ředitele školy, který Janě umožnil jako vůbec první dálkové studium. Nějakou dobu nebydlela ani doma, matka si myslela, že bydlí u přítele. Během prvního roku užívání prožívala plno pádů a vzestupů. Po jednom zážitku, kdy Janě ukradli telefon, boty a peníze půjčila kamarádce, která jí je nevrátila, začalo být rodičům její chování divné. Vše matce potvrdila Jany nejlepší kamarádka, u které matce nechala klíče od auta, které si „půjčila“. Po návštěvě K-centra měla Jana nastoupit ambulantní léčbu. Po dalším zážitku s drogou sama usoudila, že to není vhodné řešení a nastoupila do psychiatrické léčebny ve Velké Bíteši. Léčbu úspěšně absolvovala, ale do života ji vstoupil partner, otec její nejstarší dcery, se kterým pak příležitostně opět užívala, ale již ne jehlou. Jana s přestávkami užívala drogy devět let.

Respondent Marek jako první drogu vyzkoušel marihuanu asi v deseti letech. V páté třídě základní školy začal kouřit, což mu vydrželo dodnes. Na přelomu deváté třídy a střední školy začal s tvrdými drogami. *Za ty roky já jsem vyzkoušel úplně všechno, počínaje extází, houbami a další.* Marek nejprve drogy užíval příležitostně především o víkendech. *Nejprve to bylo takové příležitostné experimentování, kdy třeba byla o víkend nějaká akce, tak podle typu akce jsem si vybíral, co si vezmu, abych na té akci třeba nekazil nějak tu atmosféru.* Užívání se ale stupňovalo. Během prvních tří let střední školy začal Marek užívat drogy i v týdnu zhruba dvakrát až třikrát. Ve čtvrtém ročníku studia již užíval drogy ve velkém množství, z denního studia ho přeřadili na dálkové a studium nakonec ukončil. Marek při užívání experimentoval. *...nosem to přestane stačit, takže jsem přešel na nitrožilní podání, různé kapsle jo, těžký experimenty, různé kombinování třeba pervitinu a LSD, kdy to už jsou stavy jako fakt stavy.* Jelikož Markova matka netrávila doma moc času, trvalo několik let, než zjistila, že Marek užívá drogy. O užívání věděla Markova babička, ale nedokázala mu pomoci. Marek trávil většinu času venku na ulici, takže se rozhodl, že odejde z domova. Přispěla k tomu i Markova matka, která nechtěla, aby se vracel ve špatných stavech. Marek se rozhodl užívání omezit po příhodě s kamarádem. *...přišel zlom, kdy jsem vlastně přespával pár nocí u kamaráda s tím, že jeho rodiče byli někde na dovolené a on mě tam pár dní nechal a dost jsme se bavili a já jsem z ničeho nic přišel k zrcadlu, podíval jsem se na sebe a v tom zrcadle, ať mi to třeba věříte nebo ne, probliklo takové to moje staré já, ten hodný kluk, ale v tom věku, ve kterém jsem byl a teď jsem se vrátil já, tak, jak jsem vypadal a úplně jsem si řekl: wau, tohle je fakt hodně špatně.* Po tomto zážitku přestal Marek užívat nitrožilně a konzumaci omezil zhruba na dvakrát za týden.

Marek se po půl roce na ulici vrátil k matce, ale nepohodli se a Marek odjel za otcem a babičkou, kterým sdělil celou situaci. Do té chvíle neměli o ničem tušení. U otce bydlí Marek dodnes. Marek užíval tvrdé drogy šest let.

Respondent Šimon začal nejprve příležitostně užívat alkohol po příchodu na střední školu. V tu dobu přestal hrát fotbal a zálibu hledal v užívání marihuany, kterou kouřil i několikrát denně. *Takže jsem celou střední fakt hodně prohulil a moc dobře si pamatuji, jak to všechno začalo, to je takový, že to člověk nikdy nezapomene. Já jsem na střední, to mi mohlo být patnáct, šestnáct, a já jsem na tý střední, jako fakt jsme tam tu trávu hulili hodně, každé den třikrát, čtyřikrát, jako úplně v pohodě.* Šimon v osmnácti letech prožíval silné deprese a úzkosti a rozhodl se užívání marihuany omezit. Protože viděl, co alkohol dělá s jeho matkou, neměl k němu nikdy kladný vztah. Ale v tomto období se v alkoholu vzhledl, cítil jiné efekty než u marihuany. *To byl člověk takový utlučenější, moc toho nenamhvil a tady ten efekt byl jinej a cítil jsem, že mi alkohol dodával sebevědomí určitě, cítil jsem se víc komunikativní a ty zábrany jsem najednou necejtíl a pro mě to bylo hrozně příjemný.* Alkohol se stal jeho koníčkem, s partou zhruba deseti až patnácti lidí se vždy od pondělí těšily na to, až pátek až neděli propijí. První zkušenost s pervitinem měl Šimon již v šestnácti letech, viz výše. Šimon se rozhodl školu ukončit ve čtvrtém ročníku před maturitou, což dnes vidí jako velikou hloupost, odstěhoval se od matky a nastoupil do práce. Pravidelně každý čtvrtek chodil pít. *Ale samozřejmě jak jsem odešel z těch dohledů rodičů, tak se to začalo zvrátat ze všech stran. Protože já jsem začal chodit pak dost chlastat čtvrtky, měl jsem čtvrtky a ty byly vždycky velký. Vždycky jsem to měl s alkoholem nastavený tak, že já jsem nikdy, snad se mi to nepovedlo ani jednou, že bych pil normálně. Já, co si pamatuji od té doby, co jsem začal pít, jako kdy to člověk bere fakt pro zábavu, tak jsem vždycky pil moc a přeháněl jsem to. A všichni se divili, že se ani nepozvracím na to, kolik toho vypiju a já jsem si ještě přišel, že jsem hrozně dobřej. Že někdo vypil tři panáky rumu a lezl pod stůl, já jsem vypil celou flašku a byl jsem na nohou. A všichni se tomu divili a člověk si myslel, že není bůhví jak dobřej.* Po tom, co se dozvěděl, že ho přítelkyně podvedla, začal Šimon pít každý den už od rána a přestal chodit do práce. Během tohoto velkého užívání alkoholu začal užívat i tvrdé drogy. *Sáhl jsem úplně po všem, co bylo. Já jsem hlavně s kamarádem měl skvělý zkušenosti s objednáváním drog na „dark webu“, takže jsme objednávali to, na co jsme měli chuť.* Zpočátku drogy užíval Šimon sám, uzavíral se do sebe, byl sám ve svém bytě a stavy pod vlivem drog nezvládal. Až po čase, kdy začal své stavy ovládat, chodil mezi lidi. Byl schopen sedět v nonstop baru i týden v kuse a tvrdé drogy kombinoval s alkoholem. Pod vlivem alkoholu se nechoval Šimon vhodně. *Já jsem nezvládal na alkoholu krotit svoje emoce a ze mě ty emoce na alkoholu úplně stříkaly a choval jsem se špatně... Agresivně jsem se choval určitě. I k ostatním a měl jsem hroznou potřebu se prát, ale ono se pak hrozně změnilo, protože jak jsem byl v té sebedestrukci, tak už jsem neměl potřebu se prát, ale měl jsem potřebu to vyprovokovat, abych dostal pořádně do huby.* Po čase se přestěhoval zpět k matce, ale ta ho z bytu vyhodila a Šimon skončil na ulici. Tam žil zhruba tři měsíce. Po nepříjemném zážitku se vrátil opět k matce a rozhodl se podstoupit léčbu, kterou mu zařídila matka přes známé. Původně měl nastoupit za tři týdny, ale jelikož měl Šimon myšlenky na smrt a uvažoval o sebevraždě, přijali ho okamžitě. Léčbu, která trvala šest měsíců, úspěšně absolvoval.

9.6 Důvod k abstinenci

Klára po ambulantní léčbě v užívání pervitinu pokračovala, ale spíše příležitostně. Po tom, co poznala svého současného partnera, přestala užívat pervitin na půl roku. *A po půl roce jsem přišla k němu domů a on to na mě poznal a splaskal mě. Ale do dneška mu to nevyčítám, od té doby na mě nesáhl.* S partnerem si občas dali dávku společně, ale třeba jen jednou za rok. Po tom, co půjčila kamarádce velký obnos peněz, začala užívat znovu pravidelně. Jelikož se to snažila utajit před partnerem, užívala pervitin v týdnu, kdy on byl pracovně mimo bydliště. Takto užívala Klára zhruba rok. Poslední dávku si dala v listopadu 2015. Hlavní důvod, proč Klára přestala, bylo těhotenství. Otěhotněla v prosinci roku 2015 a od té doby si již žádnou tvrdou drogu nedala. Dodnes kouří a příležitostně si dá alkohol.

Jana si poprvé uvědomila, že je něco špatně, když jí ukradli telefon, boty a peníze. Další impulz byl, když kradla jídlo v obchodě. Janu přivedla do K-centra matka a léčba měla probíhat ambulantně. Týden se držela, ale poté ji navštívila kamarádka a Jana si opět dala pervitin. Vše doma ale přiznala matce. *...tam už byly tak obrovský pády, přicházíš o tu mámu, kterou já miluju nade vše, vždy jsme si byly hrozně blízké, pak jsme se na chvíli odloučily a já viděla, jak ji trápím.* Hlavní důvod, proč chtěla Jana svou situaci řešit, byla tedy matka. Jana začala pervitin znovu příležitostně užívat s partnerem. Přestala ve chvíli, kdy si uvědomila některé věci a doma měla tříletou dceru. *A pak jsem si řekla dost, vždyť je to vlastně koloběh, zároveň sháníš peníze na živobytí i na drogy a já pochopila, že když tam TO nebude, tak mi bude zbývat víc na živobytí. Jenže jsem věděla, že dokud tam partner bude, tak TO tam bude taky, to nešlo rozdělit.* Jana vztah ukončila a s celou situací jí pomohla opět matka a to i finančně, protože se Jana zadlužila. Pomoc poskytla také bývalá zaměstnavatelka se svým synem.

Marek se rozhodl se svým stavem bojovat ve chvíli, kdy viděl u kamaráda, který ho u sebe nechal několik nocí přespat, že člověk může fungovat i bez drog a v zrcadle viděl sebe před užíváním drog a teď, viz výše. *A to byl úplně prvotní impulz, tak nějak ne že úplně přestat, ale ubrzdít to fakt radikálním způsobem, kdy jsem vlastně ze dne na den přestal střílet a pak už tak nějak jsem bral zase příležitostně, i když to třeba bylo dvakrát za týden, ale už to nebylo třeba za den šestkrát.* ... Velikou motivací k abstinenci a také oporou byla pro Marka jeho partnerka. *To je neuvěřitelně úžasný člověk. My jsme se znali už předtím. Jenže v podstatě drogy zastaví jakýkoliv mentální i psychický vývoj člověka, takže já jsem byl na úrovni nějakých patnácti let, takže jsem na ni nepohlížel tak, jak na ni pohlížím teď. Přiznám se, je mezi námi rozdíl dvacet let, je jí 43, ale je to máma mého strašně dobrého kamaráda.* Marek přestal drogy užívat díky vlastní vůli, ale velmi dobře si uvědomuje, že je před ním dlouhá cesta – v době rozhovoru abstínuje 9 měsíců od tvrdých drog a 9 měsíců od marihuany. *No, vlastně z úplně smažky se teď snažím dohánět všechny ty zahozené roky a fungovat jako normální člověk. Ale je přede mnou strašně dlouhá cesta, jsem na úplném začátku. Řeknu Vám to asi tak, chutě a abstinenci příznaky už mám do konce svého života.*

Šimon se rozhodl jít léčit po výstupu s matkou. Ta mu řekla, že buď se půjde léčit, nebo má odejít. V tu chvíli o léčbě ale vůbec neuvažoval, a tak od matky odešel. Vydal se na jedno místo, které je pro něj velmi důležité. *A tady je takový místo v Holešovicích, který je pro mě asi magický nebo já nevím. Je to fotbalový hřiště. Já jsem na tom hřišti strávil asi nejhezčí chvíle mého života a nejhůšnější chvíle mého života.* Šimon v této situaci vzpomínal, jak na hřišti hrál s chlapci fotbal, měli skvělou partu, rodiny a bavili se. Zároveň se mu vybavily vzpomínky na hospodu, která se zde nachází, a kde poslední dva roky každý den pil. *...a na tom hřišti se shodou okolností hrál fotbalovej turnaj základních škol, kterej jsem hrál každéj rok taky a koukal jsem na to, jak tam ti malí*

kluci běhají a vidím, jak mají ještě ten bezstarostný život prostě. Tak jsem se tam začal psychicky dost těžce rozpadat, ale fakt dost silně, protože jsem byl na tom dojezdu a byl jsem fakt strašně naměkko. A začal jsem tam fakt jako panicky brečet, protože já už jsem se fakt bál, že to nepřežiju. Protože já jsem se zevnitř cítil tak strašně rozežraný, že se už nemusím ani zabíjet, že to fakt přijde už každou chvíli. A vůbec jsem nevěděl, co se sebou a koukal jsem tam tak nějak na ten fotbal a člověk začne zase myslet na to dětství, kdy se mi vybaví i to hezký, což bylo asi klíčový, a prostě jsem si v ten moment řekl, že mám vlastně jen pár možností. Buď půjdu, někoho tak vyprovokuju, aby mě prostě zabil, nebo se prostě zabiju sám, což tedy nedovedu, nebo se sebou začnu něco dělat. A já jsem si tedy vybral zrovna tu nejtěžší možnost no. To znamená začít se sebou něco dělat. Šimon se vydal za matkou. Věděl, že po incidentu a hádce ji doma nenajde, a vydal se do hospody. Matka zavolala známému, který pracoval v léčebně, ale ten Šimona odmítl, protože zavolat musí sám. Šimon mu tedy zavolał a bylo mu sděleno, že do léčebny může nastoupit za tři týdny. Na to mu Šimon odpověděl, že tři týdny nepřežije, že má pocit, že nevydrží už ani minutu. Díky tomu mohl nastoupit do léčebny okamžitě.

10 Rekonstrukce rozhovorů

Kromě výše zmíněných základních stavebních kamenů se objevují další důležité informace, které se vztahují k výzkumnému cíli práce, a proto jim bude v následující části věnovaná pozornost.

10.1 Respondentka Klára

„Postupem času si zase tu důvěru získáš tý rodiny, ukážeš, že můžou věřit, že nemají důvod pochybovat.“

Klářin život ovlivnil rozvod rodičů a následné stěhování s matkou na druhý konec republiky. Klára se ocitla v neznámém prostředí i nové škole. Kolektiv Kláru nepřijal a začala hledat útočiště v marihuaně, kterou získávala od svého staršího bratra.

V šestnácti letech užila poprvé pervitin a navázala poměr s pravidelným uživatelem a výrobcem drog. *Nejprve to bylo jen o víkend, protože on mi to nechtěl dávat, pak to bylo i v týdnu, na školu jsem kašlala, v noci jsem nespala. A co je důležité, v té době jsem nebydlela u rodičů, ale měla jsem svůj byt vedle vchodu mamky s jejím přítelem. Mamka tam tedy měla kancelář a já utíkala, nikdo mě nehlídal, noci probdělý, propařený, profetovaný a ve dne jsem spala ve škole, když jsem tam tedy vůbec šla.*

To vše mělo dopad na její studijní výsledky. Na konci roku měla šest nedostatečných. Jana školu po prvním ročníku ukončila a v září nastupovala na jiný obor. V tu dobu užívala pervitin zhruba pět měsíců. I v nové škole se okamžitě „spřátelila“ s lidmi, kteří užívali drogy. *Shodou náhod jsem nastoupila do třídy, kde okamžitě jsme se rozhlídli čtyři lidi po ostatních a my čtyři jsme se poznali, že fetujem. Takový nápis: fetuju. Možná hned ten první den jsme šli.*

Klára má nepříjemný zážitek, kdy zkombinovala několik drog dohromady a dostala toxickou psychózu. V takovém stavu jela stopem téměř přes celou republiku k otci. Klára se při vyprávění sama pozastavuje nad svým nezodpovědným a riskantním chováním.

V době studia na druhé škole si Klára našla nového partnera, který drogy také vyráběl, a intenzita jejího užívání se zvýšila. Situaci ovšem přestala zvládat a v listopadu se stěhovala k otci, kde nastoupila do třetí školy. Přisun drog měla stále od svého partnera v Brně a začala je prodávat.

A někdy na začátku roku jsem zapejkala školu a teď mi volala máma, táta, máma, táta, já to nezvedala, jsem přece ve škole a pak mi jen přišla SMS: zavřeli Kryštofa. To byl ten vaříč. Tak jsem mamce hned volala, ta okamžitě věděla kvůli čemu. Takže tím vše bouchlo.

Jelikož byla nezletilá, musela se dostavit na kriminální oddělení v doprovodu otce a podat vysvětlení. Klára nechtěla policistům nic sdělit, otec se na ni rozzlobil a na chvíli ho odvedli pryč. Policista sdělil Kláře přesné detaily z toho, co s Kryštofem dělala, což ji přimělo k tomu, aby alespoň nějaké informace sdělila. Poté se do situace zapojila Klářina matka. *Moje mamka se do toho obula, že budeme chodit na protidrogové sezení jakoby dálkově, mamka za mnou jezdila dvakrát v týdnu z Brna, bylo to úterý a čtvrtek. V úterý bylo skupinové a ve čtvrtek individuální.* Klára

vzpomíná, jak podváděla s močí během léčby. *Jenže v tu chvíli se chytneš jiné kamarádky, já že nefetuju a oni mi tam dělali namátkové testy. A já si sehnala negativní moč. Nosila jsem ji v kondomu, normálně v kalhotkách, aby byla teplá. Na kalhotkách jsem měla špendlík a tehdy mi chtěli udělat ten test a stáli před dveřma. Oni ti nemůžou vlézt dovnitř a koukat, jak čuráš...* V braní drog ale pokračovala pořád, ale potom, co zavřeli jejího partnera Kryštofa, užívala méně.

Klářin volný čas nebyl ničím vyplněný, trávila ho hlavně v parku nebo po barech. Nezajímalo ji nic jiného než drogy, alkohol a zábava. Dopoledne se snažila chodit do školy, kterou nakonec úspěšně absolvovala, odpoledne a mnohdy i noci trávila s kamarády. Klára uvádí, že čas pod vlivem drogy ubíhá jinak, vše je velmi zajímavé. Pod vlivem pervitinu člověk nepotřebuje ani jíst, ani spát.

Na otázku, jestli jí užívání drog něco dalo, uvádí: *Určitě. Ten nadhled na svět, člověk na to kouká jinak, protože byly situace, kdy jsem byla na dně, to zoufalství, zfetovaná, nevěděla jsem, co dál. A najednou mám téměř dostavěný barák, mám zdravé dítě, perfektního chlapa. Ale nelituji ničeho, jediný čarý, a to jen z toho důvodu, že jsem se z toho vyhrabala. A co mi to dalo? Droga ze začátku jenom dává. Dává ti zábavu, dává ti kamarády, dává ti naději na všechno, že druhý den bude lepší, a v tu chvíli, kdy si to dáš, tak je to hned lepší, v tu chvíli na všechno zapomeňš, je to taková ráda, sebevědomí ti dá hrozně, věříš si ve všem, v tu chvíli vyřešíš všechno, ale už nevidíš, jestli to vyřešíš dobře, ale v tu chvíli to je dobře, všechno je dobře. Nedá se říct, že ta droga byla kvalitní, ale vlastně byla. Pak se v tý éře potkáš s náhraškama a kolikrát si říkáš, že můžeme být rádi, že jsme to vůbec přežili.*

Na celkové chování Kláry mělo vliv i chování jejího otce. Ten sám požíval ve velkém množství a často alkohol a pod jeho vlivem byl agresivní. Klára popisuje situaci, kdy přišla domů o několik minut později a on jí následně surově zbil. *...přišla jsem domů o pět minut dýl, já byla s kamarádem, ještě jsem mu volala, že se mu omlouvám, že se o pět minut zpozdím, a on už na mě řval do toho telefonu, přišel od jeho kamaráda o mnoho hodin později, přišel do toho pokojíčku a hrozně mě zbil, fakt ale jak psa, já byla samá modřina a můj brácha, do dneška jsem mu to neodpustila, ležel vedle mě a neudělal absolutně nic a táta tam do mě řezal pěstma, samá modřina jsem byla.*

Dnes má Klára s rodiči i bratrem vztahy dobré, ale sama říká, že to trvalo velmi dlouho, musela si získat jejich důvěru.

Klára absolvovala léčbu pouze ambulantní a k úplné abstinenci se rozhodla, když zjistila, že je poprvé těhotná.

Shrnutí

Kláru velmi ovlivnil rozvod rodičů a následné stěhování, kdy přišla o své stabilní zázemí, kamarády, partu. Drogy brala jako prostředek, který jí pomáhal řešit všechny problémy. Několikrát střídala střední školu a podařilo se jí získat výuční list. Léčbu absolvovala ambulantní a s tvrdými drogami definitivně přestala ve chvíli, kdy otěhotněla.

10.2 Respondentka Jana

„Dneska jsem šťastně vdaná, mám dvě báječné děti a třetí na cestě a jsem hrozně ráda, že jsem se z toho dostala.“

Jana začíná své vyprávění okamžikem, kdy se jí ve čtrnácti letech odstěhovala kamarádka velmi daleko. *Vyrůstaly jsme spolu a byly jsme spolu furt. Pro mě byl zásah už to, že se už předtím odstěhovala 3 km od vesnice, kde jsme doposud obě bydlely, ale pořád jsme byly spolu, chodily jsme si naproti napůl cesty, ve třídě, ve škole.*

Obě kamarádky se kamarádily se staršími lidmi. Jana poprvé užila marihuanu se svým starším partnerem. V šestnácti letech zkusila pervitin se svou nejlepší kamarádkou. Bylo to z důvodů, že do té doby vše dělaly společně a zajímalo jí, co její kamarádka prožívá.

Jana vyrůstala bez otce, neměla jeho pevnou ruku. Matka sice partnery měla, ale ti nebyli pro Janu správným vzorem. Až se současným partnerem matky přišla změna. Táta, jak ho Jana nazývá a oslovuje, jim začal dávat rodinné zázemí. Jana tuto změnu ale v patnácti letech odmítala a v rodině dále proplouvala. Od Janiných dvanácti let pracovala její matka od pondělí do pátku v zahraničí a o víkendech plnila další povinnosti. O Janu se nejprve starala babička, později starší sourozenci, kteří již vedli svůj život, a sestra jim byla na obtíž. Jana v době dospívání byla sama nebo ve společnosti kamarádů.

Jana slíbila kamarádce, že drogy sama shánět nebude. Po návratu bylo vše ale jinak. *Když jsem se vrátila, bylo to, jako by měli lidi na čele cedule a hrozně se kolem tebe začnou ty lidi lepit. A pak jsem se dostala ke kamarádovi a s tím jsme si to kupovali.*

Jana užívala pervitin příležitostně až do chvíle, kdy potkala kamaráda z dětství, který užíval pervitin nitrožilně. Po nějaké době tímto způsobem začala užívat pervitin i Jana z důvodu, že chtěla zjistit, jak droga umí v těle fungovat. Dodává k tomu: *v tu chvíli mě to bavilo, bylo to obrovské sebevědomí, obrovská zábava, výplň něčeho, měla jsem pocit, že mám spoustu kamarádů, protože všude, kam jsem se koukla, byl někdo, s kým jsem se bavila třeba celou noc.*

Postupem času zjistila, že celou dobu kolem sebe měla lidi, co také drogy užívají. V prosinci ve druhém ročníku přerušila Jana studium a začala chodit s klukem, který drogy vařil. Díky němu se začala pohybovat v této společnosti lidí. S kamarádkou pomáhala s prodejem drog pro různé vařiče. V létě následujícího roku nastoupila do práce, do té doby jí živila matka, ale do školy se chtěla vrátit. Její život byl „chvíli na dně, chvíli nahoře“.

Jana vzpomíná na nepříjemný zážitek: *Ukradli mi telefon, tak jsem si půjčila od táty, jeli jsme do města, naši mi koupili boty a dali mi peníze na nový telefon. To mi bylo sedmnáct. V tu dobu se tam promítali i cikáni a jak jsi mezi těma vařičema, tak jsou tam lidi, kteří jsou schopní v noci rozkopat vchodové dveře, jen aby se dostali k těm jeho dveřím, protože on dělá, že tam není. A ten jeden cikán, jednou to byl kamarád, jednou každého obere, tak ten mi řekl, že si chce zavolat, vzal si ten mobil a řekl mi: a už ti ho nevrátím, já ho jedu prodat, prostě potřebuju na dávku. Tak tedy dobře. Brečet jsem mohla, cokoliv, bylo mi sedmnáct, on mi řekl, tak zavolej policajty, protože to je to poslední, co chceš, v sedmnácti, zfetovaná, volat policajty, že ti cikán ukradl telefon. Šla jsem ke kamarádovi, zula jsem se tam a mezi tím mi odešly ty nové boty. To se tam mihla jedna holčina pro dávku, takže já chodila po městě bosky, bez telefonu.*

Peníze, které měla Jana na nový mobil, půjčila kamarádce, která je potřebovala pro děti, druhý den je měla Janě vrátit, což se ale nestalo. V tu chvíli začalo Janě docházet, že je něco špatně, a samozřejmě toto vše neuniklo ani její rodině.

Jana poznala dalšího muže, který kradl kola, a díky němu se dostala mezi lidi, kteří kradli, aby měli peníze na další dávku drog. I Jana sama kradla v obchodě jídlo. Občas se ukázala u rodičů, kde se najedla, vyspala a zase jela pryč. Některé situace si Jana vůbec nepamatuje. S dalším mladým mužem byla u své matky a v jejím pokoji muž vařil drogy. Jana se netají tím, že sebrali auto jejímu bratrovi a následně i matce. Bratrovi auto vrátili, matky auto následně nechali u Janiny kamarádky, která matce Jany sdělila, co se děje. Po návratu domů jí matka sdělila, že se bude léčit. S kamarádkou se Jana na nějakou dobu přestala stýkat, měla jí to za zlé. Dnes je jí jasné, že jí kamarádka chtěla pomoci, drogy již neužívala a viděla to jinak.

V září nastoupila do nové školy, měla za sebou zhruba měsíc studia a kvůli vysoké absenci ji chtěli vyloučit. Matka dceři vše omluvila, sháněla omluvenky i u lékařů, aby k vyloučení nedošlo. S matkou navštívila Jana K-centrum, kde zatajila, že užívá pervitin nitrožilně. Proto se všichni dohodli, že léčbu bude mít Jana dálkovou. Jenže vše bylo jinak. *Vše se domluvilo, jenže asi po týdnu za mnou přijela kamarádka a já jsem s ní jela pařit. Hned skluz dolů zpátky. Jenže jsem přijela domů a řekla jsem to mamce. A mamka řekla: dobře, tak to musíme řešit jinak. Jeli jsme tam zpátky, do toho Káčka, ještě pořád jsem mamce neřekla, že jsem si to dala do žíly, ale jen čáru. Tam jsem mu řekla, že mám těch lidí kolem sebe už moc, a že už to neustojím, abych jako odmítla.*

Jana si uvědomovala, že začíná o matku přicházet a viděla, jak ji trápí. Díky tomu se se svým pádem matce přiznala. K-centrum navštívily znovu a pracovník věřil, že Jana nepatří mezi těžké případy, vyřídil jí nástup do psychiatrické léčebny ve Velké Bíteši. Do dvou týdnů volali matce Jany, že pro ni mají místo a za týden má nastoupit léčbu.

Některým kamarádům se s nástupem svěřila a rozloučila se s nimi. Den před odjezdem do léčebny za Janou přijela kamarádka s kamarády se také rozloučit. *To měli „výborný“ nápad, protože do té doby jsem se docela držela. To jsem utekla a já jsem si nemohla trefit žilu. Takže na to, že jsem tvrdila, že si nepíchám, chtěla jsem jet docela čistá, aby to nepoznali...* Po nástupu se měla Jana svléknout, takže okamžitě poznali, že situace není taková, s jakou počítali. Na takto vážné případy nebyli v léčebně přizpůsobeni. Paní primářka se ovšem Jany zastala a léčbu zkusit chtěla. Jana mohla tedy v léčebně zůstat. V léčebně měla Jana nastavený režim jako např. zákaz sladkého, mobilní telefon ve vymezenou dobu, dopoledne samostudium atd. V léčebně trávil čas převážně s malými dětmi, kterým se věnovala a pomáhala jim.

Po měsíci měla Jana první návštěvu matky a v léčebně po Janě chtěli, aby matce přiznala, že užívala drogy nitrožilně, jinak jí to sdělí sami. *A já jsem je pořád prosila, že tohle jsem nikdy nechtěla, aby se někdy dozvěděla, tohle jsem chtěla před ní hrozně utajit, ale musela jsem jí to říct. Tenkrát přijela mamka s tátou, vzali mě do restaurace na jídlo a tam jsem to na ní vybalila. To jsem viděla, že je to pro ní další rána, pro ni to byl dost velký šok.*

Jana užívala téměř od začátku antidepresiva, protože se cítila velmi špatně. Postupně nad vším začala přemýšlet a pracovat na sobě. Každý týden chtěl personál vědět, co se v Janě změnilo, co si uvědomila. Psycholožka Janu shazovala, protože si myslela, že to, co říká, není z její hlavy, ale někde si to přečetla. Jana ale dělala velké pokroky, výsledky měla v pořádku, a tak na Vánoce po dvou a půl měsících léčbu v léčebně ukončila. Další rok docházela k psycholožce a brala antidepresiva.

Díky matce měla Jana jako první na škole možnost dálkového studia a do školy chodila pouze na přezkoušení. Po návratu z léčebny ukončila veškeré kontakty s uživateli drog. Velkým varováním pro ni byly výsledky krevních testů v léčebně, které nedopadly dobře, a Jana mohla být ráda, že celou situaci přežila. Jana vzpomíná na setkání s kamarádem. *A pak jsem měla jednoho dobrého partáka, dostala jsem od něj tenkrát i zlatý prstýnek a mám ho do dneška doma. Jako pár lidí mi prošlo, kteří si myslím, že měli trochu srdce na to, v jakých jeli věcech. Ve škole jsem se potkávala s holčínou, která mi hrozně připomínala ten můj život, hrozně rozlitaná a začala jsem se s ní bavit trochu, a právě mi vyprávěla, že se kamarádí s tím klukem, od kterého jsem dostala prstýnek. A já jí řekla, že bych ho hrozně ráda viděla a jela jsem tam s ní za ním, to už bylo teplo, takže někdy na jaře a to jsem se v sobě celou dobu chvěla a bylo to jiné setkání než před tím, on se mě zeptal, jak se mám, já mu řekla o léčebně, byli jsme spolu asi čtvrt hodiny a odjela jsem a pak mi došlo, on mě možná v tu chvíli bral jako člověka, který na něj chce něco naprášit, protože on v tom jel a já už z toho byla venku a oni jsou pak hrozně nedůvěřiví. Viděli jsme se, bylo to fajn, i mi nabízel, já řekla, že ne a odjela jsem domů. Jediný člověk, se kterým se vídala i v budoucnu, byla kamarádka z dětství, se kterou začínala drogy brát.*

Zhruba po čtyřech letech od léčby poznala Jana Mirka, jak sama říká svou životní lásku. S Mirkem začala Jana příležitostně opět užívat pervitin, ale ne nitrožilně. Jana otěhotněla, Mirek nastoupil do vězení do výkonu trestu a Jana s drogami skončila. Po Mirkově propuštění byla již na světě jejich dcera a Jana v jeho přítomnosti začala znovu užívat, brala to jako zpestření a nechtěla o něj přijít. Jana na tom nebyla psychicky příliš dobře, v tu dobu se nevidala ani se svou kamarádkou z dětství, protože ta Janino chování neschvalovala. Dcera pro Janu byla na prvním místě, a tak se z užívání dostala sama. *Ale bylo to hodně těžký. Byly to hrozný pády, já ho milovala. A pak, když jsem utíkala s dcerou bosky, v pyžamu, rozsekanou pusou, tekla mi krev a utíkala jsem k mamce, tak jsem řekla a dost, takhle to tedy nejde. Ale trvalo to dlouho, než jsem se z toho dostala sama v sobě, než jsem začala pořádně jíst, protože jsem ani pořádně nejedla, byla jsem navyknutá, že je hodně práce, abych nás uživila... Chtěla jsem docílit toho, že dceři udržím tátu. Nechtěla jsem, aby si prošla tím, čím jsem si prošla já, jako dítě. Takže jsem se tam od něj nechala třískat, psychicky vydírat a vlastně když přinesl tu drogu, tak to bylo o tom, že si chtěl pořádně užít sex, protože pak člověk ztrácí spoustu zábran.*

Aby Jana rodinu uživila, chodila do dvou prací, v létě i na borůvky. Mirek dělal pouze nějaké podvody a potřeboval navíc peníze na drogy. Postupně se dostávali do finanční tísně, přišla jim upomínka za neuhrazení nájemného a Jana si brala ke své dřívější půjčce půjčku další. Drogy brala jako únik od problémů, aby jí dodaly energii a byla schopna více pracovat.

Když byly jejich dceři tři roky, Mirka znovu zavřeli do vězení a Jana vztah definitivně ukončila. Toto období bylo pro ni daleko těžší než dětství a puberta. Je ráda, že má díky tomu dceru, ale této části svého života lituje. Se všemi psychickými i finančními problémy pomohl Janě znovu mamka a zaměstnavatelka s kolegou, kteří celou dobu vše věděli, ale čekali, až se Jana rozhodne situaci sama řešit.

Co se sexu týče, tak si Jana partnery vždy vybírala. Průběžně udržovala několik sexuálních vztahů a nepřemýšlela nad riziky. *V těch patnácti jsem to neřešila, prostě když se mi líbil, tak pár kluků bylo. Ale po návratu z léčebny bych ty kluky spočítala na jedné ruce. Někdo v těch sedmnácti začíná, ale já už byla nohama na zemi a než jsem se třeba s klukem vyspala, tak to taky trvalo. V léčebně ale podstupovala testy na pohlavní nemoci a měla strach. I přes to, že při užívání drog dodržovali hygienu, riziko bylo vždy. Jak jsem si to dávala jehlou, tak jsem byla mezi těma „lepšíma“. Jako mezi ty „horší“*

jsem se dostala, ale nedávala jsem si s nima. Ti „lepší“, jako ti vaříči a i ta kamarádka, tak měli zásadu, měli pixlu, kam se dávaly ty špinavý jehly a měli zásobu čistých i vodiček, takže hygiena a to všechno, to se dodržovalo. Ale nikdy nevíš, jestli to pokaždý dodrží.

Testy na nemoci musela podstoupit opakovaně, jelikož se nemoc může projevit i dva měsíce po poslední dávce a tu měla těsně před nástupem do léčebny. I v mladém věku Janě docházelo, co to může znamenat.

Užívání drog ovšem Janě i něco přineslo. *Dalo mi to určitě obrovskou zkušenost, člověk zjistí, jak moc na tom může být špatně a jak obrovskou sílu v sobě má, aby se dostal zpátky. Jak vlastně je spousta hloupostí, na kterých člověku záleží a jsou to opravdu hlouposti, protože jsou mnohem těžší věci, kterými si člověk musí projít a musí je zvládnout sám se svojí rodinou. A taky mi to dalo to, že nemám nikoho jinýho, než tu svojí rodinu, to je nejvíc, to nikdo nevynechá. Můžeš mít tisíce kamarádů, ale rodinu nikdo nevynechá.* Dále si Jana velmi váží otce – partnera matky, jelikož on jí dal domov a byl matce oporou ve chvílích, kdy to potřebovala.

Jana dospěla dříve, než její vrstevníci, začala se vším poměrně brzy, na diskotéky chodila už od třinácti a vše se posunulo a zkrátilo. Stihla toho zažít hodně, jelikož pod vlivem drogy nepotřebovala spát a žila i v noci.

Shrnutí

Jana si prošla nelehkým dětstvím, kdy vyrůstala bez otce, vystřídalo se u nich několik matčinych partnerů a byla z pracovních důvodů odloučena od matky. Vychovávala jí babička a sourozenci, ale nikdo na ní neměl čas. Těžce snášela odstěhování své nejlepší kamarádky. Právě s ní v šestnácti letech poprvé vyzkoušela pervitin. Byla zvědavá a částečně se kamarádce chtěla vyrovnat. Jana začala pervitin užívat i nitrožilně a zažívala těžké situace. Po tom, co vše zjistila Janina matka, nastoupila do léčebny, kde absolvovala léčbu. Na nějakou dobu s braním přestala, ale po seznámení s otcem své dcery začala opět užívat. Když byly jejich dceři tři roky, uvědomila si, že život, který žije, není správný. S partnerem vztah ukončila a za pomoci svých nejbližších se dostala ze všech problémů.

10.3 Respondent Marek

„Já jsem neměl vůbec představu o prioritách, o hodnotách, o ceně osobnosti. Hlavně psychicky jsem se posunul.“

Marka velmi ovlivnil rozvod rodičů a následné mnohočetné stěhování. Matka se Markovi nevěnovala, vychovávala ho spíše babička, která ovšem na jeho výchovu nestačila. Na základní škole se věnoval stolnímu tenisu, navštěvoval kroužek keramiky a bavil ho florbal a basketbal. Marihuanu vyzkoušel ještě na prvním stupni, zhruba v deseti až jedenácti letech. Ve stejném věku, v páté třídě základní školy, začal kouřit, což mu vydrželo dodnes. S tvrdými drogami začal experimentovat na přelomu základní a střední školy s partou kamarádů. S partou trávili volný čas různě. Poslouchali hudbu, psali texty, hráli fotbal, jezdili na kolech a skateboardech, natáčeli videa. Marek drogy začal brát z důvodu úniku před realitou.

Od dětství se u něj projevuje disharmonie osobnosti. *...většinou to mají děti s těžkým nedostatkem pozornosti, které si vlastně vytvoří imaginárního kamaráda, kterého postupem času přijmou do sebe. Takže já jsem si v podstatě nejprve vykládal se vzduchem, když to tak řeknu, a postupně jsem si přestal s tím vzduchem vykládat a už jsem si vykládal jenom v hlavě.*

Často je to chápáno jako představy u schizofrenie, ale se schizofrenií to nemá nic společného. Užívání drog tyto projevy u Marka potlačovalo a vnímal to jako nedílnou součást sebe.

Zpočátku užíval drogy příležitostně, spíše o víkendech a vybíral si druh podle konkrétní příležitosti, obvykle podle žánrů hudby, která na dané akci hrála. *Když jsme šli na nějaký rapový koncert nebo hip hopový akce, tak spíš tak jakoby zlehka, spíš se pilo a do toho hulilo, protože vlastně hip hop je takový odpočinkovější styl života. Když se šlo na dramy, tak tam už nějaký nakopávače, takže nějaký extáze nebo MDA a na techno, tam se jde člověk vyloženě překopat, seknout a jede si svoje třeba deset patnáct hodin v kuse a vůbec ho nezajímá okolí, takže tam do sebe člověk napral, co mu přišlo pod ruce.*

Marek studoval obchodní akademii. Studium ovšem ve čtvrtém ročníku ukončil, protože se užívání zvyšovalo a on nezvládal do školy chodit. Nejprve ho kvůli vysoké absenci přeřadili na dálkové studium, následné studium ukončil. Do té doby užíval zhruba dvakrát až třikrát v týdnu.

Kvůli častému stěhování neměl Marek ani stabilní práci a pod vlivem nebyl ani schopen do práce chodit. *No a spíš jsem jakoby blbnul no. Celý dny strávené ve vestě, od rána do večera nebo spíš v podstatě od rána do rána, a když se náhodou povedlo, se člověk šel domů jen vyspat.*

Čas obvykle trávil ve velké partě lidí ve městě. Marek uvádí, že někdy bylo jeho chování za hranicemi zákona. *Tak jako čmárání nebo tak, to určitě, je to činnost, do které se člověk zasekne a jede, dokud ten obrázek nedodělá.* Málokdy byl však u této činnosti dopaden, jelikož věděl, kdo kdy projde.

Markovi přestalo užívání nosem stačit, přešel na nitrožilní užívání a různé kombinace několika látek. *Člověk, když si dá tu jednu látku, tak dobrý, ale jak se začnou kombinovat ty stavy ze dvou, ze tří látek, tak to už je opravdu nátlak. Takže to vnímání je fakt mimo, ta realita je opravdu zkreslená, to místo, kde člověk je a dobře ví, jak vypadá, tak na těch drogách vypadá úplně jinak, ještě na té kombinaci.*

Marek drogy získával od svých kontaktů, kdy většinou se jednalo o nějakou službu za ně a drogy také prodával. Dostal se také k vaření, sám to zkoušel, ale nestalo se to pravidlem.

Po nějaké době začal žít na ulici, kde byl přes půl roku. *Z jedné části jsem šel sám, protože pak už člověk tráví venku 90% toho času, takže si vlastně na to zvykne a takový ten zbytek byla matka, kdy řekla: jdeš, protože v takových stavech tady nebudeš, tak jsem prostě šel.*

Přes den trávil čas obvykle s partou, ale většina z nich žila u rodičů, takže v noci zůstal s jedním nebo se dvěma kamarády. Byl rád, že parta neviděla, co se v noci děje.

Jídlo si Marek obstarával krádežemi v obchodech. *Člověk to postupně vychytá, takže ví, kde jsou kamery, a když už třeba ta kamera tam je, ale člověk, to už si prostě vytypujete, který fungují a nefungují. Kolikrát jdete do toho obchodu dvakrát, třikrát a zaplatíte za nějakých pár korun, co třeba máte u sebe, protože Zlín je město pítí alkoholu, je tam hromada klubů, takže opilí ztrácí peníze, kolikrát se třeba člověk jen tak ochomýtl mezi těma lidma nebo tak a teď tamhle vidí peněženku, tam vidí telefon a už si jede. Ty ruce pak už byly rychlý no. Vlastně opilý člověk to nepostřehne a mně to bylo jedno.*

Během užívání dbal na hygienu. Dle jeho slov je to základní pud sebezáchovy, který neodstraní nic na světě. Látky, které Marek užíval, ztrátu tohoto pudu dle něj nezpůsobují. Pokud neměl vlastní hygienické potřeby, tak si drogu nedal.

Marek se rozhodl užívání omezit po tom, co přespával u svého kamaráda, který drogy neužíval. Viděl, jak se dá fungovat i bez nich a v zrcadle viděl sám sebe bez užívání drog. Vážil si základních věcí, např. jídla, sprchy a spaní v teple. Tento kamarád mu zařídil brigádu ve firmě na výrobu pneumatik. Jelikož byl Marek zvyklý v noci nespát, chodil především na noční směny. Jeho tělo začalo být bez pravidelného přísunu drog unavené, takže přes den převážně spal a na drogy už mu nezbýval čas. Jelikož ve firmě hrozilo nebezpečí úrazu, bylo nutné, aby vnímání a reflexy nebyly nijak omezené. Ve firmě prováděli namátkové testy na drogy a alkohol a Marek si zpočátku užívání drog netroufal, aby o práci nepřišel. Následně zjistil, že někteří zaměstnanci kouří marihuanu a přidal se k nim.

Markovi bylo po nějaké době blbě neustále přespávat u kamaráda, domluvil se s matkou a nastěhoval se zpět k ní. Po pár dnech ale nastala změna. *Ona pak vlastně řekla, že jsem se jí ani nezeptal, jestli tam můžu zůstat, a že ona není žádný hotel ani ubytovna a z čeho mě má živit, přitom domluva zněla trošku jinak. A tehdy jsem se stoprocentně utvrdil v tom, že bere, protože úplný přebliky. Takže v tu chvíli jsem byl zase venku, ale ještě ten den, protože pár dní před tím jsem navštívil tátu a babičku v tom Hulíně, kde bydlím aktuálně, tak jsem jim pověděl, jak se věci mají, šel jsem s celkovou pravdou ven.* Markův otec a babička se až tehdy dozvěděli, že byl Marek půl roku na ulici, a nabídli mu pomoc. Marek ale svého pobytu na ulici nelituje. *Naučilo mě to vážit si věci, které jsou pro ostatní samozřejmost. Ať lednička, ať tekoucí voda, postel, teplo i ta možnost chodit stabilně do práce.*

K úplné abstinenci pomohla Markovi také partnerka, matka jeho kamaráda. Marek abstínuje devět měsíců od tvrdých drog a sedm měsíců od marihuany, ale stále se u něj objevují abstinenční příznaky. Na začátku abstinence pro něj abstinenční příznaky byly velmi těžké. *Nemohl jsem se s nikým vidět, nemohl jsem se s nikým bavit, musel jsem být fakt sám, protože v tu chvíli jsem byl fakt nesnesitelný hovado. Co se týče třeba slovní zásoby nebo nálady celkově v přístupu k lidem, tak nadměrná agresivita.* V době abstinence se u Marka začala silněji projevovat porucha osobnosti a prošel si toxickou psychózou. Proto vyhledal pomoc psychiatra, který mu se vším pomáhal. Na doporučení psychiatra neužívá žádná antidepresiva. Pokud se u Marka nyní dostávají abstinenční příznaky, řeší situaci tak, že si jde s lidmi kolem sebe povídat. U své přítelkyně se potkává s mladými lidmi, kteří jsou mu oporou, a pomoc hledá i u své rodiny.

Kontakty z doby užívání zpřetrhal, ale s některými se stále potkává, jelikož žijí ve stejné obci nebo v okolí.

Brigádu vyměnil Marek za stabilní zaměstnání. Pracuje pouze na ranní směnu. Ve volném čase se třikrát týdně věnuje stolnímu tenisu a hudbě. Skládá texty, ze kterých vymazal téma drog, a chtěl by vydat album. Mnoho času tráví s partnerkou, se kterou jezdí na výlety do přírody.

Po skončení užívání se u Marka objevovaly kromě psychických bolestí také bolesti fyzické, konkrétně bolesti kostí, a proto byl na testech na různé nemoci, jako je HIV, žloutenka atd. Testy byly negativní, vše bylo způsobeno abstinencí a situaci řešil doplňky stravy jako vápník a hořčík.

Kromě toho, že si Marek váží běžných věcí, změnil názor a pohled na bezdomovce. *Vyloženě jsem takovýma lidma opovrhoval, nechápal jsem, že ten člověk mohl dopustit, že tak skončil.*

A postupně, jak jsem se s takovými lidma setkával toho půl roku, poznával jsem je, různě jsme se bavili, tak jsem zjistil u spousty lidí, že oni za to mnohdy ani nemůžou. Potkal jsem daleko horší životní příběhy, než je ten můj.

Dle Marka dospěl dříve než jeho vrstevníci. Setkával se se staršími lidmi a jejich mentalita byla jiná.

Marek si nepamatuje vše, co se za dobu jeho užívání odehrálo. Zhruba si vybavuje dva roky, z každého roku nějakou část. Na některé situace si nevzpomněl již druhý den, jiné se mu vybavily až s odstupem času.

V současné době pouze kouří, vyhýbá se i alkoholu, což mu doporučil i psychiatr, aby předcházel negativním situacím spojeným s poruchou osobnosti.

Shrnutí

I Marka ovlivnil rozpad manželství jeho rodičů, respektive matčino následné několikačetné stěhování a bydlení u babičky. Stejně jako ostatní respondenti začal nejprve experimentovat s marihuanou. To bylo ve velmi nízkém věku, již zhruba v deseti letech. Tvrdé drogy začal užívat na přelomu základní a střední školy. Drogy vnímal jako nástroj k úniku od reality, jelikož trpěl psychickými problémy. Nespokojil se s užitím jedné látky, ale začal je kombinovat. Prošel si nelehkými zkušenostmi, půl roku žil na ulici. Drogy začal nejprve omezovat po tom, co poznal, jak funguje kamarád, který drogy neužíval, a definitivně s jejich užíváním přestal kvůli své partnerce. V celé situaci mu kromě partnerky pomohl otec a druhá babička.

10.4 Respondent Šimon

Šimona ovlivnil rozvod rodičů. Bylo mu dvanáct let, takže byl v citlivém věku. Celou situaci velmi těžko zvládal a začal navštěvovat školního psychologa. Po rozvodu zůstal v péči matky, otce navštěvoval o víkendech jednou za čtrnáct dní a jednou v týdnu. Matka sama rozvod nezvládala a pila alkohol, ale i přesto se snažila Šimonovi zajistit stabilní zázemí. Chodila do práce, plnila si svoje povinnosti, ale několikrát v týdnu byla opilá. Šimon začal cítit, že se v něm něco zničilo, a přestal dokončovat všechny činnosti.

Základní školu prošel Šimon bez problémů. Po přechodu na střední školu začal i on pít alkohol. V tu dobu také přestal hrát fotbal a zálibu si našel v marihuaně. V šestnácti letech poprvé vyzkoušel pervitin po tom, co ho odmítla dívka, a Šimon to psychicky nezvládl. O letních prázdninách v osmnácti letech si uvědomil, že si prázdniny vůbec neužívá, je utlumený a užívání marihuany omezil. Důvodem k tomu byla i silná deprese a úzkost, které se po jednom užití dostavily. Úzkostmi a depresemi Šimon trpěl již od základní školy. Kromě toho trpí také bipolární poruchou osobnosti a poruchou pozornosti.

Své původní kamarády vyměnil za jiné. Přestože ho to k alkoholu nikdy příliš netáhlo, jelikož viděl svou matku, tak s novou partou začal pít. Šimon zůstával o víkendech doma sám, matka údajně jezdila za Šimonovou sestrou, a parta se scházela u něj. V tuto dobu se seznámil se svou přítelkyní Evou. *A vždycky to pro mě bylo hrozně jednoduchý tu holku nějakým způsobem získat. Já jsem vždycky věděl, že jsem se k nim choval špatně a bral jsem je jen jako prostředek pro to, abych si užil já a nic víc, protože jsem se bál dávat najevo někomu city, a to asi taky pramenilo z toho rozvodu, protože jsem se bál, jak jsem viděl, že jsem nezvládl rozvod rodičů, tak že bych nezvládl to, že se s někým rozejdu.* I s přítelkyní měl nejprve v hlavě myšlenku pouhého uspokojení. Slečna Šimona odmítla, ale nabídla mu přátelství a poznávání se.

Po třech měsících, kdy se pravidelně vídali a trávili spolu čas, si Šimon uvědomil, že stále k sexu nedošlo, ale vlastně mu to nevadí. Poté spolu začali chodit. Jeho psychický stav se díky ní zlepšoval, ale stále se s partou těšili na víkendové popíjení.

Volný čas neměl nijak vyplněný. *Přes týden jsem zájmy moc neměl. Po škole jsem šel občas na brky, já jsem to hulení sice omezil, ale ne úplně odstříhl, takže občas jsem šel na brko, nebo moc jsem toho nedělal. Rozhodně jsem už nehrál fotbal nebo takhle, bylo to takový flákání spíš někde, cigárko, zevlení.*

Šimonova matka mu partnerku neschvalovala, protože pro něj byla prioritou. On zapomínal na svou rodinu a po jejich společném sestěhování ukončil i studium na střední škole. Začal chodit do práce a myslel si, že vzdělání nepotřebuje. Jelikož byl z dohledu rodičů, začal alkohol užívat více.

Eva začala pracovat v hospodě a Šimon začal žárlit. *A začalo jedno velký trápení, protože ona pak chodila i miň domů z tý hospody, takže jsem to možná tím svým žárlením asi i přivola, bych řekl a začalo se to rozpadat. Ono už během té doby, co jsem na ní čekal, tak jsem samozřejmě chlastal, protože ten chlast mi pomáhal zastavovat ty moje žárlivé myšlenky a nedej bože nějaký představy, který jsem v tu dobu normálně měl.* Evě Šimonovo chování vadilo, ale alkohol nikdy neodmítla a po příchodu z práce pila s ním.

Po čase se Šimon dozvěděl o nevěře své partnerky s jeho kamarádem. *V ten den, kdy jsem se to dozvěděl, tak já jsem rozjel neskutečnou sebedestrukci. Ale jako to je asi až nepopsatelný. Já jsem ze dne na den přestal chodit do práce, začal jsem chlastat od rána do večera a takhle to bylo furt do kola.* Šimonovi se v bytě vybavovaly vzpomínky na partnerku, přišel o kamarády, protože ti se spřátelili právě s Evou a někteří na něj byli naštvaní. Pod vlivem alkoholu jí psal zprávy, kde ji prosil a přemlouval, aby se k němu vrátila. Ona mu vždy dala falešnou naději, což Šimonovu psychiku stále zhoršovalo. V tomto období začal ve velkém užívat i tvrdé drogy. *A během tohoto všeho jsem do toho začal fakt jako sebedestrukčně zapojovat i ty drogy, který mě vedly na dost blbou stranu. Sáhl jsem úplně po všem, co bylo. Já jsem hlavně s kamarádem měl skvělý zkušenosti s objednávaním drog na „dark webu“, takže jsme objednávali to, na co jsme měli chuť.*

Drogy ale užíval Šimon sám, ve svých stavech pod vlivem drog nedokázal být ve společnosti lidí. Později své stavy začal ovládat a začal chodit především do nonstop barů, kde mnohdy byl i týden v kuse. Během tohoto období již nepracoval, příležitostně chodil na brigády, ale třeba jen dva dny v týdnu, aby si vydělal na alkohol. V bytě, ve kterém bydlel, vznikaly velké dluhy. *A tady to bylo ještě hodně cílený, že já jsem pak řešil dost i kšeftíky, že já jsem za drogy nijak moc neutrácel. Nebylo to tak, že bych prodával sám na sebe, ale vždycky jsem někoho našel V Crossu jsem našel jednoho týpka, co neuměl ani slovo anglicky, a to byla skvělá klientela a já jsem to uměl, takže ho měl na tohle a on mi za to vždycky dával.* Dva roky před léčbou užíval alkohol každý den.

Po rozchodu s Evou, která zpočátku odsuzovala i Šimonovo užívání marihuany a chtěla, aby s tím přestal, začala tvrdé drogy užívat také ona. *...a my jsme se pak moc dlouho scházeli. Já jsem s ní nebyl třeba dva roky a pak jsme se další dva roky prostě scházeli, kdy jme spolu vlastně ani nechodili, tak jsme se pořád scházeli a chodili jsme spolu do Crossu a šlo tam i docela dost o ten sex, protože na těch drogách to je asi jinak trochu.* Zpětně to ovšem vnímá jako špatné rozhodnutí, protože mu nebylo z jejich setkání psychicky dobře. Šimon nezvládal samotu pod vlivem drog, Eva mu slibovala společně strávený čas, což nakonec neplnila a Šimon se dozvěděl, že udržovala sexuální poměr i s dalšími muži.

Po čase neplacení mu byla v bytě odpojena elektřina a nějakou dobu zde žil bez ní. Nechodil už ani na brigády. Z bytu byl následně vyhozen pro vysoký dluh. Jeho psychický stav se stále zhoršoval.

Pod vlivem alkoholu se choval agresivně, vyprovokovával rvačky, později šlo spíše o jistou formu sebepoškozování. *Jenže já jsem na to neměl, abych to dělal sám sobě, tak jsem na to používal ty lidi. Měl jsem prostě potřebu provokovat, aby se mnou něco udělali, protože já jsem neměl na to sám sebe poškodit.* Šimon měl každý den myšlenky na smrt, několikrát se pokusil o sebevraždu, což se mu nikdy nepodařilo.

Po vyhození z bytu se Šimon vrátil k matce. *Mámě jsem slíbil nemožný, že si začnu hledat práci, což jsem moc dobře věděl, že to dělat ani nechci, že jsem byl nemohoucí člověk a pak jsem jí tak nějak lhal, že si ji hledám. Pak jsem si tedy našel práci za barem, což dopadlo úplně tragicky, což je jasný... No a pak prostě moje máma to taky nezvládla a prostě mě vyhodila. No a pak začal zase trochu jinej životní styl no.*

Šimon skončil bez domova a žil na ulici necelé tři měsíce. Snažil se zůstat i přes noc vzhůru a začal mít psychózy a deliria. *... bylo mi fakt hrozně špatně a vůbec jsem to nezvládal a jediný, co jsem si přál, bylo umřít, jen jsem to furt nedokázal sám na sobě zařídit.*

Protože se bál ostatních lidí žijících na ulici, přežíval sám. Od rána pil, k večeru užíval drogy, aby vydržel být přes noc v bdělém stavu. Peníze si obstarával prodejem drog již zmíněnému dealerovi a nějaké peníze ukradl matce. Jídlo nepotřeboval, hlavní pro něj bylo získat peníze na alkohol a drogy.

Z ulice se dostal po domluvě s matkou, že u ní několik nocí přespí. *Já si tady ten okamžik nepamatuju úplně na sto procent, ale říkám to tak, jak si myslím, že to bylo. To už jsem byl fakt hrozně moc ze všeho a už jsem v tu dobu nevěděl, co je realita a co ne, protože já jsem s tím měl obrovskej problém, protože mě ty psychózy pak hrozně omezily. A já jsem byl domluvený s tou mámou, nevím, jak je to možný, ale že mě nechá týden doma, že měla jet, možná i dýl, možná i čtrnáct dní, ona měla jet nějak do Egypta. A ona mi řekla, že si mám v pátek dojet pro klíče. No a já jsem udělal fatální chybu, já jsem pro ty klíče přišel asi až ve středu, protože jsem byl úplně mimo a nevěděl jsem ani kterej je den. Takže jsem si pro ty klíče přišel pozdě a udělal jsem prý úplně neskutečnou ostudu v baráku, protože já jsem prý klepal na dveře a mně otevřela sousedka, co bydlí vedle nás, že máma není doma, že je u moře a proč stojím nahatej na tý chodbě. A tohle si ani já konkrétně nepamatuji, to znám jenom z vyprávění, protože já si ten moment nevybavuju prostě. Protože ta realita, to je pak těžko poznatelný, když člověk dostává ty psychózy.*

S matkou se Šimon setkal až po jejím návratu z dovolené. Když ho viděla, řekla mu, že se buď půjde léčit, nebo má odejít. O léčbě nechtěl slyšet, a proto odešel. Vydal se na fotbalové hřiště. Tam se mu vybavily vzpomínky na dětství a své rozhodnutí si rozmyslel. Vrátil se za matkou, kterou našel v hospodě, a společně zavolali matky známému, který pracoval v léčebně. Bylo jim oznámeno, že zavolat musí Šimon sám. Ten mu tedy zavolal a bylo mu sděleno, že může nastoupit za tři týdny. *A já jsem mu řekl, že jestli si myslí, že ty tři tejdny vydržím, tak že má dost dobrou představivost, protože už jsem se necejtil téměř ani na minutu, už to bylo fakt hodně zoufalý. Tam bylo takový zoufalství, a hlavně já jsem dělal i fakt zoufalý věci celkově, ono se z toho hrozně blbě hrabe nahoru... Vzali samozřejmě. Hned ten den, no. Protože já jsem řekl to, co oni potřebovali slyšet, i když jsem to v tu chvíli tedy nevěděl, protože já jsem jim řekl, že se chci zabít a ono, když se chce člověk zabít, tak oni mají povinnost ho tam vzít hned.*

Ale to já jsem v tu dobu nevěděl, já jsem říkal prostě jen pravdu. Tam nebyl žádný účel. Takže jsem tam pak vlastně nastoupil a ten začátek byl strašně těžkej, to vystřízlivění. A teď ještě já, než jsem tam nastoupil, tak jsem čtyři hodiny před tím do sebe něco dával.

Šimon užil tvrdé drogy, protože věděl, že kdyby se napil alkoholu, tak ho do léčebny nepřijmou. Když čekal na příjem, chtěl utéct, ale neudělal to. Nejprve Šimon nastoupil na stabilizační oddělení, kde si vybíral ze dvou způsobů léčby: stabilizační, která trvá přibližně jeden měsíc a komunitní, která je dlouhá čtyři až šest měsíců. *A ta stabilizační spočívá v tom, že to je obyčejnej detox, kde je člověk zavřenej v králikárně, nic nemůže, může jenom kouřit a chodit ode zdi ke zdi. Všechno tam zamřížovaný, takže deprese obrovský, úplně neskutečný až a musí tam projít takovým vstupním tím, což znamená, že musí o sobě napsat krátkej příběh. A ten příběh je tady na začátku soustředěnej právě na tu závislost, protože je tam zajímavá, jak často člověk pil, kolik, čeho, kolik drog, tam je zajímavá čísla, nějaká statistika, kolik toho člověk dokázal vypít, kolikrát tejdně.*

Šimon si vybral léčbu stabilizační. Myslel si, že je mladý, že se z toho dostane rychle. Od začátku užíval léky na fyzický i psychický stav, jelikož se odborníci báli o jeho život.

V léčebně měli všichni pacienti pevně stanovený řád. *Jako na vojně, ve vězení. Začne to tím, že se vstane, jde se uklízet, různý rajony, pak je nějaká snídaně a pak jsou tam činnosti podle toho, který člověk může dělat a podle toho, v jaký fázi léčby je. Každá fáze přinášela věci, co jako člověk může dělat.* Během stabilizační léčby mnoho činností nebylo, pouze chodili pod dohledem sestry po areálu. Zaměstnanci doporučovali Šimonovi delší léčbu, kterou odmítal.

Při léčbě se Šimonova psychika stále zhoršovala. *Já jsem se začal psychicky fakt rozpadat, tím vystřízlivěním jsem začal být psychicky fakt hrozně zničenější, víc, než kdykoliv před tím. Až jsem si i říkal, jestli mi to vůbec k něčemu je, protože mě bylo huř, než když jsem nastoupil. Protože mi začaly docházet věci, který jsem udělal, ta rodina, kdy mi hodně lidí z té rodiny umřelo a já jsem to ani tak nějak nepostřehl právě do té doby, než jsem vystřízlivěl. To vystřízlivění a ty věci, co člověku začnou docházet, jsou pak hodně nepříjemný.*

Šimon měl již dříve problém se spánkem, ale až do zahájení léčby závislosti to neřešil. V průběhu stabilizační léčby si léčbu rozmyslel a rozhodl se pro delší variantu. Uvědomoval si, že pokud by skončil již po měsíci, šel by se okamžitě napít.

Přestěhoval se v rámci léčebny do jiné budovy, kde byl režim jiný a měl jisté výhody. *Byli jsme na baráku, kde už ty mříže nebyly, mohli jsme chodit kouřit ven, tam jako na zahradu, sedět tam a jako už to bylo takové volnější.* I zde byl ale přísný režim, jako pravidelný úklid, různé denní aktivity, práce na zahradě, která fungovala jako forma terapie. *Pak tam byly ty skupiny, což byly jako terapeutický skupiny s psychologem, pak tam byly terapeutický skupiny vedený pacientama ve vyšších fázích, což byli ti pacienti, kteří měli už před koncem té léčby, kteří byli nějak pokročilejší v tom, a pak byla každej den ranní komunita, kde se četly ty příběhy, co oni chtěli.*

Na Šimonovi jsem poznala, že ho vzpomínka na psaní svého příběhu rozesmutnila. Výraz jeho obličeje se změnil, stal se vážnějším a bylo vidět, že je to pro něj citlivé téma. *To se psali vždycky příběhy a na to byla konkrétní osnova a podle té osnovy se to vždycky psalo a to psaní bylo fakt jako dost bolestivý, protože oni přesně věděli, co z nás měli dostat a řešilo se tam dětství, vztahy, traumata, rozvoj závislosti, rodina vztahy rodičů a prostě oni věděli moc dobře, co se tam má řešit.*

Kromě zmíněného příběhu si každý pacient vedl deník. Šimon má vše schované, považuje to za důležité mít to u sebe, aby si občas připomněl, že vlastně závislý je pořád.

Ranní komunita, kde se četly příběhy, měla svého předsedu z řad závislých a účastnila se jí staniční sestra, psychiatr, psycholog a příležitostně primář. *Vždycky se tam řekly základní zprávy, řeklo se něco o počasí, nějaký vtíp, nějaký moudro nebo nějaký motivační citát. Pak se začalo číst a vždycky ten dotyčný, co četl, což bylo pro mě fakt něco úplně nejhoršího tam, že si musíte stoupnout před třiceti lidma a ve stoje číst deset minut. A ještě takovýchle věci, o kterých člověk mluví nebo píše poprvé v životě, který jsou fakt nepříjemný a bolavý, tak je to fakt nářez.*

Po přečtení příběhu dostává závislý zpětnou vazbu od celé komunity. *...komunita mu říká to, co vlastně napsal, nějaký jejich názory, jestli se jim to líbí, co se jim nelíbí a podobně. A ten danej člověk na to nesmí vůbec reagovat, ten danej člověk může jenom stát a kývat hlavou jo a ne, ale nesmí na to odpovídat na to, co mu kdo řekne. Což je vlastně taky hrozně zajímavý, protože když člověk bude hned odpovídat, tak si začne hned něco bránit, ale když nebude odpovídat a ten dotyčný bude mít pravdu, tak si to nechá dojít v tý hlavě mnohem dál, než když mu na to může odpovědět.*

Šimon měl z prezentování svého příběhu obavy. Báł se kritiky a nemá rád vystupování před lidmi. Příběh napsal pravdivě, sám usoudil, že v životě již lhal dost. Ohlasy komunity byly pozitivní, psycholog se ještě doptával na témata, u kterých si myslel, že se jim Šimon vyhnul, např. žárlivost a vztahy s rodiči. Z počátku byl Šimon našťvaný, nechtěl o těchto věcech hovořit, styděl se za ně a zvažoval odchod. Nakonec ale usoudil, že je správný čas na změnu.

V rámci léčby navštěvoval Šimon dramaterapii. *A já jsem se přihlásil do toho bláznovského divadla, jak jsme tomu říkali a přihlásil jsem se tam jen z důvodu toho, že vím, že mám strach hrát před velkým publikem, protože tam chodilo docela dost lidí včetně těch bláznů... A chodilo tam dost lidí a já jsem tam šel z toho důvodu, abych překonal ten strach, jinej důvod tam nebyl.*

V průběhu léčby se snažil pracovat, jelikož za roky užívání ztratil víc než dost. Uvědomoval si, že procentuální úspěšnost léčby je velmi nízká a chtěl být úspěšný. Léčbu ukončil po šesti měsících a vrátil se zpět k matce. Našel si manuální práci, která ho baví a je pro něj jistou formou terapie. Volné chvíle tráví se psem v přírodě, chodí do fitness centra, jezdí na kole a o víkendech jezdí mimo Prahu. Někdy si zajde s přáteli posedět. *...já nejsem ten typ alkoholika, kterej by nemohl jít do restaurace a vidět tam, jak tam někdo pije pivo. Se mnou to nic moc nedělá. Mě k chlastu vedou třeba moje emoce nejvíc.*

V současnosti nemá žádnou partnerku. *...já mám kolem sebe takové vzduchoprázdno a já nechci být s někým jenom proto, abych nebyl sám. Nějaké byly, ale není to tak no. Vždycky se tam začalo něco dít, ale nic většího nezačalo, kolikrát mě to i mrzelo a mrzelo to i ty holky, ale řekl jsem jim, jak to prostě mám. A být s někým jen proto, abych nebyl sám, to nemá cenu, protože já přesně vím, kam by to mohlo vést, protože moje emoce mě nejčastěji dovádějí k tomu chlastu a nějaký rozpady vztahů a podobný věci taky určitě, takže já nechci jít neštěstí naproti prostě.*

Vztahy s oběma rodiči má Šimon složité. Rodiče i mnoho let po rozvodu spolu nejsou schopni vycházet, hádají se před ním, což mu vadí. U matky mu vadí, že pije. *S mámou ten vztah mám ultra složitej a je to ještě mnohem víc po léčbě, protože dělám to, co se asi dalo čekat, že po ní za její chlást dupu tak. I když se strašně snažím to dělat co nejmíň, protože ono v dnešní době je strašně těžký hodit, jestli to je alkoholik nebo není. Šimon má o matku strach, obává se o její zdraví, protože sám ví, co alkohol s tělem dokáže udělat. ...ale tu mámu to nehorázně štve. Že jí díky tomu vidím jenom*

negativně celou, což pravda není, ale já jí nerad říkám něco hezkýho, když vidím, co dělá špatně. Protože já si myslím, že když se budou řešit jen dobré věci, tak to k ničemu nevede.

Šimon vzpomíná na rodinnou terapii, při které rodičům řekl nepříjemné věci, na které nebyli připravení. Měl v sobě některé záležitosti již od dětství, které ho tížily, a na které potřeboval znát odpovědi. S otcem mají problém v komunikaci, jelikož Šimon občas mluvit nechce.

Slabá antidepresiva, která užíval, před nedávnem vysadil, jelikož cítil, že mu oslabily vnímání a kreativitu. Důležité pro něj byly léky na spaní, protože trpí spánkovou paralýzou a má problémy s usínáním.

S lidmi z minulosti, kteří užívali drogy, se již nestýká, ale potkává je, jelikož se po léčbě vrátil do svého původního bydliště.

Já si hrozně cením lidí, kteří vyřešili svoje problémy bez drog, protože bych to jednou chtěl taky umět. Člověk pořád v pozadí ví, že to téma drogama a alkoholem může řešit i teď, protože jako kdo mu to zakáže, že jo?

Shrnutí

Šimonovy rodiče se rozvedli v jeho dvanácti letech, což ovlivnilo jeho chování a prožívání. Matka sama rozvod nezvládala a uchýlovala se k alkoholu, ke kterému v tu dobu ale Marek kladný vztah neměl. Na střední škole začal užívat marihuanu, v osmnácti letech přešel na alkohol a následně na tvrdé drogy po tom, co nezvládl rozchod s partnerkou. První zkušenost s pervitinem měl ale již v šestnácti letech také po špatné zkušenosti s dívkou. Od dětství trpěl psychickými poruchami a poruchami spánku a s tím vším mu „pomáhaly“ drogy. Tři měsíce žil na ulici. Poté se po předchozím těžkém zážitku rozhodl pro léčbu. V léčbě strávil šest měsíců.

11 Sebehodnocení výzkumníka

I přes to, že jsem si sama téma vybrala, byla jsem hned na začátku znepokojena myšlenkou, jak získat vhodné respondenty. Sice mě téma drogové závislosti zajímá z terapeutického hlediska již mnoho let, ale prakticky jsem se nikdy do společnosti těchto osob nedostala. Nabízela se možnost návštěvy K-centra, které se zaměřuje právě na pomoc lidem se závislostí. Ale obávala jsem se odmítnutí a nedokázala jsem si tento první kontakt představit. Proto jsem zvolila možnost sociálních sítí, konkrétně Facebook, kde jsem se přidala ke skupině drogově závislých. Vložila jsem svůj dotaz a ozvalo se mi zhruba třicet potencionálních respondentů čítající. Tento dlouhý seznam se hned na začátku konverzace výrazně zmenšil, jelikož jsem měla nastavené kritérium, že respondenti musí abstinovat. Seznam se tedy zúžil, ale ne definitivně. Někteří se přes počáteční nadšení již neozvali, další se omluvili, protože nezvládli abstinovat, a dále si někteří rozhovor rozmysleli, protože o své závislosti nezvládli ještě otevřeně hovořit. Ve výsledku zbylo pět respondentů – tři ženy a dva muži.

První rozhovor jsem vedla s respondentkou Klárou. Jelikož jsem se v této oblasti vůbec nevyznala a neorientovala, neměla jsem představu, co můžu od rozhovoru očekávat. Na rozhovoru je vidět, že je podstatně kratší, než příběhy následující. Měla jsem v sobě jistou ostýchavost. Bála jsem se na některé věci či situace respondentky zeptat, abych se jí nedotkla, nebo jsem neotevřela oblast, která je pro ni citlivá. Na začátku byli všichni respondenti sice upozorněni na možnost ukončení rozhovoru nebo právě ukončení tématu, které je jim nepřijemné.

Druhý rozhovor s respondentkou Janou byl již otevřenější. Kromě témat, o kterých jsem se bavila i s Janou, jsme se dostaly i na téma sexu a pohlavních nemocí a důvěrných informací ohledně partnera, což pro Janu rozhodně nebylo jednoduché. Poslední rozhovor se ženou byl velmi strohý, byla nemluvná, uzavřená do sebe a bylo na ní vidět, že z rozhovoru vlastně radost nemá.

Celkově se mi rozhovory lépe vedly s muži. U žen jsem měla pocit, že jsou ostražitější, o některých věcech více přemýšlely. Oba zástupci mužského pohlaví byli velmi otevření, nepřemýšleli zřejmě jako my ženy „co na to ta druhá řekne, co si o mně bude myslet“. Také to zřejmě bylo tím, že jsem se již orientovala v názvech, které jsou specifické pro uživatele drog. S respondentem Markem bylo těžké se sejít. Byli jsme domluvení, že se setkáme v Jihlavě, ale bohužel kvůli coronavirovým opatřením nám to nebylo umožněno. Proto jsme zvolili online variantu a setkali jsme se přes video hovor. Myslím, že na výsledku se toto ovšem nijak neprojevalo.

Šimon byl z počátku velmi nervózní. Byl roztěkaný, neudržel oční kontakt, neustále dělal něco s rukama. Po chvilce volného povídání se ale uklidnil a rozhovor proběhl ve velmi milé atmosféře. Až na konci rozhovoru jsem se dozvěděla, že nemá dobré období, trápí ho deprese a úzkosti a děkoval mi, protože rozhovor považoval za formu terapie. Šimona jsem žádala o ukázkou příběhu, který psal v psychiatrické léčebně. To se mi bohužel nepodařilo ani po několika dalších telefonátech, které jsme spolu vedli, ani po mnoha zprávách. Se všemi respondenty jsem stále v kontaktu a mám informace o jejich současných životech.

12 Diskuse

Prvním cílem bylo pomocí nestrukturovaných rozhovorů a následné narativní analýzy zjistit příčiny, které vedly respondenty k užívání drog. K naplnění tohoto cíle sloužila první a jediná připravená otázka, která ovšem s cílem vůbec nesouvisela, a to v následujícím znění: *Jaké byly vaše první zkušenosti s drogami a jak jste se k tomu vůbec dostal/a?*

Všichni respondenti se vrátili do dětství a své životní vyprávění začali situacemi, které je nejvíce ovlivnily, a to rozpad manželství rodičů a z něj vyplývající situace. Tři respondenti se následkem rozvodu stěhovali, čímž přicházeli o své dosavadní stále zázemí a jistoty. Jedna respondentka vyrůstala bez otce, pouze s matkou. U všech respondentů se objevuje informace, že na ně rodiče, konkrétně matky, kterým byli svěřeni do péče, z různých důvodů neměly čas, a tím nenaplnňovali jejich potřeby. Jednalo se o pracovní vytížení, ale také závislost matek na tvrdých drogách a alkoholu. Všichni respondenti prvním užitím drogy řešili nějaké své osobní problémy: Klára tak řešila samotu, Jana odloučení od své kamarádky, Marek chtěl utéct od reality, protože měl psychické problémy, a Šimon tvrdé drogy užil jako následek nezvládnutí rozchodu s partnerkami.

Dalším cílem bylo zjistit, jak rychle se u nich závislost rozvinula. Z rozhovorů vyplývá, že u všech respondentů se syndrom závislosti rozvinul v řádu několika měsíců, z příležitostného užívání se poměrně rychle dostali k užívání každodennímu.

Všichni respondenti mají problémy s výpadky paměti, celé období užívání si nepamatují, některé situace se jim vůbec nevybavují. Ale i z jejich vyprávění lze soudit, že v době pravidelného užívání byly jejich životy naplněny především drogou, hodnoty pro ně ztratily význam a jediné, co je zajímalo, byly drogy a lidé s nimi spojení. Všichni respondenti mají zkušenosti s trestnou činností spojenou především s výrobou a prodejem drog. Jana, Marek a Šimon se otevřeně přiznali ke krádežím v obchodech, Marek také ke sprejerství. Většinu času trávili respondenti mimo své domovy, rodiny a tento čas nebyl ničím aktivním vyplněn. Dva respondenti žili na ulici, což jim změnilo pohled na lidi bez domova a dává hodnotu běžným věcem. Tímto je naplněn další cíl práce, a to zjistit, jaký byl život respondentů v době užívání.

Za rozhodnutím k abstinenci stojí u všech respondentů vztahy s blízkými a uvědomění si své těžké situace. Klára absolvovala léčbu ambulantní především kvůli své matce, ale i nadále drogy užívala. Nejdůležitější příčinou k úplné abstinenci bylo těhotenství. Jana prošla léčebnou také kvůli své matce, o kterou nechtěla přijít, a uvědomovala si, jak moc ji svým chováním ubližuje. Krokem zpět v její abstinenci byl vztah s tehdejšími partnerem, se kterým začala znovu užívat. Definitivně s drogami skončila ve chvíli, kdy si uvědomila a srovnala hodnoty, nechtěla se nechat od partnera bít, chtěla dát dobrý domov své dceři a dát svůj život do pořádku. Markovo rozhodnutí abstinovat bylo ovlivněno jeho vlastním obrazem v zrcadle, kdy viděl sám sebe ve stejném věku v době užívání, a kdyby drogy neužíval. Dále na něj měl pozitivní vliv kamarád, který mu nabídl přístřeší a stravu a u kterého viděl, že se dá fungovat i bez užívání. Šimona ovlivnila situace spojená se vzpomínkou na dětství a myšlenky na sebevraždu.

Posledním cílem práce je zjistit, jak se respondenti z drogové závislosti vyléčili. To je individuální. Klára prošla pouze ambulantní léčbou, ale i po jejím ukončení dále drogy užívala. Jana byla v léčbě několik měsíců, ale i ona pak drogy znovu užívala. Z obou případů se dá soudit, že musí člověk sám chtít, jinak mu žádná léčba nepomůže. To potvrzuje i respondent Marek, který přestal díky vlastní silné vůli, i když si uvědomuje, že je před ním velmi těžká cesta. Respondent Šimon strávil v psychiatrické léčbě nejvíce času, a to půl roku i přes to, že to z počátku odmítal a chtěl tam být pouze měsíc.

Nedá se zpochybnit, že pro všechny respondenty ve všech fázích jejich vyprávění byly velmi důležité vztahy. Ty ovlivňovaly jejich chování a prožívání, ať už se jednalo o vztahy s rodiči, sourozenci a širší rodinou, o vztahy s partou, nebo o vztahy partnerské.

Jako limity výzkumu je možné zařadit to, že všichni respondenti pochází z rozvrácených rodin a nestabilního rodinného zázemí. Jistě se mezi uživateli najdou lidé, kteří mají funkční rodinu a i přesto začnou drogy užívat. Dále byl výzkum prováděn v době již zmíněných coronavirových opatření, kdy nebylo možné se stýkat. Jistě by bylo dobré udělat rozhovor s větším množstvím respondentů. Poslední limit spočívá ve věkové kategorii. Respondenti jsou mladí lidé, zajímavé by bylo vidět názory starších osob, které drogy užívaly i v jiné době, než kterou známe dnes.

Rozšíření práce je již naznačeno v limitech. Práci je možno rozšířit a srovnat rozhovory mladých a starších lidí. Dále by bylo možné zaměřit se na konkrétní léčbu, kterou respondenti prošli, hledat pozitiva a negativa léčby a tu následně aplikovat přímo v praxi.

Závěr

Drogová závislost patří mezi závažná a aktuální společenská témata, proto je žádoucí hledat nové poznatky o této problematice a snažit se pochopit různé souvislosti a okolnosti.

Cílem práce bylo podrobně poznat životní příběhy abstinujících uživatelů drog a následně zjistit příčiny, které respondenty vedly k tomu, aby s drogami začali experimentovat. Jako jednu z příčin vzniku syndromu závislosti uvádí Vágnerová nefunkční rodinu a její tvrzení můžeme potvrdit. Respondentům se rodiče rozvedli a nenaplňovali potřeby svých dětí z důvodu pracovní vytíženosti, nebo se sami potýkali se závislostí. Stejně tak dle zjištěných informací je možné souhlasit s tvrzením Vágnerové, že na rozvoj závislosti mají vliv i emoce. Respondenti v době prvního užití prožívali vnitřní nespokojenost (rozvod rodičů, odloučení od kamarádů, časté stěhování a změna prostředí, rozchod s partnerkou). Vágnerová dále zmiňuje jako jednu z příčin vzniku syndromu závislosti vliv sociální skupiny. Respondenti se pohybovali v sociálních skupinách, kde jim droga byla nabídnuta, nebo věděli, na koho se mají obrátit, aby si drogu zajistili.

Dalším cílem bylo zjistit, jak rychle se závislost rozvinula, jaký byl život respondentů v době pravidelného užívání. U všech respondentů se závislost rozvinula v řádu několika měsíců. Postupně ztráceli zájem o vše, co se netýkalo drog. Respondentům se měnily hodnoty i postoje a přicházeli o sociální vazby, zejména rodinné.

Rozhodnutí o abstinenci či léčbě je u respondentů různé. Především se ale jedná o uvědomění si závažnosti situace a ubližování svým blízkým. Dva respondenti absolvovali léčbu v psychiatrické léčebně, jedna respondentka docházela na léčbu ambulantně a jeden respondent se ze závislosti dostal vlastní vůlí a úsilím. K naplnění těchto cílů byla využita narativní analýza. Cíle byly naplněny a díky nestrukturovaným rozhovorům se podařilo získat další užitečné informace ze života respondentů. Ze získaných dat byly sestaveny základní stavební kameny, které se ve všech rozhovorech opakovaly.

Seznam literatury

- 1) CAKIRPALOGLU, P., 2004. *Psychologie hodnot: Přehled pro humanitní obory*. Olomouc: Votobia. ISBN 80-7220-195-6.
- 2) CAKIRPALOGLU, P., 2012. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada. ISBN 978-80247-4033-1.
- 3) DUNOVSKÝ, J., 1986. *Dítě a poruchy rodiny*. Praha: Avicenum. ISBN 08-040-86.
- 4) FISCHER, S., ŠKODA, J., 2009. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2781-3.
- 5) FIŠEROVÁ, M., 2000. *Historie, příčiny a léčení drogových závislostí. Postgraduální medicína*, roč. 2, č. 3, s. 288-298.
- 6) GURKOVÁ, E., 2011. *Hodnocení kvality života*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3625-9.
- 7) HARTL, P., 1993. *Psychologický slovník*. Praha: Jiří Budka. ISBN 80-90-1549-0-5.
- 8) JANDOUREK, J., 2007. *Sociologický slovník*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-269-3.
- 9) JURÁKOVÁ, I., 1999. *Trestněprávní postih toxikomanů*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-2234-5.
- 10) KALINA, K. a kol., 2003. *Drogy a drogová závislost 1 mezioborový přístup*, Úřad vlády České republiky. ISBN 80-86734-05-6.
- 11) KALINA, K. a kol., 2008. *Základy klinické adiktologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-7010-9.
- 12) KLÍMA, Jiří a kol., 2016. *Pediatric pro nelékařské zdravotnické obory*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5014-9.
- 13) KOLÁŘ, Z. a kol., 2012. *Výkladový slovník pedagogiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3710-2.
- 14) LANGMEIER, J., BALCAR, K., ŠPITZ, J., 2010. *Dětská psychoterapie*. 3. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-710-7.
- 15) LANGMEIER, J., KREJČÍKOVÁ, D., 2006. *Vývojová psychologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1284-0.
- 16) LUKAČEJDOVÁ, Z., 2010. *Hodnotová orientace mladistvých delikventů.*, Brno. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Katedra filozofie. Vedoucí práce H. Klimusová.
- 17) MACHOVÁ, J., KUBÁTOVÁ, D., 2009. *Výchova ke zdraví*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5351-5.
- 18) MAREŠ, J., 2006. *Kvalita života u dětí a dospívajících I*. Brno: MSD. ISBN 80-86633-65-9.
- 19) MASLOW, A. H., 2014. *O psychologii bytí*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0618-7.
- 20) MATĚJČEK, Z., 1986. *Rodiče a děti*. Praha: AVICENUM. ISBN 08-011-86.
- 21) MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z., 2002. *Krizové situace v rodině očima dítěte*. Praha: Grada. ISBN 80-247-0332-7.
- 22) MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A., 1998. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-226-2.
- 23) MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H., 2014. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. 2. rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0522-7.

- 24) OREO, A., OZGUL, S., 2007. Grief experiences of parents coping with an adult child with problem substance use. *Addiction Research & Theory*, Vol. 15, No. 1, pp. 71-83.
- 25) PELIKÁN, J., *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2007. Praha: Karolinum, ISBN 978-80-7184-569-0.
- 26) RABUŠIČ, L., CHROMKOVÁ MANEA B. E., 2018. *Hodnoty a postoje v České republice 1991 – 2017: pramenná publikace European Values Study*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8803-0.
- 27) RAHN, E., MAHNKOPF, A., 2000. *Psychiatrie. Učebnice pro studium a praxi*. Praha: Grada. ISBN 80-7169-964-0.
- 28) ROGERS., C. R., 2014. *Způsob bytí*. Portál. ISBN 978-80-262-0597-5.
- 29) ŘIHÁČEK, T. a kol., 2013. *Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-6382-2.
- 30) SAK, P., 2000. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Petrklíč. ISBN 80-7229-042-8.
- 31) SAK, P., 2018. *Úvod do teorie bezpečnosti: nekonvenční pohledy na minulost, přítomnost a budoucnost lidstva*. Praha: Petrklíč. ISBN 978-80-7229-652-1.
- 32) ŠPAŇHELOVÁ, I., 2011. *Dítě a rozvod rodičů*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3181-0.
- 33) ŠUBRT, J., 2008. *Soudobá sociologie III. Diagnózy soudobých společností*. Praha: Karolinum Press. ISBN 978-80-246-1486-1.
- 34) ŠVARŇÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K., 2014, *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0644-6.
- 35) VÁGNEROVÁ, M., 2004. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-802-3.
- 36) VALÍČEK, P. a kol., 2000. *Rostlinné omamné drogy*. Benešov: Start. ISBN 80-86231-09-7.
- 37) VELKOVÁ, O., 2020. *Hodnotový svět současné mládeže*. České Budějovice. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce M. Procházka.
- 38) WOLF, J., 2004. *Antropologie pro každý den*. Praha: Arsaci. ISBN 80-86078-42-6.
- 39) ZÁBRANSKÝ, T., 2003. *Drogová epidemiologie*. Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0709-4.
- 40) Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění platném k 26. 2. 2022.
- 41) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění platném k 26. 2. 2022.

Internetové zdroje

- 1) KUKLOVÁ, M., 2016. Drogová závislost. In: *Giobio.tode.cz* [online]. © 2016 [cit. 2018-02-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.giobio.tode.cz/...pdf>>.
- 2) EMCDDA, 2005. *Komorbidity: užívání drog a duševní poruchy* [online]. Lisabon: EMCDDA [cit. 2022-02-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index36329EN.html>>.
- 3) EMCDDA, 2007. *Drug use and related problems among very young people (under 15 years old)* [online]. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities [cit. 2022-02-02]. ISBN 978-92-9168-308-6. Dostupné na WWW: <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/444/TDSI07001ENC_84853.pdf>.

- 4) MEDITORIAL, 2022. Rozdělení drog. In: *Substitucni-lecba.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-02-02]. Dostupné na WWW: <<https://www.substitucni-lecba.cz/rozdeleni-drog>>.
- 5) NOVÁK, Jan A. Prokletí nemanželských dětní. [online]. 2013 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <http://www.nase-rodina.cz/article.php?clanek=1561#>
- 6) SZÚ, 2012. Návykové látky (drogy). In: *Nzip.cz* [online]. © 2012 [cit. 2022-02-02]. Dostupné na WWW: <<https://nzip.cz/clanek/323-navykove-latky-drogy>>.

Seznam příloh

- Příloha I. Přepis rozhovoru respondentka Klára
- Příloha II. Přepis rozhovoru respondentka Jana
- Příloha III. Přepis rozhovoru respondent Marek
- Příloha IV. Přepis rozhovoru respondent Šimon

Příloha 1

Respondet 1 - Klára

Pohlaví: žena

Věk: 30 let

Stav: svobodná (1 dítě a v současnosti těhotná)

Vzdělání: SOU

Sklony k závislostem v rodině: ano

Jaké byly Vaše první zkušenosti s drogami a jak jste se k tomu dostala?

Bylo mi 14 let a naši se rozvedli. To byla asi ta nejdůležitější věc, nejdůležitější podnět, jelikož jsme bydleli na vesnici v jižních Čechách, s mamkou jsem se odstěhovala do Brna, od kamarádů, od kamarádek, od života, který člověk miluje. Čekala mě nová škola, protože jsem přestupovala v pololetí osmičky a to už si člověk těžko hledá kamarády. To bylo těžké, vůbec mě nepřijmuli, takže jsem si občas už dala trávu.

Kde jste k ní přišla?

Od bráchy a v tom věku jsem se setkávala s lidma, kteří to zkouší, ale nebylo to nijak pravidelně, to vůbec ne. Pak střední škola, tam už to bylo jiné, každý šel do nového prostředí. Já jsem šla na školu, kde byli skoro samí kluci, nás tam bylo 32 a jenom 2 holky, tak to bylo taky takové složitější, ale s klukama se líp kamarádí. A na moje šestnácté narozeniny, na to nikdy nezapomenu, jsem seděla doma. A měla jsem v Brně jednu kamarádku, byla to bráchovo spolužáka přítelkyně. Byla o dva roky starší jak já. Ona už chodila na brigádu a skončila v jedenáct večer, přijela pro mě domů, jely jsme chlastat do města. Byli tam ještě dva její kamarádi a jeli jsme potom k nim domů. No a tam bylo moje první setkání s pervitinem. A jeli jsme až do rána.

A dál to pokračovalo jak? Stýkala jste se s těmito lidmi?

S jedním z těch dvou kluků jsem začala chodit a to byl vaříč a ten příjem byl každodenní.

To jste začala okamžitě užívat každý den?

Nejprve to bylo jen o víkendu, protože on mi to nechtěl dávat, pak to bylo i v týdnu, na školu jsem kašlala, v noci jsem nespala. A co je důležité, v té době jsme nebydlela u rodičů, ale měla jsem svůj byt vedle vchodu mamky s jejím partnerem. Mamka tam tedy měla kancelář a já utíkala, nikdo mě nehlídal, noci probdělý, propařený, profetovaný a ve dne jsem spala ve škole, když jsem tam tedy vůbec šla. Na konci školního roku jsem měla šest kulí. A máma řvala, že tu školu dodělám a šla normálně orodovat k řediteli, protože od tří pěttek oni vyhazovali. A mamka, že to dodělám, ale já řekla ne, že tam nechci chodit.

Takže jste školu přerušila?

Školu jsem ukončila a od září jsem nastoupila na prodavačku drogistického zboží.

A v tom září jste užívala drogy jak dlouho?

Od dubna.

To už jste takto rychle užívala každý den?

Jo, to šlo fofrem. V září jsem nastoupila do školy a shodou náhod jsem nastoupila do třídy, kde okamžitě jsme se rozhlídli čtyři lidi po ostatních a my čtyři jsme se poznali, že fetujem. Takový nápis: fetuju. Možná hned ten první den jsme šli. A ještě se vrátím na tu první školu. Tam jsem začala chodit s klukem, taky nápis беру drogy, a já jela sem na jih na akci, hrozně jsem se zuhlila, přemlíkovala a i houbicky jsme měli. Pak jsem se vrátila, všichni na mě čuměli a já přivezla to mlíko s sebou a dali jsme si ho ještě jednou i s tím klukem. A on se namazal celý durmanovou masťou a pak jsme si dali malýho panáka toho mlíka a úplně to s náma zamávalo a já dostala toxickou psychózu, hroznou schýzu, na to nikdy nezapomenu a utekla jsem za kamarádem. Mámě jsem akorát napsala, že jsem zdravá, že jsem v pohodě, a že se vrátím. Já jsem se tedy vrátila a jela jsem stopem na jih, v noci, úplně zmatlaná. Zastavil mi nějaký chlap, ale že jede jen kousek za Brno, a nakonec mě dovezl až na jih, dal mi ještě peníze na vlak a někdy v polovině cesty mi řekl: jo a už jsem ti řekl, že jsem vyléčený úchyl? Ale jak jsem byla sjetá, tak mi to bylo jedno, ale v pohodě, dovezl mě.

A teď se vrátím k té škole. Tam byly dvě holky a jeden kluk, každé den po škole jsme pařili, ve škole jsme pařili, prostě furt, furt. A to už jsem chodila v tu chvíli s jiným klukem, to byl taky vaříč, ale tam to bylo ve větším než s tím prvním, ten jel pecky.

A pořád jen ten pervitin nebo už jste užívala i něco jiného?

Jen pervitin. A od té schýzy jsem přestala hulit. Jednou jsem zkusila herák a po půl hodině, co jsem si ho dala jsem řekla, že už ho v životě nechci, protože to byl tak úžasný stav, tak skvělejší, vše úžasně narysované, že jsem řekla, že už to nechci. Šňupala jsem to, kouřila jsem to z plechu, koule jsme jeli a na té druhé škole jsem dlouho nevydržela, protože jsem si řekla, že to je už na mě hrozně moc a potřebuji utéct z Brna a vrátila jsem se na jih k tatkově.

A to bylo kdy?

V listopadu. V září jsem nastoupila a v listopadu jsem přestupovala na jih na kuchař/číšník. A ten vaříč, co jsem s ním chodila v Brně, za mnou jezdil a vozil mi sem zásoby, já jsem to prodávala a měla jsem to i pro svoje potřeby. A tady jsem jela furt. Furt jsem tu jela. Vždycky se tomu člověk chce vyhnout a jdeš po ulici a vidíš toho člověka, to normálně poznáš, to je jak magnet, se na tebe přilepí a nemůžeš je ze sebe sundat a vždycky nějakou dobu paříš a fetuješ. A někdy na začátku roku jsem zapejkala školu a teď mi volala máma, táta, máma, táta, já to nezvedala, jsem přece ve škole a pak mi jen přišla sms: Zavřeli Kryštofa.

To byl ten Váš přítel?

Jo, to byl ten vaříč. Tak jsem mamce hned volala, ta okamžitě věděla kvůli čemu. Takže tím vše bouchlo.

A věděli už vaši něco před tím?

Mamka asi něco tušila, ale neměla to potvrzené. Ale tím, jak ho zavřeli, tak to vše bouchlo. Přijela kriminálka, já byla nezletilá, mně bylo šestnáct, až v dubnu mi bylo 17, tak u toho musel být táta. A teď tam jely takový pecky, chtěli to ze mě dostat.

To přijeli k Vám domů?

Museli jsme k nim. Táta hned policajt uklidnil, že to bude klasický výslech. Když mě táta viděl z toho auta, tak jsem myslela, že prorazí ty dveře, jak po mě chce skočit a zabít mě. Nakonec se uklidnil, já před tátou nechtěla mluvit, policajt to ze mě doloval, pak táta na mě vyjel, už nade mnou stál, že mi jí řízne, ten policajt ho zastavil, na chvíli ho odvedl pryč a v tu chvíli jsem se trochu rozkecala a ten policajt mi řekl, což do dneška nemůžu pochopit. Tenkrát jsem byla na plesu s tou mojí kamarádkou a přijel pro nás ten Kryštof, jeli jsme pod most, tam jsme si daly s tou kamarádkou čáru každá, on nám dal ještě něco na potom ať máme, odvezl nás zpátky a ten policajt mi to takhle řekl: toho a toho dne, v tolik a tolik hodin jste jela na ples toho a toho kamaráda, v tolik a v tolik vás vyzvedl ten Kryštof, jeli jste pod most, tam jste si daly lajnu, ještě vám dal něco do pytlíku, on si zakouřil ten svůj plech, v tolik a v tolik hodin vás odvezl a v tolik a v tolik hodin vás vyzvedl a odvezl vás každou domů. A tím mě úplně rozsekal, že jsem trošičku něco pustila, samozřejmě člověk ho nechce utopit úplně, takže jsem zapírala, že jsem ho v životě neviděla vařit a když vařil, tak ve vedlejší místnosti nebo když jsem spala, že jsem ho nikdy neviděla prodávat, jenže to mě zase chytil na tom, že to musím vědět, že jsem s ním jezdila po těch prodejích. Takže jsem se zasekla, moje mamka se do toho obula, že budeme chodit na protidrogové sezení jakoby dálkově, mamka za mnou jezdila dvakrát v týdnu z Brna, bylo to úterý a čtvrtek. V úterý bylo skupinové a ve čtvrtek individuální. Jenže v tu chvíli se chytneš jiné kamarádky, jako že nefetuju a oni mi tam dělali namátkové testy. A já si sehnala negativní moč. Nosila jsem jí v kondomu, normálně v kalhotkách, aby byla teplá. Na kalhotkách jsem měla špendlík a tehda mi chtěli udělat ten test a stáli před dveřma. Oni ti nemůžou vlézt dovnitř a koukat, jak čůráš a mě to nešlo propíchnout ten kondom. Nakonec se mi to povedlo a negativní. A pak mi to dělali ještě jednou a pozitivní. Ale já brala antibiotika, což mi potvrdila i mamka, protože u toho byla. Jinak to bylo negativní, což jsem potřebovala. A s tou kamarádkou jsem pořád pokračovala. A vlastně mě z toho dostal až současný partner. To jsem na půl roku přestala úplně a tehdy jsem si s někým dala.

A to Vám bylo kolik?

Sedmnáct. A půl roku jsem byla úplně čistá, nevzala jsem si vůbec nic, jen chlast, mladej člověk, to je normální. A po půl roce jsem přišla k němu domů a on to na mě poznal a spleskal mě. Ale do dneška mu to nevyčítám, od té doby na mě nesáhl. Pak jsem si občas tedy dali spolu, ale třeba až zase za rok, že jinak nic. Pak ta situace brání ustalo, úplně jsem byla čistá a pak jsem udělala svou největší životní chybu, to bych i řekla, že je větší chyba než brání drog, půjčila jsem kamarádce fakt velký obnos peněz a začala jsem znovu fetovat. Jenže přítel jezdil domů jen na víkendech, ale každý normální člověk fetuje o víkendech a v týdnu nic, pracující člověk. No ale já to měla naopak, od pondělí do čtvrtka jsem fetovala a o víkendu nic, aby to na mě nepoznal.

A to Vám bylo kolik let?

Dvacet dva, dvacet tři. To bylo fakt hodně těžké a to jsem takhle jela tak třičtvrtě roku, možná rok. A to jsem si pak řekla dost. A pak jsem asi po roce potkala kamarádku, byl to listopad 2015, její pětadvacátý narozeniny a já si s ní dala pervitin, po hodně dlouhé době, a to bylo poslední, protože jsem v prosinci otěhotněla. A od té doby nic. Na dálku poznám zfetovaného člověka, stačí jeden pohled a v životě už ne, už jsem to před sebou měla párkrát na stole a ne.

Takže jste neprošla žádnou léčebnou?

Ne, jenom tou individuální.

A jak probíhal nějaký Váš volný čas, co jste dělala třeba odpoledne?

Nic. Byla jsem vykydlá v parku, lítala jsem po barech.

A s nějakou partou?

S nějakým kamarádem nebo kamarádkou. Nikdy jsem neměla nějakou partu a člověk, když si tu drogu dá, tak dokáže prokecat o ničem celé dny a noci.

Takže jste neděla nic, do školy jste nechodila...

Jo do školy jsem chodila, školu, tu poslední, jsem dodělala, mám tedy učňák, na poprvé, což se divím.

Takže jste skončila školu, odpoledne jste si dala tu svoji dávku...

Jak kdy, nebylo to každý den. Potom co zavřeli toho Kryštofa, tak to nebylo pravidelné.

A nějaké zájmy, kterým jste se věnovala?

Nic. Jen drogy, chlast a zábava a nic jiného.

Je něco, co Vám to dalo?

Určitě. Ten nadhled na ten svět, člověk na to kouká jinak, protože byly situace, kdy jsem byla na dně, to zoufalství, zfetovaná, nevěděla jsem co dál. A najednou mám téměř dostavěný barák, mám zdravé dítě, perfektního chlapa. Ale nelituji ničeho, jediný čáry, a to jen z toho důvodu, že jsem se z toho vyhrabala.

Dá se tedy říct, že jste se z toho dostala vlastní vůlí?

Tak. Trvalo mi to hodně dlouho, ale dostala. Přispělo tomu i to těhotenství, to byl velký sek. A co mi to dalo? Droga ze začátku jenom dává. Dává ti zábavu, dává ti kamarády, dává ti naději na všechno, že druhý den bude lepší a v tu chvíli, kdy si to dáš, tak je to hned lepší, v tu chvíli na všechno zapomeneš, je to taková rána, sebevědomí ti dá hrozně, věříš si ve všem, v tu chvíli vyřešíš všechno, ale už nevidíš, jestli to vyřešíš dobře, ale v tu chvíli to je dobře, všechno je dobře. Nedá se říct, že ta droga byla kvalitní, ale vlastně byla. Pak se v té éře potkáš s náhraškama a kolikrát si říkáš, že můžeme být rádi, že jsme to vůbec přežili. Když ti někdo prodá drogu namíchanou se seškrábanou omítkou, tak je ti po tom zle týden. Když si dáš dobrou drogu, tak druhý den je ti špatně, ale ten dojezd není tak hrozný.

Co jste dělala v těch dojezdech?

Nic, dala jsem si další. Potom, po té době, kdy už to člověk bere, pervitin ti dá to, že nemůžeš spát. Pervitin je psychická závislost, nemůžeš spát, nemůžeš jíst. Po nějaké době jsem byla schopna sníst 5 knedlíků, zelí, maso a šla jsem spát. To začátečník nedokáže.

Takže abych to shrmla, dopoledne jste byla ve škole, odpoledne jste někde byla, večer jste šla pařit...

Nebo jsem proseděla u někoho na bytě, prokecala. Ten čas utíká úplně jinak, na tý droze uběhne 24 hodin a člověk se diví, že už zase svítá, tam je všechno zajímavé, vše utíká jinak. Teď jsem si vzpomněla na situaci, kdy jsem jela asi 4 dny v kuse, já přišla asi o půlnoci domů, že se jako vyspím a ráno půjdu do školy. A byla zima. Já jezdila do školy vlastně za tmy. No a já jsem se vzbudila, kouknu na hodinky, říkám si jo dobrý, mám čas a teď přišla mamka do té kanceláře v tom mém bytě a já vylejzala z postele, že jdu do školy a ono bylo šest večer. A od té doby se na mě máma koukala jinak. Ale neřešila to.

A jak se k tomu postavil táty, kdy vlastně on Vás měl u sebe, hlídal Vás nějak?

No občas takové výlevy, když se napil, že jsem jako nikam nemohla a měla jsem určené časy, kdy jsem měla být doma a omezil peníze. Pak mě tenkrát hrozně zbil, jsem přišla domů o pět minut dýl, já byla s kamarádem, ještě jsem mu volala, že se mu omlouvám, že se o pět minut zpozdím a on už na mě řval do toho telefonu, přišel od jeho kamaráda o mnoho hodin později, přišel do toho pokojíčku a hrozně mě zbil, fakt ale jak psa, já byla samá modřina a můj brácha, do dneška jsem mu to neodpustila, ležel vedle mě a neudělal absolutně nic a táta tam do mě řezal pěstma, samá modřina jsem byla.

Změnilo tohle vše Váš vztah s rodiči a bratrem?

Změnilo. S mamkou to bylo dlouho na prd, to až teď, tak od těch 24 let máme perfektní vztah, úplný kamarádky, ale až po tom, co jsem úplně přestala. Postupem času si zase tu důvěru získáš u tý rodiny, ukážeš, že můžeš věřit, že nemají důvod pochybovat.

Příloha 2

Respondent 2 - Jana

Pohlaví: žena

Věk: 30 let

Stav: vdaná (2 děti a v současnosti těhotná)

Vzdělání: SOU

Sklony k závislostem v rodině: ne

Jaké byly Vaše první zkušenosti s drogami a jak jste se k tomu dostala?

V roce 2004 se mi odstěhovala dobrá kamarádka, ale pořád za mnou jezdila, protože tady měla otce a byly jsme nejlepší kamarádky, protože jsme spolu vyrůstaly a byly jsme spolu furt. Pro mě byl zásah už to, že se už předtím odstěhovala 3 km od vesnice, kde jsme doposud obě bydlely, ale pořád jsme byly spolu, chodily jsme si naproti napůl cesty, ve třídě, ve škole. Měly jsme společné kamarády, převážně ve věku jejího bratra, já si v patnácti našla přítele, ten hulil, takže jsme si občas dali to, to není nic, co by se vyhledávalo, na té vsi to pěstuje každý druhý člověk. My jsme se opravdu bavily s lidma, který byly jednou tak starší, pomalu třicetiletý. Já vlastně měla v patnácti dvacetiosmiletýho kluka. Kluci hodně vařili mlíko. To jsem si dala jednou, ale to mi nic neudělalo dobře, nechutnalo mi to a měla jsem schýzu. A pak se mi jednou ta moje nejlepší kamarádka svěřila, co se s ní děje a já mladá, blbá, no nekecej, přijedu a zkusíme to spolu. Přijela jsem tam, byla jsem tam asi dva nebo tři týdny, měly jsme naplánováno, že k nim jedu na prázdniny. Byly jsme tam v jejím bytě, který měla vedle bytu mamky a tam, to si pamatuju jak dneska, tak jdeme, pro ní to byla známá rodina, kamarádi, pro mě to byla velká neznámá. To mi bylo šestnáct. Bylo to v srpnu, tam to přede mě šoupla a měla jsem první čáru. Ale bála jsem se.

Proč jste si vlastně dala tu první čáru? Kvůli tomu, že to zkusila ta kamarádka a chtěla jste se jí vyrovnat nebo Vás zajímalo, co po té dávce prožívá?

Asi tak. My jsme do té doby vše poprvé dělaly spolu. A ona teď prožívala něco jiného a mě to zajímalo. Ano, možná jsem se jí chtěla vyrovnat, ale spíš zvědavost. Tahle éra je možná trochu spojená s dětstvím, protože jsem prožívala to, že jsem vyrůstala bez táty, neměla jsem pevnou ruku toho táty. Mamka si vždycky někoho našla, kterej jí podle mě víc táhl ke dnu, než aby jí pomohl, dokud si nenašla současného partnera, který je pro mě jako táta. Pak si našla tedy tátu, v mých patnácti letech, a najednou prostě on chtěl v neděli oběd, celá rodina dohromady u stolu. Pro mě nezvyk, já pubertáčka. Mamka tři děti, samoživitelka a musel to být masakr, k tomu odkoupila zahradu a barák. Pak se jí naskytla možnost jít pracovat do zahraničí od pondělí do pátku tam spala a o mě se starala babička. Tam začala mamka dělat, když mi bylo tak dvanáct. A to už jsem s tou mamkou skoro nebyla. S babičkou to bylo psycho, tak se o mě začala starat starší ségra a brácha, kteří mě vlastně nechtěli, vedli už svůj život, chodili na diskotéky, u nás plný barák dětí, abych tam nebyla sama. A přes sezónu ještě jezdila mamka na víkendy pracovat na vinice, takže já jsem mamku viděla za týden třeba hodinu. Prostě samorost. A pak, když mi bylo těch patnáct, tak už se to ustálilo, to už mamka začala jezdit z práce pravidelně domů, a hlavně si našla toho tátu. A táta nám začal dávat to rodinný zázemí, který já jsem v tu dobu už nechtěla. Našla jsem si toho

přítele, což byly taky občas psychózy, protože on byl do mě zamilovanej a mně bylo patnáct. On byl do mě tak zamilovanej, že mě vlastně nechtěl třeba nikam pouštět a já jsem se chtěla bavit. Pokaždý, když jsme se někam bavit šli, tak scény, psychické vydírání, že se půjde zabít atd. A pak jsem se s ním rozešla a odjela jsem za tou kamarádkou. S tím, že jsem jí tam slíbila, že to na jihu nebudu nikde shánět. Jenže, když jsem se vrátila, bylo to, jako by měli lidi na čele cedule a hrozně se kolem tebe začnou ty lidi lepit. A pak jsem se dostala ke kamarádovi a s tím jsme si to kupovali. V rodině jsem opět proplouvala, mamka měla tatku, ségra miminko a brácha se usadil s přítelkyní. Přes tohohle kamaráda to bylo sem tam občas, pak přijela tak moje nejlepší kamarádka, s tou taky občas a kupilo se to a kupilo. A pak jsem přes toho kamaráda potkala starého známého, s kterým jsme kamarádili jako děti a ten v tom taky jel, ale ten si bohužel píchal.

A v té době jste měla také jenom ten pervitin?

Ano. No i když asi jednou nebo dvakrát na akci jsem měla kouli. To je všechno. Takže on si píchal, já jela jenom ty čáry, občas plech a pak vlastně ten kamarád mě přivedl na to píchání. To už byla zvědavost, jak to umí fungovat jinak v tom těle než si do teď zvyklá, co já znám. V tu chvíli mě to bavilo, bylo to obrovské sebevědomí, obrovská zábava, výplň něčeho, měla jsem pocit, že mám spoustu kamarádů, protože všude, kam jsem se koukla byl někdo s kým jsem se bavila třeba celou noc. A vlastně i ve škole, co jsem chodila, tak jsem se kamarádila se dvěma holčinama, kouřily jsme trávu a pak jsem zjistila, že i ony si občas daj. Takže jsem zjistila, že celou dobu jsem vedle sebe měla lidi, co to taky berou. Na škole jsem vydržela asi tři měsíce, v prosinci ve druháku jsem školu přerušila. Potom jsem začala s klukem, co byl vaříč. A on se stýkal z 90% jenom s vaříčkama. A jak jsem s ním trávila hodně času, tak jsem najednou znala třeba 5 vaříčů, takže když došlo jemu, byl jinej. Sejdeš se na bytě a tam jenom přimej zdroj. Ne ti feťáci, co jdou něco ukrást, aby měli na dávku. Takže já jsem během tří, čtyř měsíců byla u všeho. Pak jsem si tam našla kamarádku, která těm klukům dealovala, takže jsem jí začala pomáhat, začala jsem to prodávat, nakonec jsem sháněla odbyt. Školu jsem ukončila s tím, že jsem mamce řekla, že mě škola nebaví a chci jít do práce. Práci jsem si ale našla až v létě, zbytek zimy a jaro jsem se jen tak poflakovala, mamka mě živila a bylo tam spousta kluků a myslela si, že jeden čas u jednoho bydlím. Bylo tam toho strašně moc. Pak jsem nastoupila v létě do práce jako prodavačka, ale byla jsem přesvědčena, že se chci do školy vrátit. Po tom roce, kdy jsem sice fetovala, ale bylo to ze dna nahoru, ze dna nahoru. Měla jsem zážitek, že mi ukradli telefon, tak jsem s půjčila od táty, jeli jsme do města, naši mi koupili boty a dali mi peníze na nový telefon. To mi bylo sedmnáct. V tu dobu se tam promítali i cigáni a jak jsi mezi těma vaříčkama, tak jsou tam lidi, kteří jsou schopní v noci rozkopat vchodový dveře, jen aby se dostali k těm jeho dveřím, protože on dělá, že tam není. A ten jeden cigán, jednou to byl kamarád, jednou každého obere, tak ten mi řekl, že si chce zavolat, vzal si ten mobil a řekl mi: a už ti ho nevrátím, já ho jedu prodat, prostě potřebuji na dávku. Tak tedy dobře. Brečet jsem mohla, cokoliv, bylo mi sedmnáct, on mi řekl, tak zavolej policajty, protože to je to poslední, co chceš, v sedmnácti, zfetovaná, volat policajty, že ti cigán ukradl telefon. Šla jsem ke kamarádovi, zula jsem se tam a mezi tím mi odešly ty nové boty. To se tam mihla jedna holčina pro dávku, takže já chodila po městě bosky, bez telefonu. A pak jsem měla kamarádku, která potřebovala něco dětem a potřebovala půjčit ty peníze, co jsem měla na ten nový telefon s tím, že se druhý den sejdeme před tím obchodem, kam si ho půjdu koupit. Takže já po pár hodinách stála bosky, bez telefonu a bez peněz před tou prodejnou a tady už byly takový šoky, kdy jsem si řekla tady je něco špatně, a to už i doma si všimli, že je něco špatně, byli naštvaní a bylo jim

to divné. To už se nedalo ani vymluvit. A ta holka samozřejmě ráno nepřišla. Já jsem v té skupině lidí byla pořád hrozně naivní, byla jsem tam třičtvrtě roku. Pořád jsem si myslela, že to není tak jak říkají, tam ve výsledku špiní každý každého, v tom se člověk těžko orientuje. Po nějaké době jsem si našla dalšího kamaráda, potkala jsem dalšího chlapa, ten kradl kola, a to už jsem se dostala i mezi lidi, co kradli, aby měli na dávku. Pak jsem jednou s těma dvěma stála v obchodě a kradli jsme jídlo, protože jsme měli hlad. A to už pro mě bylo: tady je konečná. Já přijela domů, narvala jsem si hromady jídla, dva dny jsem spala, ani nevím, jak jsem tam fungovala a pak jsem zase zmizela. Tyhle úryvky si pamatuji z domova. Ani si nepamatuji, že jsem tam s mamkou něco řešila. Víím, že ten táta tam něco prudil, že furt chtěl trávit ten společný čas, já ho nechtěla trávit společně. To jsem pak kamarádila s další holkou a klukem. Jako máš kolem sebe spoustu vaříčů, ale oni vždy na chvíli jakoby zmizí, na chvíli se vypaří a jsi jenom mezi uživatelema. To jsem měla doma jednoho kluka, ten vařil u mě v pokoji, kanystry jsem měla pod postelí, to jsme sebrali mému bráchovi auto, ten řval jak šakal, ale vrátili jsme ho, tak to bylo dobré. A to auto bylo rozbitý a druhý den jsem vzala mamce auto, nechala jsem ho u té mé nejlepší kamarádky z dětství, cca 15 km od nás, protože ona se mezi tím přestěhovala zpátky na jih. Nechala jsem jí klíčky s tím, že si je mamka vyzvedne. A to už vše bylo mamce vše divné a ta kamarádka to mamce řekla, což jsem se dozvěděla až po cestě zpět, když jsem se za kamarádkou stavila. Kamarádka už v tom nejela tolik a přestaly jsme se spolu bavit, ona se mě snažila z toho vytáhnout, ale já ještě nechtěla. To jsem byla pryč asi týden. To jsem říkala, to bude průser, policajti nás kontrolovali, jednoho kluka odvedli, bylo po něm vyhlášené celostátní pátrání. Mamce jsem jen napsala, že to bude v pohodě, že se vrátím. Chtěli po nás občanky a já jen čekala, že mě taky odvedou, že to pátrání je i po mě. A ti dva kluci neměli kam jít, tak jsem je brala k nám do vsi, protože jsem jim řekla o chatě, která tam byla, že tam budou moct pár dní se schovat. Slíbila jsem jim peřiny a deky a věděla jsem, že doma něco čeká. Mamka si mě posadila ke stolu, a to já byla hustá, já asi tejdennespala a mamka: tak teď mi řekni co se děje, já víím, že prostě bereš drogy. Opakovala jsem pořád jen: no prostě, no prostě. To mi pak mamka řekla. Nakonec mě poslala spát, že si ráno popovídáme. Tak jsem jí ještě řekla, že tam jsou ti kluci a já jim musím dát ty peřiny, tak mi ještě dovolila dát jim nějaké staré peřiny. A druhý den ráno mi stála před postelí, vstávej, oblíkej se, jedeme do Káčka. Já jen: cože? Jako: to si děláš srandu? To jsem ještě před tímhle nastoupila do školy a byla jsem tak měsíc ve škole, do který jsem skoro nechodila, už mě chtěli vyloučit. V Káčku jsem nepřiznala, že si píchám, jen že užívám pervitin nosem. On řekl, že by se to řekl podchytit dálkovou léčbou, domluvil mi léčbu, mamka jela prosit do školy, doktorka mi dopisovala zpětně omluvenky, že jsem byla nemocná, aby mě nevylišovali. Vše se domluvílo, jenže asi po týdně za mnou přijela kamarádka a já jsem s ní jela pařit. Hned skluz dolů zpátky. Jenže jsem přijela domů a řekla jsem to mamce. A mamka řekla: dobře, tak to musíme řešit jinak. Jeli jsme tam zpátky do toho Káčka, ještě pořád jsem mamce neřekla, že jsem si to dala do žíly, ale jen čáru. Tam jsem mu řekla, že mám těch lidí kolem sebe už moc, a že už to neustojím abych jako to odmítla.

Mě překvapuje, že jste si to v tu chvíli dokázala přiznat...

Protože tam už byly tak obrovský pády, přicházíš o tu mámu, kterou já miluju nade vše, vždycky jsme si byly hrozně blízké, pak jsme se na chvíli odloučily a já viděla, jak jí trápím. Tam, jak mě vzala do toho Káčka a my jsme šly tím parkem, kde já měla všechny ty známý a já je všechny znala, i tím, jak jsem to prodávala, já je všechny znala a najednou jsem tam šla s tou mámou, jak největší potupa, jak pacient, největší případ pro ty lidi, co mě znali, protože mě vidí s dospělým člověkem. V tom Káčku vyřídil

nástup na stálo. A protože mě nechtěl poslat ještě mezi ty největší trosky nebo největší feťáky, pořád věřil, že je mi sedmnáct, že jsem mladistvá, tak mi vyřídil psychiatrickou léčebnu ve Velké Bíteši, kde těch případů měli minimum, těch jakoby feťáků. Tam mi dali termín, protože to nešlo hned, jako že přijdeš a druhý den nastupuješ, ale snažil se to urychlit. Asi týden, čtrnáct dní, pak volal mamce, že mám to místo sehnány, a že za týden nastupuju. Takže já jsem se ještě párkrát potkala s těma lidma, řekla jsem jim to, že vlastně mizím a den před tím, než jsem měla nastoupit, přijela kamarádka, plný auto kluků, že se přijeli rozloučit. To měly výborný nápad, protože do té doby jsem docela držela. To jsem utekla a já jsem si nemohla trefit žílu. Takže na to, že jsem tvrdila, že si nepíchám, chtěla jsem jet docela čistá, aby to nepoznali, tak druhý den mě mamka odvezla, to hrozně plakala. Tak jsem nastoupila, mamka odjela a oni první, že se mám svléknout. Já jsem se svlékla a teď ty ruce. A oni, že tohle je problém, že na tohle tam nejsou vůbec uzpůsobení, my jsme měli jako jiný případ. Ale byla tam bezvadná primářka, snad stoletá, prostě taková babička, a ta řekla, že by to chtěla zkusit. Takže mě tam nechali, nastavili mi nějaký režim, vím, že jsem měla zákaz jakéhokoliv sladkého, to mi nesměli naši vůbec poslat, nic. Měla jsem telefon asi hodinu večer, jako všichni ostatní a teď tam byli malí špuntí, tam byli prostě tříletý děti, který rodiče rozmachali a najednou si s nimi rodiče nevěděli rady. Nebo tam byli dva malí cikánci, kteří šňupali toluen, to byli bráchové, tomu jednomu bylo šest a tomu druhému asi osm. To byli jediná, co byli se mnou, ale jen párkrát se k tomu dostali. A já jsem byla s malýma, to byli holky a kluci a já tam byla nejstarší, a pak tam bylo patro jen kluků a ti byli starší. A tam byl tenkrát jeden kluk, jmenoval se Jarda a ten si dával čáry, do toho jsem se tam tenkrát zamilovala. Po asi měsíci jsem měla první návštěvu s tím, že musím mamce říct, jak jsem to užívala nebo že jí to řeknou oni. A já jsem je pořád prosila, že tohle jsem nikdy nechtěla, aby se někdy dozvěděla, tohle jsem chtěla před ní hrozně utajit, ale musela jsem jí to říct. Tenkrát přijela mamka s tátou, vzali mě do restaurace na jídlo a tam jsem to na ní vybalila. To jsem viděla, že je to pro ní další rána, pro ní to byl dost velký šok. A oni mi dali nějaký antidepresiva, asi už po dvou týdnech, protože to už jsem se cítila fakt mizerně, ptali se, jestli bych s tím souhlasila a já souhlasila. Po nějaký době jsem se začala cítit líp a líp a sama v sobě jsem začala pracovat a přemýšlet nad tím vším. A každý týden jsme měli jakoby vizitu a tam právě chtěli vědět, co se ve mně změnilo, co jsem si uvědomila. Ze začátku tam byla jedna psycholožka a ta mi řekla, že to jsem si přečetla někde v knížce, že na to jsem nemohla za týden přijít sama. A řekla mi, že až budu přemýšlet sama svojí hlavou, tak teprve pak se se mnou bude bavit. Oni měli sepsáno úplně vše, každý kousek mého oblečení, když jsem se šla holit, tak jsem se musela holit před sestřičkou, nenechaly mě samotnou ani na chvíli. Až po tom, co jsme si vybudovaly nějakou důvěru, tak třeba stála za rohem, vždycky jsem měla očíhlou jakoby tu dobrou, kterou máš jako kamarádku a víš, že před tebou nestojí. Ale když tam byla nějaká, ony tedy byly všechny hodný, ale některé byly důslednější, některé míň, takže se s nima dalo mluvit. S mamkou jsem byla domluvená, že si mě před Vánoci vezme domů. Psycholožka mě nechtěla za žádnou cenu pustit, protože běžná léčba trvá jednou tak dlouho, než jak se to užívá, ale aspoň půl roku, rok, to je úplně běžný u takovýhle závislosti. A mamka mi slíbila, že si mě domů vezme a po těch dvou měsících a čtrnácti dnech to vycházelo, přišla a šla to řešit s tou primářkou a ta řekla, že jakoby těma výsledkama jsem tam, kde bych byla být, takže mě vlastně domů pustit musí, takže mamka ani nepodepisovala žádný papíry, nic. Takže mě normálně pustila domů, ale s tím, že budu docházet k psycholožce. Pak jsem potom ještě docházela asi rok k psycholožce, brala jsem antidepresiva a pak jsem si je jednou vysadila sama.

Pak už jste se tedy do té léčebny nikdy nevrátila?

Ne. Vrátila jsem se do školy, protože kvůli těm omluvenkám mě nevyhodili a ředitel řekl mamce, že si kvůli mně utrhne ruku i s ramenem, protože se radil i s učitelkama, co mě učily, tak se domluvili, že mi dají dálkové studium. Takže já na té škole byla první, komu bylo umožněno dálkové studium a do školy jsem chodila jen na přezkoušení.

A ještě k té léčebně, tam jste měli ten volný čas nějak organizovaný?

Ano. Tam jsme ráno vstali, ranní hygiena, šli jsme na snídání, pak bylo dopoledne samostudium, oběd a odpoledne jsme si mohli pouštět filmy a tak. Ale já jsem se hodně soustředila na ty děti. Měla jsem tam jednoho klučíka, ten měl obrovský záchvaty vzteku z ničeho nic, začal všechny drápat, já jsem ho vždycky drapla a dokázala jsem ho uklidnit, on se mnou trávil čas, byl to takový můj ňuňánek, ale oni mi zakazovali ho chytat, protože já byla pacient stejně jako on, tak aby mi neublížil, jinak všechny děti utíkaly. Mně bylo sedmnáct, já byla úplně někde jinde než ti ostatní, tam byla jedna šestnáctiletá, ale ta byla úplně vyšinutá. Pak tam byla ještě jedna, ta byla hrozně tlustá a ta, jak nebylo po jejím, tak chytla záchvat, že jí museli všichni jak bývá někdy ve filmech v těch léčebnách, všichni na ní naskákali a píchli jí injekci, aby se uklidnila a zavřeli jí do pokoje, protože ta by byla schopna všechny seřezat, jí bylo jedno kdo před ní stojí, jestli sestra nebo někdo jiný. Vše probíhalo na baráku, až později za odměnu jsme mohli na vycházku, ale to jsme byli párkrát, to už si pořádně nepamatuji. Ale já tam byla opravdu s těma dětma. Pak tam byl jeden tříleták, úplný zlatíčko a toho tam dali proto, že byl hrozně zlobivej. Já to nechápu, jak může dát mám svoje tříletý dítě na psychiatrii, zavřít ho tam. Navíc on opravdu nezlobil.

Pak jste se tedy po těch dvou a půl měsících vrátila domů a co ti Vaši tehdejší kamarád, ty kontakty?

Všechno umřelo, všechno jsem utla. Protože ještě v té léčebně na začátku mi nabrali krev a tam byly tři červený vykřičníky. A ta primárka mi řekla: buď ráda, že tady ještě dneska seš, protože to byla koňská dávka a já bych si spíš myslela, že se tě chtěli odrovnat než se s tebou rozloučit. To byl mazec no. A jedna známá mi pak řekla, že mě tam hledal jeden kluk, popsala mi ho, a to mi bylo hodně špatně, ale nikdy jsem se s ním nesečkala. A pak jsem měla jednoho dobrého parťáka, dostala jsem od něj tenkrát i zlatý prstýnek a mám ho do dneška doma. Jako pár lidí mi prošlo, kteří si myslím, že měli trochu srdce na to, v jakých jeli věcech. Ve škole jsem se potkávala s holčínou, která mi hrozně připomínala ten můj život, hrozně rozlitaná a začala jsem se s ní bavit trochu, a právě mi vyprávěla, že se kamarádí s tím klukem, od kterého jsem dostala prstýnek. A já jí řekla, že bych ho hrozně ráda viděla a jela jsem tam s ní za ním, to už bylo teplo, takže někdy na jaře a to jsem se v sobě celou dobu chvěla a bylo to jiné setkání než před tím, on se mě zeptal, jak se mám, já mu řekla o léčebně, byli jsme spolu asi čtvrt hodiny a odjela jsem a pak mi došlo, on mě možná v tu chvíli bral jako člověka, který na něj chce něco naprášit, protože on v tom jel a já už byla z toho venku a oni jsou pak hrozně nedůvěřiví. Viděli jsme se, bylo to fajn, i mi nabízel, já řekla, že ne a odjela jsem domů.

A s nikým z těch lidí jste se tedy pak už neviděla?

Ne, jenom s tou kamarádkou, se kterou jsem začínala, s tou se vídáme pravidelně. Nebo jako viděla jsem je, ale už jsme nepřišli do kontaktu, já už byla jinde. Sáhla jsem si na to dno a najednou mi ta máma podala tu ruku a já jí chytla.

A po nějakých čtyřech letech, co už jsem z toho byla venku, jsem potkala Mirka, mojí životní lásku, se kterým mám i dceru. Tedy tenkrát to pro mě byla životní láska. A s ním jsem se opět koukla trochu zpátky. Pak jsem otěhotněla, jeho naštěstí zavřeli, takže jsem se z toho dostala.

Takže jestli to dobře chápu, s ním jste začala zase brát?

Jo, ale už ne nikdy do žíly, to už v životě ne, z toho už jsem byla nadobro venku, ale občas tam byla čára a plech. Pak jsem porodila, to bylo všechno dobrý, pak se vrátil z vězení, a to se znovu zvrhlo a pak jsem si sama v sobě řekla, už prostě nemůžu. Bylo toho na mě moc, začala jsem užívat antidepressiva a to jsem se nebavila ani s tou kamarádkou z dětství, protože ona už z toho byla venku a vůbec s tím nesouhlasila. A z toho jsem byla opravdu hodně psychicky vyndaná, ale už jsem to asi měla z tý léčebny v hlavě tak srovnány a už tam byla dcera, která pro mě byla prioritou, že jsem se z toho vyhrabala tak nějak sama. Ale bylo to hodně těžký. Byly to hrozný pády, já ho milovala. Až pak, když jsem utíkala s dcerou bosky, v pyžamu, rozsekanou pusou, tekla mi krev a utíkala jsem k mamce, tak jsem řekla a dost, takhle to tedy nejde. Ale trvalo to dlouho, než jsem se z toho dostala sama v sobě, než jsem začala pořádně jíst, protože jsem ani pořádně nejedla, byla jsem navyknutá, že je hodně práce abych nás uživila. To jsem vypadala snad hůř, než když jsem na tom jela pravidelně, byla jsem z něho úplně hotová, ale chtěla jsem docílit toho, že dceři udržím tátu. Nechtěla jsem, aby si prošla tím, čím jsem si prošla já, jako dítě. Takže jsem se tam od něj nechala třískat, psychicky vydírat a vlastně když přinesl tu drogu, tak to bylo o tom, že si chtěl pořádně užít sex, protože pak člověk ztrácí spoustu zábran. Pak ho zavřeli znovu a definitivně se odstěhoval, když byly dceři tři roky. Kdybych měla říct závěr, tak nelituji mého období dětství ani puberty, lituji období právě s bývalým partnerem. Jsem svým způsobem ráda, protože mám dceru, ale to období s ním bylo hrozně těžké.

A je něco, co Vám to dalo?

Určitě obrovskou zkušenost, člověk zjistí, jak moc na tom může být špatně a jak obrovskou sílu v sobě má, aby se dostal zpátky. Jak vlastně je spousta hloupostí, na kterých člověku záleží a jsou to opravdu hlouposti, protože jsou mnohem těšší věci, kterými si člověk musí projít a musí je zvládnout sám se svojí rodinou. A taky mi to dalo to, že nemám nikoho jinýho, než tu svojí rodinu, to je nejvíc, to nikdo nevynahradí. Můžeš mít tisíc kamarádů, ale rodinu nikdy nenahradí. A dneska jsem hrozně ráda, že ten táta k nám přišel a dal nám ten domov. Dneska je to pro mě můj táta, ne jako tenkrát, kdy to byl strejda. A vážím si ho, protože ve chvílích, kdy si se mnou mamka procházela peklem, tak on byl vedle ní a myslím si, že kdyby vedle ní nebyl, tak by dopadla psychicky mnohem hůř. A ještě jsem hrozně rychle vypsěla, protože jsem se vídala s mnohem staršíma lidma, ať už fetovali nebo ne, najednou se k tobě nikdo nechová jako k malému dítěti. A i to myšlení a psychika jako dospělý člověk byla. Zároveň mě to někam posunulo. Hrozně moc to vzalo, ale i to něco dalo.

Ještě bych se vrátila k tomu, jak jste říkala, že ten sex byl bez zábran. Bylo to tak, že v době toho pravidelného užívání Vám bylo jedno s kým jdete do postele?

To úplně ne jedno, vybírala jsem si, ale když byl ten vaříč pěkný, tak to bylo víc no. Udržovali jsme nějaké pravidelné styky, ne najednou, ale průběžně. Ale v pozdějším věku tam byl strach, abych něco nechytla. V těch patnácti jsem to neřešila, prostě když se mi líbil, tak pár kluků bylo. Ale po návratu z léčebny, bych ty kluky spočítala na jedné ruce. Někdo v těch sedmnácti teprve začíná, ale já už byla nohama na zemi a než

jsem se třeba s klukem vyspala, tak to taky trvalo. V léčebně jsem byla i na testech na pohlavní nemoci. Do té doby mě vlastně nic takového ani nenapadlo. Ještě jak jsem si to dávala jehlou, tak jsem byla mezi těma „lepšíma“. Jako mezi ty „horší“ jsem se dostala, ale nedávala jsem si s nima. Ti „lepší“ jako ti vaříči a i ta kamarádka, tak měli zásadu, měli pixlu, kam se dávaly ty špinavý jehly a měli zásobu čistých i vodiček, takže hygiena a to všechno, to se dodržovalo. Ale nikdy nevíš, jestli to pokaždý dodrží. Takže v té léčebně najednou testy, HIV, žloutenka, a to jsem si řekla, že jsem v háji. A to se muselo po dvou měsících opakovat, protože se to může objevit do dvou měsíců od poslední dávky a tu já měla vlastně těsně před nástupem. A ještě ty dva měsíce ti to takle vrtá, co když já budu mít AIDS? I v těch sedmnácti mi to docházelo, co všechno to může znamenat.

Což mnohdy právě těm sedmnáctiletým nedochází...

Ne vůbec, ti mají v hlavě jen diskotéku, dát si drink. My jsme žili jinak, je to dospělá droga. Začali jsme poměrně brzo, na diskotéky jsme chodili už v těch třinácti, a to většinou začíná až od těch patnácti. Takže nám se to s tou kamarádkou všechno posunulo a zkrátilo. Ale fakt, když se zamyslíš, tak se stihlo strašně moc věcí, během krátké chvíle se toho stihlo moc, jak funguješ i ve dne i v noci. Ke všemu se musí připočítat i ta noc. Pak s tím přítelem to bylo jiný, ani si nemyslím, že to bylo vysloveně o závislosti.

A nebála jste se, že do toho spadnete znovu?

Já jsem si věřila. Začala jsem to s ním brát jako zpestření, pak když se vrátil a měla jsem dceru, tak to byl zlom, že jsem mu chtěla vyhovět, protože jsem o něj nechtěla přijít. Chodila jsem do dvou prací, v létě na borůvky a do toho se začali potřebovat peníze na drogy, protože on nedělal, vždycky udělal jen nějaký podvod a on potřeboval peníze na tohle to, do toho nezbývalo na nájem, vše se platilo na poslední chvíli, pak přišlo, že není dva měsíce zaplacený nájem, takže jsem si brala půjčku, aby se to vše zaplatilo, do toho já měla půjčku ještě z dřívějšíka. Teď bych sama sobě nafackovala. Takže jsem se dostala do toho, že jsem to brala proto, aby mě to trochu nakoplo, aby mi bylo psychicky dobře, od toho, co prožívám doma a abych mohla vydělat ty peníze, abych byla schopná prostě fungovat. A pak jsem si řekla dost, vždyť je to vlastně koloběh, zároveň sháníš peníze na živobytí i na drogy a já pochopila, že když tam TO nebude, tak mi bude zbývat víc na živobytí. Jenže jsem věděla, že dokud tam partner bude, tak TO tam bude taky, to nešlo rozdělit. Když ho z toho nedostalo dvakrát vězení, že má doma malé dítě, a že jsem nám zajistila bydlení, tak ho z toho nedostane nic a věřím tomu, že dneska je na tom stejně jako na tom byl tenkrát. Ale bylo to těžký, byla jsem nevyspalá, unavená a furt tam to dítě je. Nejde najednou vypnout. Ale mně tenkrát pomohla hodně mamka, jak finančně, tak psychicky a musela jsem brát ty prášky. Oni to všichni tenkrát asi věděli, ale nikdo na mě nechtěl vystartovat. To už jsem odkopala i všechny lidi. Měla jsem kamarádku, jmenovala se Petra, a to byla pro mě hrozně hodná holka, ale potýkala se s tím, ale chtěla hrozně pomoc. Takže za mnou jezdila, já jí dávala oblečení a hrozně jsem jí chtěla. To jsem k těm dvěma pracem ještě uklízela na penzion a tam jsem si jí vzala s sebou, aby si začala vydělávat, aby se dala dohromady. Pak už jsem kolikrát nemohla, už jsem to nezvládala, tak tam jela sama a zjistila jsem, že tam snad i něco vzala, nějaký kraviny a to jsem řekla a dost akorát mi to dělá ostudu, protože to na ní bylo i vidět a všechny jsem odkopla a trochu jsem se nadechla jiným směrem. Člověk musí jakoby zalézt, protože ty lidi pořád potkáváš. Trvalo to pár měsíců, než jsem je dokázala vidět. Musela jsem si najít úplně jiný

kamarády, nejde se s nima vidět a kamarádit a zároveň v tom nebýt. Mně hodně pomohla šéfová, kde jsem pracovala, kolega mě i chodil doprovodit, pomohli mi i s těma práškama a šéfová se opila a já jí to vše řekla a ona mi odpověděla, že to ví, ale že je hrozně ráda, že jsem to řekla, že jsem jí nezklamala a že mi pomůžou. A to je ta rodina, já si jich hrozně vážím, oni mi hrozně pomohli. Mamka mi pomohla i s penězma, když jsem potom zjistila, kolik bejvalýmu napůjčovala, protože on za ní chodil a co jí tam navyprávěl. A jí bylo asi hloupý za mnou jít a říct mi to a shodit ho, protože oni všichni věděli, že já ho miluju, brácha byl vzteklej když mě viděl s monoklem celou rozsekanou, ale pořád se asi všichni báli, nebo no báli, oni čekali, kdy já prozřu. Ta nejlepší kamarádka mi to jako jediná říkala narovinu, my jsme spolu bojovaly, ale já to nechtěla slyšet, pro mě to byl muž mých snů. Dneska jsem šťastně vdaná, mám dvě báječné děti a třetí na cestě a jsem hrozně ráda, že jsem se z toho dostala.

Příloha 3

Respondent 3 - Marek

Pohlaví: muž

Věk: 23

Stav: svobodný

Vzdělání: základní

Sklony k závislostem v rodině: ano

Jaké byly vaše první zkušenosti s drogami a jak jste se k tomu vůbec dostal?

Já začnu úplně od začátku. Moji rodiče se rozvedli, když mi byly čtyři. Soud mě přidělil k matce, která v té době bydlela s babičkou, takže jsme bydleli všichni spolu na vesnici. Ale pak jsme se začali mockrát stěhovat, takže jsem ani s tou matkou neměl nějaké svoje stabilní zázemí. To jsem měl jen když jsem jezdil na víkendy a veškeré prázdniny k tátovi. Takže u toho táty to bylo všechno v pohodě, ale většinu času jsem trávil u té matky a ona nebyla doma. Většinou říkala, že je pořád někde v práci nebo tak, a později jsem přišel na to, že to tak vůbec nebylo, takže jsem celkově byl jenom s tou babičkou, která mě nedokázala ukočírovat. Po sérii asi pěti stěhování jsme skončili ve Zlíně a Zlín to už je město samo o sobě. A tam už tak na tom prvním stupni, kdy přichází ty moje vlastní zkušenosti takhle. Jenom s lehkýma látkama. První, co jsem zkusil, tak byla marihuana, to bylo někdy v deseti, v jedenácti. V dnešní době už je to relativně normální v takovémhle věku s něčím takovým začínat. To sám vím, a i co se rozhlídnu po tom okolí. Takže jsem začal zkoušet tu marihuanu, pak přišla ta pátá třída, to jsem začal kouřit a kuřák jsem do dnes. A na tomhle jsem vydržel pár let. A bylo to vlastně do doby, než jsem přestal v lednu tohoto roku (2020) šest let tvrdých drog. Za ty roky já jsem vyzkoušel úplně všechno, počínaje extází, houbama a další.

A k tomu jste se dostal kdy? Vy jste si tedy prošel tu základku na té marihuaně a cigaretách a ty tvrdé drogy jste začal už na druhém stupni?

Ano, ano. Tak nějak ta devátá třída, maximálně prvák.

Co Vás vedlo k tomu, vzít si tu tvrdou drogu? Proč jste si ji vzal a jak jste se k té droze fyzicky dostal? Vždyť to musí být těžké v patnácti.

On ten Zlín je vlastně po Praze a Ostravě město nejvíc neomezených možností. A udělat si takové ty základní kontakty nebyl v podstatě problém.

Takže jste měl nějaké kamarády, nějakou partu?

Jo, přesně.

S tou partou jste trávil čas i odpoledne, když jste nebyl ve škole?

Ano, ano.

Co jste s tou partou zhruba v té devítce dělali?

Vždycky jsme se po škole sešli, šli jsme tak nějak ven, potulovat se městem nebo si člověk sedl do parku, do toho se dala skleněnka, pak se dala faja, postupně to gradovalo, takže pak už nějaký skleněnky prostě nestačily, takže bonga, brka, blafy. A tak nějak jsme poslouchali hudbu a vlastně za jednu věc jsem té trávě vděčný, že jsem si našel geniální vztah k rapu. Protože teď třeba píšu texty, dokážu dát free style takhle hned z patra na různá témata, a tak nějak celkově ta rytmika té hudby, to mě oslovilo. Takže jsme vlastně poslouchali ten rap, zkoušeli jsme první texty, první sloky. Sem tam se zahrál fotbal, někteří tam jezdili na kolech, na skate boardech, takže jsme jim pomáhali natáčet nějaká videa.

Ten Váš volný čas byl poměrně vyplněný, takže jste si to nevzal z nudy?

Z nudy to nebylo, spíš únik před tou realitou. Protože, já k Vám budu zcela upřímný, já jsem tu pomoc toho psychiatra vyhledal až teď, až po nějaké době, co jsem začal abstinovat, protože se dostavily fakt brutální abstinční příznaky, brutální chutě, hrozné výkyvy nálad a tak nějak jsem se svojí přítelkyní, které vděčím za to, že mě z toho vytáhla, tak jsem se jí svěřil s určitými věcmi, co se mi děly už jako malému klukovi, a jelikož ona studovala psychologii, tak řekla, že má dysharmonii osobnosti, kterou pak ten psychiatr vlastně potvrdil. Nevím, jestli máte přehled, co to obnáší nebo co to je ta dysharmonie?

Přiznám se, že nevím.

Jde vlastně o to, že tato porucha se buduje už od dětství, od té základní školy a většinou to mají děti s těžkým nedostatkem pozornosti, které si vlastně vytvoří takového imaginárního kamaráda, kterého postupem času přijmou do sebe. Takže já jsem si v podstatě nejprve vykládal se vzduchem, když to tak řeknu a postupně jsem si přestal s tím vzduchem vykládat a už jsem si vykládal jenom v hlavě. Často je to chápáno jako představy u schizofrenie, ale se schizofrenií to nemá nic moc společného. A vlastně tohle všechno jsem začal velice pociťovat v době, kdy jsem začal abstinovat, protože veškeré ty látky, co jsem užíval, tohle všechno potlačovaly a nevnímал jsem to. Nebo ne že nevnímал, já jsem o tom věděl, ale bral jsem to jako nedílnou součást mě, takže jsem to v podstatě neřešil. Jenže postupně to začne ten život obtěžovat a znepříjemňovat.

Takže i tohle byl jeden z důvodů, proč jste si tu drogu na začátku vzal?

Byl to vlastně úplný útěk od reality. Babička mě nedokázala zvládnout, takže tam byl ten útěk od reality, zvědavost, blbost. V té době, kdy jsem začal, jsem vlastně netušil, že tím dokážu potlačit spoustu věcí, které se dějí, a které jsem vnímал před tím. Až postupem času jsem si všiml, že ty věci neřeším a vůbec je nevnímám. Musím říct, že ať ty lehký nebo tvrdý drogy, změní pohled na svět jako takový.

Abych si to tedy ujasnila. Jednoho dne v těch patnácti letech přišel někdo z té vaší party a řekl: tady mám tohle, pojď zkusíme to.

Jo v podstatě to tak bylo.

A dál to pokračovalo jak po těch patnácti?

Nejprve to bylo takové příležitostné experimentování kdy třeba byla o víkendu nějaká akce, tak podle typu akce jsem si vybíral, co si vezmu, abych na té akci třeba nekazil nějak tu atmosféru.

A na které akci jste si bral co?

Já Vám to rozdělím třeba podle žánrů. Tak když jsme šli na nějaký rapový koncert nebo hip hopový akce, tak spíš tak jakoby zlehka, spíš se pilo a do toho hulilo, protože vlastně hip hop je takový odpočinkovější styl života. Když se šlo na dramy, tak tam už nějaký nakopávače, takže nějaký extáze nebo MDA a na techno, tam se jde člověk vyloženě překopat, seknout a jede si svoje třeba 10, 15 hodin v kuse a vůbec ho nezajímá nějaký okolí, takže tam do sebe člověk napral, co mu přišlo pod ruce.

Ještě se vrátím ke studiu. Začal jste vůbec studovat nějakou střední školu?

Ano, mám nedochozenou obchodní akademii, s tou jsem seknul ve čtvrtáku. Nebo seknul, už před tím jsem chodil „za školu“, ale v tom čtvrtáku se to fakt už rozjelo naplno, že už jsem to nedokázal uhlídat.

Takže ty tři roky jste byl příležitostný uživatel?

Ano, s takovou mírně vzestupující mírou.

Jak často jste to do toho čtvrtáku bral v tom týdnu?

Tak dvakrát třikrát do týdne, protože do té školy jsem nesměl přijít zas úplně moc. Tak, aby se to dalo ještě zvládat a člověku se tam chtělo sedět nebo aby aspoň dokázal tam sedět.

A když jste přišel na tu SŠ, změnil se Vám okruh kamarádů nebo jste držel s tou partou ze ZŠ?

Jelikož jsem na základku chodil do Zlína a na střední v Kroměříži, tak došlo ke změně těch lidí, ale netrvalo mi to moc dlouho, protože člověk, co se v tom pohybuje, tak ví, vtypuje si ty lidi, kteří k tomu tu náklonost mají taky. Takže jsem vyměnil svoje starý kamarády za nový, ale pořád stejná sorta lidí. Tam platí pravidlo: jednou feťák navždy feťák a já toho člověka poznám až za roh. Jsou tam takové tiky, takové náznaky, ta mimika toho obličej je hrozně rozdílná oproti normálnímu člověku, takže takové signály, které člověk pozoroval na sobě, i když většinu těch signálů člověk získá spíš skupinově, protože všechny ty drogy jsou vlastně skupinový a jedou se v partách. Já neznám moc lidí, kteří tohle jedou sólo a ty návyky člověk, který je míň zkušený, postupně prostě pochytá. Takže jak se ty návyky předávají všechny dohromady, a tak nějak to funguje pořád dál, to se asi nezmění.

Proč jste tedy ukončil ve čtvrtém ročníku tu školu?

To už jsem jel docela bomby. To jsem tam chodil každý den v masakrech, fakt v masakrech jo. A mě přestalo bavit tam chodit, takže jsem tam nechodil, oni mě pak přeřadili na dálkové studium, na které jsem se pak v podstatě vykašlal taky.

V tu dobu jste měl tedy spoustu volného času, protože jste nechodil ani do školy nebo jste chodil někam do práce?

Do práce jsem chodíval akorát přišlo zase stěhování, protože já jsem se pak přestěhoval k tátovi, pak zase zpátky do Zlína a takto to bylo několikrát, takže vlastně nějaká stabilita té práce nebyla. No a spíš jsem jakoby blbnul no. Celý dny strávené ve věstě, od rána do večera nebo spíš v podstatě od rána do rána, a když se to náhodou povedlo se člověk šel domů jen vyspat.

Co jste dělal v tom městě?

Jelikož tam byla velká parta lidí, takže tam se člověk fakt nenudil, že by se jenom sedělo, to jako vůbec. Tak nějak celkově jsme brouzdali po tom Zlíně, protože známi mají známi a ti mají další známi, takže pořád mezi lidma, ta společenskost je tam v podstatě už vyžadovaná a asi si dovedete představit jaká tam byla sorta lidí, že? To jsme dělali úplně úleťárny, kolikrát takový příhody kdybych někomu vykládal.

Klidně mi je řekněte, protože já si nedovedu absolutně představit, co jste mohli dělat, protože žádnou tvrdou drogu jsem si nikdy nedala, pro mě je to vše nové.

Jasně no. Třeba sranda fakt byla, když naběhlo patnáct lidí se čtyřma fotbalovýma míčema do obchodního centra a hráli jsme fotbal přes celý nákupní centrum, to bylo docela zajímavý. Další třeba kdy jenom tak ze srandy jsme uprostřed obchodu po sobě začali házet věci z regálu, jsme třeba rozbalili oreo a začali jsme to po sobě švihat, běhali jsme tam mezi regálama, lidi z nás úplně hotoví, my úplně ve výsměších, protože ty hranice jsou úplně někde jinde. Pak ve Zlíně je takový hodně strmý kopec, kterej vede z části Jižní svahy dolů do města, tak jsme vzali vozík a pouštěli jsme se dolů z toho kopce navzájem v tom vozíku, to bylo taky fajn.

Šel jste někdy za hranice se zákonem, nějaký vandalismus?

Tak jako čmárání nebo tak to určitě, to je činnost, do které se člověk zasekne a jede, dokud ten obrázek nedodělá.

Chytli Vás u toho někdy?

Velice zřídka, protože člověk, jak je v podstatě celé dny venku, tak už má vychozené takové ty svoje cestičky, uličky, ví, kterým keřem projde, neprojde, takže většinou nám v tomhle nestíhali.

Takže tady v tomto období Vám bylo zhruba těch devatenáct?

Jo, tak těch osmnáct, devatenáct.

A dále to pokračovalo jak?

Řeknu Vám to asi tak, nosem to přestane stačit, takže jsem přešel na nitrožilní podávání, různé kapsle jo, těžký experimenty, různé kombinování třeba pervitinu s LSD, kdy to už jsou stavy jako fakt stavy. Člověk, když si dá tu jednu látku, tak dobrý, ale jak se začnou kombinovat ty stavy ze dvou, ze tří látek, tak to už je opravdu nátlak. Takže vnímání je fakt mimo, ta realita je opravdu zkreslená, to místo, kde člověk je a dobře ví, jak vypadá, tak na těch drogách vypadá úplně jinak, ještě na té kombinaci. Kolikrát se nám stalo, že jsme si dali dávku pervitinu, do toho papír s týpkem a šli jsme a bavili jsme se s lidma, který jsme viděli jen po krk, hlava rozmazaná, to taky byla jako paráda.

Kde jste vlastně na ty drogy bral, když jste neměl stálý příjem, protože v těchto stavech jste asi nebyl moc schopen chodit do práce, ne?

No to jsem nebyl schopen chodit do práce, ale řeknu Vám to tak, člověk si prostě udělá svoje kontakty a dopracuje se do takového stádia, kdy to funguje něco za něco, ale je to jakoby služba za tu dávku, není to peníze za dávky.

Rozumím tomu dobře, že jste to dál prodával?

Taky, taky.

Byl jste tedy v kontaktu přímo s vaříči?

Ano, kolikrát jsem seděl přímo u varů nebo tak, tam by se měl každý správný feťák dostat, k těm varům, aby prostě tak nějak věděl. Protože až tehdy, kdy je člověk v kontaktu s těma vaříčema, tak teprve ví. Nemůže říct, když si to řeší přes dvě, tři ruce, že o tom něco ví. To neví vlastně vůbec nic.

Vařil jste to taky?

Zkoušel jsem to, ale že bych to dělal pravidelně to ne.

V těch dvaceti jste tedy začal takto experimentovat a pokračovalo to jak?

No tak se to nějak vlekle a dopracoval jsem to až na ulici, kde jsem byl přes půl roku. Teď jsem vlastně z ulice dva roky zpátky.

Na té ulici jste byl jak dlouho?

Přes půl roku.

To jste na tu ulici šel sám nebo zakročili nějak rodiče?

Z jedné části jsem šel sám, protože pak už člověk tráví venku 90 % toho času, takže si vlastně na to zvykne a takový ten zbytek byla matka, kdy řekla jdeš, protože v takových stavech tady nebudeš, tak jsem prostě šel.

Takže Vaše matka už to věděla, že něco užíváte?

No bodejď by to nepoznala, když to brala taky, že jo, ale ona se k tomu nikdy nepřiznala, nikdy jí to nebylo dokázaný, ale jak jsem říkal, feťák feťáka pozná.

Vy jste říkal, že tam matka netrávila doma moc času, zjistila to už nějak na začátku?

Ne, trvalo jí to několik let.

A mnoho času jste trávil s babičkou, ta o tom všem ví?

Ví a držela mi celou dobu palce, abych se z toho dostal.

Snažila se Vám babička už dříve nějak pomoci?

No pomoci, ona nevěděla jak, protože já byl jak neřízená střela, takže tam nebyla ani nějaká snaha od nikoho, aby mi pomohl, to už byla doba, kdy jsem si musel pomoci já sám z toho. Najít tu vůli, ten impulz a motivaci k tomu, protože co si budeme povídat, člověk, který takhle frčí a jede si bomby, střílí si, do toho to kombinuje, tak se má ve

své podstatě dobře, protože neřeší vůbec nic, nějaká starost nebo problém to prostě pro něho neexistuje, všechno je vyřešitelné. Jde hlavně o to se problému rychle zbavit a pak si užívat za jakoukoliv cenu.

Na té ulici Vám bylo zhruba dvacet jedna let. Tam jste přežíval jak, také s tou partou, nebo jste byl sám?

Tak většina z té party měla svůj byt nebo bydleli u rodičů, nejeli tak strašně jako jsem jel já, protože já jsem v tomhle byl strašněj extrémista, že když, tak pořádně a chci to poznat do hloubky. Přes noc to bylo s jedním nebo se dvěma, přes den v té partě, to byla automatika, ale v noci se děly takový věci, za co jsem rád, že ani ta parta neviděla.

Kde jste sháněl peníze na ty základní věci jako je třeba jídlo?

To jsem si prostě bral.

Přišel jste do obchodu a tam jste si ho vzal?

No jasně, hlavně člověk to postupně vycytá, takže ví, kde jsou kamery, a když už třeba ta kamera tam je, ale člověk, to už si prostě vytypujete, který fungují a nefungují. Kolikrát jdete do toho obchodu dvakrát, třikrát a zaplatíte za nějakých pár korun, co třeba máte u sebe, protože Zlín je město pití alkoholu, je tam hromada klubů, takže opilí lidé ztrácí peníze, kolikrát se třeba člověk jen tak ochomýtá mezi těma lidma nebo tak a teď tamhle vidí peněženku, tam vidí telefon a už si jede. Ty ruce pak už byly rychlý no. Vlastně opilý člověk to nepostřehne a mně to bylo jedno.

A pak tedy přišel nějaký zlom po tom půl roce na té ulici?

Ano, přišel zlom, kdy jsem vlastně přespával pár nocí u kamaráda s tím, že jeho rodiče byli někde na dovolené a on mě tam pár dní nechal a dost jsme se bavili a já jsem z ničeho nic přišel k zrcadlu, podíval jsem se na sebe a v tom zrcadle, ať mi to třeba věříte nebo ne, probliklo takové to moje staré já, ten hodný kluk, ale v tom věku, ve kterém jsem byl a teď jsem se vrátil já, tak jak jsem vypadal a úplně jsem si řekl: wau, tohle je fakt hodně špatně. A to byl úplně prvotní impulz, tak nějak ne že úplně přestat, ale ubrzdít to fakt radikálním způsobem, kdy jsem vlastně ze dne na den přestal střílet a pak už tak nějak jsem bral zase příležitostně, i když to třeba bylo dvakrát za ten týden, ale už to nebylo třeba za jeden den šestkrát. Vlastně ten kamarád mi pomohl najít brigádu v Barumu, chvíli jsem tam chodil ještě z té ulice, to už měl ten kamarád domluvené s rodiči, že se tam u nich vyspím, dostal jsem tam jídlo, mohl jsem se osprchovat, prostě takové ty základní věci, a hlavně jsem spal v teple. Po strašně dlouhé době jsem spal v teple.

Ten kamarád bral drogy taky?

Ne ne, a to byla asi taky taková důležitá věc, kdy jsem viděl člověka, kterej funguje naprosto normálně. Vlastně jde to bez toho, normálně se směje, normálně komunikuje s těma lidma a tak.

Když jste chodil na tu brigádu, měl jste nějaké volno odpoledne, jaká byla Vaše pracovní doba?

Já jsem chodil hlavně na noční směny, protože jsem byl zvyklej být hlavně přes noc vzhůru, takže jsem chodil jenom noční a člověk, když to tak nějak omezí a nemá ten neustálej přísun toho, tak to tělo začne vlastně dospávat, takže já jsem v podstatě dny

prospal, z velké části a pak už nebyl nějak moc čas, protože jsem věděl, že musím přijít na tu brigádu, kde jsou namátkové testy jak na alkohol, tak na veškeré drogy. Takže tam už jsem si to moc nedovolil. Tam jsem musel přijít ve funkčním stavu, a hlavně bdělém stavu, protože tam člověk nikdy neví, co se může stát, co třeba vyletí z pásu nebo tak, takže ty reflexy a celkový stav vnímání musí být v naprostém pořádku. A pak jak se tam člověk otrkal, tak zjistil, že třeba spousta lidí tam hulí, ale ne žádný brka nebo kýbly, prostě skleněnka a dobrý že jo. Takže v tomhle jsem se začal hodně omezovat. Pak přišel nějaký pokus, protože už mi to bylo blbé být pořád u toho kamaráda, tak přišel pokus vrátit se k té matce, kdy jsem přišel s tím, že nemám kde bydlet a jestli bych u ní nemohl chvíli být, že mám brigádu a jezdím tam na noční směnu, a že prostě se snažím začlenit zpátky do normálního života, tak ona že tam můžu být, vydržel jsem tam pár dní, kdy ona pak vlastně řekla, že jsem se jí ani nezeptal, jestli tam můžu zůstat, a že ona není žádný hotel ani ubytovna a z čeho mě má živit, přitom ta domluva zněla trošku jinak. A tehdy jsem se stoprocentně utvrdil v tom, že bere, protože úplně přeblikly. Takže v tu chvíli jsem byl zase venku, ale ještě ten den, protože pár dní před tím, jsem navštívil tátu a babičku v tom Hulíně, kde bydlím aktuálně, tak jsem jim pověděl, jak se věci mají, šel jsem s celkovou pravdou ven. Oni až tehdy, kdy já jsem sem přijel zjistili, že já jsem byl půl roku venku, matka jim nebyla ani schopna říct nic a s odstupem času, kdy jsem se tohle dozvěděl, že kdyby to věděli dřív, tak může být vše úplně jinak. Ale já jsem v podstatě za tu zkušenost rád. Naučilo mě to vážit si věcí, které jsou pro ostatní samozřejmost. Ať lednička, ať tekoucí voda, postel, teplo i ta možnost chodit stabilně do práce.

A ta babička, za kterou jste přijel, to je matka otce nebo matky?

Ta, za kterou jsem přijel?

Ano.

To je matka otce. Ta, se kterou jsem byl celé dětství je matka matky.

Takže otec s babičkou Vás u sebe nechali bydlet?

Ano, jsem tady vlastně do teď.

Vy jste se zmiňoval o přítelkyni. Ta Vám dala další impuls k tomu přestat?

Ano. To je neuvěřitelně úžasný člověk. My jsme se znali už před tím. Jenže v podstatě drogy zastaví jakýkoliv mentální i psychický vývoj člověka, takže já jsem byl na úrovni nějakých patnácti let, takže jsem na ní nepohlížel tak, jak na ní pohlížím teď. Přiznám se, je mezi námi rozdíl 20 let, je jí 43, ale je to máma mého strašně dobrého kamaráda.

Ted' se tedy s partnerkou navštěvujete?

Ano, bydlíme od sebe asi 3 minuty pěšky.

A s partnerkou jste spolu jak dlouho?

Od 1. ledna tohoto roku (2020).

A abstinujete od kdy?

Devět měsíců abstinuju, od 5. ledna (2020) s tvrdýma a co se týče trávy, tak je to teď sedmý měsíc zhruba. Já jsem s ní měl domluvu, že se pokusím přestat hulit ze začátku dubna, což se mi povedlo, takže vlastně někdy v půlce března a od té doby ani nehulím.

Takže Vy jste neprošel žádnou léčebnou ani ambulantní léčbou?

Ne, ne.

Vy jste s tím sekl z vlastní vůle?

No, vlastně z úplné smažky se teď snažím dohánět všechny ty zahozené roky a fungovat jako normální člověk. Ale je přede mnou strašně dlouhá cesta, jsem na úplném začátku. Řeknu Vám to asi tak, chutě a abstinenci příznaky už mám do konce svého života. Protože moje přítelkyně je čistá 24 let a ty chutě má pořád. Nebo ty abstinenci příznaky, ale už je prostě koriguje daleko schopněji, daleko líp než já.

Když mluvíte o těch abstinenci příznacích, jak se to u Vás projevuje a případně, co děláte, když to přijde?

No. Úplně ze začátku, když tohle začalo přicházet, zhruba po nějakém týdnu až dvou, tak hrůza. Nemohl jsem se s nikým vidět, nemohl jsem se s nikým bavit, musel jsem být fakt sám, protože v tu chvíli jsem byl fakt nesnesitelný hovado. Co se týče třeba slovní zásoby nebo nálady celkově v přístupu k lidem, tak nadměrná agresivita. Teď ke mně vlastně začal promlouvat ten můj imaginární kámoš, ta porucha osobnosti se začala rozjíždět fakt naplno, prošel jsem si i toxickou psychózou, i to v tom hraje roli, protože strašně moc lidí v té toxické psychóze zůstane doživotně. Já mám štěstí v tom, že se to nestalo, ale sem tam se to ozve. Protože i to je vlastně skoro doživotní. To je takovej zásah do té hlavy člověka. Proto jsem vlastně taky vyhledal pomoc toho psychiatra, kterej mi taky s tímhle pomáhal.

Berete nějaká antidepresiva?

Ne, neberu nic. Sám ten psychiatr řekl, že nějaká medikace je v mém případě naprosto zbytečná, na to jsem i já koukal.

A když to tedy teď přijde, co jdete dělat?

Teď už si jdu povídat, protože vím, že mám okolo sebe úžasnou rodinu, i ze strany přítelkyně, úžasný lidi okolo sebe, takže když jsem doma, jdu si prostě povídat, a když jsem u přítelkyně, jdu si povídat s ní, protože vlastně jakoby u ní to funguje tak, že k ní chodí většinou mladí lidi, kteří jsou většinou na střední škole věkově k tomu jejímu synovi, kterému je čerstvě osmnáct, takže spíše takoví lidi tam chodí. A povídáme si všichni dohromady.

A ti kamarádi, ta parta, se kterou jste to užíval. Stýkáte se s nimi ještě?

Ne, to by byla největší chyba v životě. Tak by to mělo být u každého člověka, který s tím chce přestat.

Stalo se Vám, že jste někoho z těch lidí potkal?

Tak některý potkávám do dnes, protože někteří jsou tady z Hulína nebo okolí, ale teď už je to ten pohled na ně, že se jim v podstatě musím smát, ale zároveň je mi jich i líto, protože prostě já už jsem jinde. A oni to nedokážou skousnout a oni to nedokážou skousnout, protože jim vlastně odešel zdroj. Ten, kdo měl to nejlepší, co oni kdy zkusili.

A to jste jim dával díky těm kontaktům na ty vaříče?

No, ale s tím rozdílem, že oni za to platili a já to měl zadarmo.

Takže oni jsou teď bez toho přísunu?

No jasně. Tak jakoby vždycky se najde někdo, kdo jim to dá. Ale všichni znají mě, a když mě potkají, tak se ptají, čím jim to ředěj. No a to člověk pak nechce. Vlastně všichni dealeri z okolí znají mě nebo znají mojí přítelkyni a lidi, co jsou s námi spojení a taky s tím přestali.

A Vaše přítelkyně tedy také brala drogy?

Ano, ano. Ona má také těžký životní příběh za sebou.

Do toho se nebudeme pouštět. Teď chodíte pořád do té práce, kde se vyrábějí ty pneumatiky?

Ne, ne. Mám teď tady práci blíž Hulínu. Dělam vždy jen na ranní směnu, takže stabilní režim.

Takže odpoledne a víkendy máte volné?

Ano.

Máte něco, čemu se kromě hudby věnujete?

Začal jsem znovu hrát pin pong, ke kterému mě už od malička vedli táta s dědou, kteří vlastně hrají do teď oba dva. Takže vlastně tohle, tak dvakrát třikrát týdně. Dvakrát máme oficiálně trénink, ale ještě chodíme navíc jakoby se sparringem, se kterým tak nějak si trénujeme kombinace, protože na tom oficiálním tréninku, když je tam těch lidí víc, tak na to není tolik prostoru ani času. A jinak jakoby ta hudba, teďka sem tam něco napíšu, chystám se pomalu na nějaký mix případně album. Už bych chtěl i něco v tomhle směru vydat. Začínám dospívat do takové lyrické fáze, kdy už ty texty dávají opravdu smysl. Hlavně jsem úplně odboural téma drogy, tráva a tyhle látky, protože to byl hodně velký podnět, co se týče těch textů. Ale jakoby teďka už jsem někde jinde i v tomhle tom. A pak velkou spoustu času trávím s přítelkyní.

Jezdíte třeba i někam na výlety?

Ano, naučila mě to, protože vlastně jediný výlety, kde jsem byl, tak byla nějaká dovolená nebo nějaký výlet s tátou a pak to nějak úplně vymizelo a ona mě to znovu naučila. Takže se snažíme jezdit na nějaký. Třeba teď máme v plánu jet na hříby, teď jsme navštívili dřevěné městečko, co je v Rožnově pod Radhoštěm, byli jsme se podívat na rozhlednu, takže spíš ty krásy té přírody no.

Ještě se vrátím k ZŠ. Vy jste mluvil o tom, že k pin pongu Vás vedl táta s dědou od mala. Takže jste ho hrál už na té základce?

Ano, ano. Poprvé jsem chytil raketu do ruky možná ve čtyřech pěti letech. A tak nějak jsem se to postupně učil z toho pinkání až k tomu, kdy můžu říct, že jsem už opravdu hrál, že to už nějak vypadalo ta hra. Je to zhruba deset, jedenáct let.

Kromě toho pin pongu, měl jste i nějaké jiné kroužky, které jste pravidelně navštěvoval, třeba fotbal nebo tak něco?

Měl jsem hrozně rád keramiku, ta mě moc bavila.

A na tu jste přímo chodil?

Ano, ano.

Ještě něco jste měl?

Ne. Ještě mě bavil florbal, ale to nebyl vysloveně kroužek, to bylo většinou během tělocviku. Ale florbal byl super, basketbal je taky super, ale to jsou sporty spojené i s tím životním stylem, který vyznávám, ten hip hop, protože to je hudba se mnou spojená od docela brzkýho věku a je to hudba, ke které mám hluboký vztah. Já jsem ale vlastně jediný hoper v rodině. Táta poslouchá rock, ale já jsem byl od něj skoro celý život oddělenej a v podstatě jsem vychovával sám sebe, tak to mám úplně jinak postavený.

Vy jste sám říkal, že Vám to dalo, že si vážíte běžných věcí, které spousta jiných považuje za samozřejmé. Je ještě něco, co Vám ta Vaše minulost dala?

Jo, pohled na bezdomovce, vyloženě jsem takovýma lidma opovrhoval, nechápal jsem, že ten člověk mohl dopustit, že tak skončil. A postupně, jak jsem se s takovýma lidma setkával toho půl roku, poznával jsem je, různě jsme se bavili, tak jsem zjistil u spousty lidí, že oni za to mnohdy ani nemůžou. Potkal jsem daleko horší životní příběhy, než ten můj. Já jsem neměl vůbec představu o prioritách, o hodnotách, o ceně osobnosti. Hlavně psychicky jsem se posunul.

Myslíte si, že jste v něčem dospěl dřív, než Vaši vrstevníci?

Určitě. Protože vím, že spousta mých vrstevníků, kdyby se v takový situaci ocitla, tak jsou úplně ztraceni, kdy přijdou za tou mámou a budou tam brečet tak dlouho, dokud je nevezme zpátky. A já jsem vyloženě šel, a když jsem vylezl před ten panelák s těma pár věcmama co jsem měl, jsem si řekl, že teď to není moc dobrý, ale zařídím se.

Já jsem právě slyšela, že člověk, který bere nebo bral drogy, tak daleko dříve dospěje.

To určitě, protože sice potkáváte lidi ve stejným věku, ale hlavně starší a ti staří feťáci jsou úplně jinde než normální člověk v jejich věku, ta mentalita je úplně jinde. A musím říct, že ten starý feťák má často lepší přístup k životu než člověk, co na tohle nikdy nesáhl.

Vy tím, že jste byl u těch vaříčů, jste byl v takové té „lepší“ sortě. Nedostal jste se nikdy úplně mezi ten „odpad“, kdy si to z jedné stříkačky dají tři.

Řeknu Vám to tak, správný feťák dbá na hygienu v tomhleto, protože dostat třeba AIDS, to člověk fakt nechce.

A řešil jste tu hygienu už v době, kdy jste ty drogy bral?

Jo, to je prostě základní pud sebezáchovy, který neodstraní nic na světě. Když už drogy odstraní tenhle pud, tak v tom už nehrají roli jen tyhle látky, jako je pervitin nebo to všechno, co jsem vyzkoušel já, ale už je to technickej benzín, jsou to tolueny, jsou to lepidla a takový věci, který ten mozek úplně rozeberou, kdy ten člověk v podstatě neví, co dělá a je mu to úplně jedno. Vždycky u sebe vlhčený ubrousky, vlastní vatičky, vlastní balíček, jinak si prostě nedáš, vlastní nádobíčko na tohle. A to muselo být.

Byl jste někdy na testech na HIV, žloutenku atd.?

Byl, když jsem přestal. To si člověk není vůbec jistej, protože to tělo je tak rozhozený, a tak nějak začíná pociťovat bolesti, který do té doby vůbec nepociťoval, jsou to jak psychický, tak fyzický stavy nerovnosti vlastně a začne zkoumat, čím to může být. Nakonec stejně zjistí, že spousta těch věcí je jen kvůli tomu, že přestal a tělo se začíná vracet do normálu. Samozřejmě ten risk, že se objeví nějaký zdravotní problémy, který to tělo předtím nevnímalo nebo tak, tak jsem to řešil tak, že jsem se dojídal vápníkem, hořčíkem nebo takovýma věcmi, že mě z ničeho nic začaly hrozně bolet kosti. Ale samozřejmě i na těch testech jsem byl a dopadly dobře. Za to jsem opravdu rád.

Z mé strany by to bylo asi vše...

Z mojí asi taky, i když si nepamatuji úplně vše. Pamatuji si tak nějak dva roky z toho všeho, vždy třeba z jednoho roku něco, z dalšího taky něco, a když bych to dal dohromady, tak jsou to tak ty dva roky.

A to zapomínání přijde jako samo, nebo je to nějaký obraný mechanismus, že to chcete zapomenout?

Jak který situace. Některý věci vůbec nevíte, že se staly. Stanou se třeba jeden den večer a vy druhý den ráno vůbec nevíte, že se to stalo a už si na ty věci vůbec nevzpomenete, nebo si vzpomenete s odstupem času tak nějak. Ta hlava si to sama třídí, co si chce, a co nechce pamatovat. Ať je člověk střízlivý nebo ve stavu. Já třeba teď už ani nepiju, bylo by to doporučeno i psychiatrem vzhledem k té dysharmonii osobnosti, protože ty látky v tom alkoholu to vyvolávají a ty sklony k tomu dát si něco většího jsou strašně rizikové.

Příloha 4

Respondent 4 - Šimon

Pohlaví: muž

Věk: 25

Stav: svobodný

Vzdělání: základní

Sklony k závislostem v rodině: ano

Jaká byla Vaše prvotní zkušenost s drogami?

Já bych začal tím, že prvotní je tam alkohol. Ten primární problém celkově. Začalo to celkově tím, že jsem se na střední dostal k marihuaně, ale celkově to má nějaké věci, které vedou už z dětství.

A bylo u Vás něco takového, třeba rozvod rodičů?

No ten rozvod rodičů mě právě dostal. Dost ovlivnil moje chování a jakoby jsem pocítoval, že se mi tím rozvodem zboural nějaký chůč, chůt něco dokončit a jako chůt věci dotahovat do konce. Chvíli před tím, než jsem měl něco dodělat nebo dokončit, tak jsem to v podstatě vzdával. A to jsem právě hodně pocejtil tím rozvodem.

Kolik Vám bylo let, když se rodiče rozvedli?

To jsem byl v sedmý třídě na základní škole, takže nějakých 12 let. To jsem nesl dost blbě v tu dobu a chodil jsem i k nějakému školnímu psychologovi nebo co to bylo.

Zůstal jste v péči matky nebo střídavá péče?

Ano v péči v péči matky s tím, že jsem k tátovi chodil jednou za čtrnáct dní na víkendy a jednou v týdnu.

A u mamky nějaké stabilní zázemí bylo?

Určitě to stabilní zázemí bylo, ale mamka taky měla vždycky blízko k alkoholu. Ale nedalo se to srovnat se mnou. Myslím si, že víc pila a ten rozvod nezvládala a několikrát v týdnu byla pod parou. Ale ona je ten typ alkoholika, já tomu říkám funkční alkoholik, kterej chodí do práce a takle, plní si svoje povinnosti, o tom žádná, ale pak si všechno sama zbourá. Ale tohle mě nedotáhlo k tomu, abych na tom byl tak, jak jsem byl, abych chlastal první ligu. Ale změnilo to nějakou mojí vlastnost, která mě pak ovlivnila dál.

Takže základku jste prošel ještě v pohodě?

Jo, já jsem byl ještě na jazykovce na výběrový, takže tam jsem byl úplně v pohodě. Střední škola byla taky v pohodě, jenže já jsem prostě nechtěl.

Začal jste tedy alkoholem v kolika letech?

To jsem začal poměrně pozdě, protože když jsem začal chodit na střední školu, tak v tý

době jsem tak nějak končil i s fotbalem zároveň.

A vy jste na základce hrál fotbal?

Jo já jsem ho hrál od mala právě, na základce ještě jo, ale jak jsem šel na tu střední, tak už jsem s tím pomalu končil, už mě to nebavilo a člověk si to co ho baví najde někde jinde a já jsem si to našel právě v trávě. Takže jsem celou střední fakt hodně prohulil a moc dobře si pamatuji, jak to všechno začalo, to je takový, že to člověk nikdy nezapomene. Já jsem na střední, to mi mohlo být patnáct šestnáct, a já jsem na tý střední, jako fakt jsme tam tu trávu hulili hodně, každý den třikrát čtyřikrát, jako úplně v pohodě. A pak jsem si jednoho dne v létě, ale to už mi bylo osmnáct, ale pořád jsem byl na tý střední, nebo necelých osmnáct, a to si pamatuji, že bylo léto a my jsme byli s kamarádama, se kterými jsem to léto trávil, tak jsme byli pořád zhulený a hráli jsme pořád jen u kamaráda doma na počítači a takhle vypadalo celý naše léto. A já jsem se nějak blbě zhulil a hodilo mě to do hrozný úzkosti, který já jsem pociťoval ty úzkosti a deprese už od tý základky, nějak ke konci. Ale nicméně tady mě to hodilo do tý úzkosti a deprese a říkal jsem si, že takhle nemůžu fungovat, vždyť z toho léta nic nemám a já jsem se najednou rozhodl, že přestanu hulit trávu a začal jsem se bavit s jinejma lidma, kde jsme si udělali partu a moje máma jezdila o víkendech za ségrou a já nevím, prostě pořád někam jezdila a mě nechávala doma samotnýho. No a samozřejmě jsem věděl, že hulit nebudu, tak jsem se mohl napít, ale já k tomu chlastu nikdy moc netáhl, protože jsem viděl, co to dělá s mámou, takže jsem neměl tu potřebu. Ale tady jsem se v tom alkoholu hodně vzhlídnul, protože jsem cítil ty jiné efekty než ty marihuany. To byl člověk takový utlumenější, moc toho nenamluvil a tady ten efekt byl jinej a cítil jsem, že mi alkohol dodával sebevědomí určitě, cítil jsem se víc komunikativní a ty zábrany jsem najednou necejtil a pro mě to bylo hrozně příjemný. A takhle jsem se seznámil s přítelkyní. Tady u nás na tom bytě se chlastalo s klukama fakt celej víkend, chodilo sem hodně holek, dost se to tu střídalo a podobně. A vždycky to pro mě bylo hrozně jednoduchý tu holku nějakým způsobem získat. Já jsem vždycky věděl, že jsem se k nim choval špatně a bral jsem je jen jako prostředek pro to, abych si užil já a nic víc, protože jsem se bál dávat najevo někomu city, a to asi taky pramenilo z toho rozvodu, protože jsem se bál, jak jsem viděl, že jsem nezvládl rozvod rodičů, tak že bych nezvládal to, že se s někým rozejdu. Ale pak jsem se seznámil právě s jednou holkou, a to bylo všechno jinak. Ona sem přišla a já měl celou dobu jasno, že s ní chci spát, ale ono to samozřejmě takhle jednoduchý nebylo, protože byla docela rozumná, tak mi řekla, že se mnou rozhodně spát nebude, ale že mě ráda víc pozná a takhle. No a já měl v hlavě nastaveno, že když jsem si řekl, že s ní spát budu, tak s ní taky spát budu. Takže jsem dělal všechno pro to, abych s ní mohl spát, ale pak mi došlo, že s ní chodím tři měsíce ven, že nic nebylo, ale že mě to vlastně baví. A zjistil jsem to až po třech měsících, mě to pak zpětně všechno došlo, že jsem čekal dlouho a tak. A pak jsme spolu začali chodit a byla to fakt velká holka. Žil jsem tím a bavilo mě to.

A v tu dobu, co jste byl s ní, jste tedy nehulil, nepil alkohol nic.

No tak to právě úplně nebylo. Já jsem hlavně zapomněl zmínit to, což je hodně důležité, že první zkušenost s perníkem jsem měl v šestnácti, když něco nedopadlo. Když jsem se zamiloval do holky a nedopadlo to. To bylo na té střední škole, kdy jsem nedal to, že mě holka odmítla. I když to nevypadalo, že mě odmítne, ale pak mě odmítla. A já jsem to absolutně nedal a nedávám to do teď, ale už s tím pracuji trochu líp.

Jak jste ten perník sehnal? To Vám ho dal nějaký kamarád?

Jo, jo, to jsem přesně věděl, kam mám jít, protože jsem z Holešovic a tady je ten Cross a já nevím, co všechno a já jsem moc dobře věděl, co který lidi dělaj, já jsem o tomhle měl vždycky docela velký přehled. A já jsem jen věděl, kam mám zajít, za jakýma klukama mám jít ven a věděl jsem, že když budu chtít, tak se k tomu dostanu, což se taky stalo. Ale během toho jsem si dal jen jednou, já jsem si to hrozně užil, ale pak jsem zase hrozně trpěl při tom konci, kterej byl vždycky na perníku těžkej, takže jsem to nedával po psychický stránce. To jsem se hodně rozkládal a zahrabával jsem se sám v sobě a hodně jsem se ztrácel do různých dimenzí, že to mi bylo vždycky až nad hlavu. Ale nicméně pak jsem potkal tu Evu, a to jsem tu potřebu vůbec neměl, ale samozřejmě jak jsme měli tu větší partu deseti, patnácti lidí a my jsme se od pondělí těšili na to, až pátek až neděle propijem, takhle to prostě bylo, to byl náš společnej koníček všech. Že ten alkohol tam hrál vždycky velkou roli.

Řekl jste, že alkohol byl Váš koníček o víkendech. Měl jste nějaké zájmy ve všední dny?

Přes týden jsem zájmy moc neměl. Po škole jsem šel občas na brko, já jsem to hulení sice omezil, ale ne úplně odstříhl, takže občas jsem šel na brko, nebo moc jsem toho nedělal. Rozhodně jsem už nehrál fotbal nebo tahle, bylo to takový flákání spíš někde, cigárko, zevlení. A pak samozřejmě postupem času se to začalo jako vyvíjet, protože proti mně šla trochu moje máma, protože se jí ta moje přítelkyně nelíbila. Zase zpětně to tak trochu chápu, protože od té doby, co jsem s ní začal chodit, tak jakoby jsem měl spoustu lidí z rodiny na druhý koleji a nebylo to dobrý, prostě jsem koukal jen na Evu a pak mě to samozřejmě zpátečně mrzelo. No a ono to pak postupem času bylo tak, že jsme se spolu sestěhovali, protože ona měla se svými rodiči taky problémy, já s mámou docela taky, protože se jí nelíbilo, že spolu chodíme, pak se jí nelíbilo, že jsem se vyprd na tu maturitu a šli jsme tedy bydlet spolu, tady tak 10, 15 minut, fakt za roh.

Z čeho jste platili nájem? Vy jste začal chodit někam do práce?

Já jsem začal chodit do práce, protože jsem měl docela slušnou brigádu, kde jsem si řekl, že když mám takhle dobrou brigádu, tak tu maturitu ani vlastně nepotřebuji. Takhle jsem to viděl v tu dobu, teď to vidím jinak. Takže jsem začal chodit do práce, a tak nějak se to dalo. Ale samozřejmě jak jsem odešel z těch dohledů rodičů, tak se to začalo zvrátat ze všech stran. Protože já jsem začal chodit pak dost chlastat čtvrtky, měl jsem čtvrtky a ty byly vždycky velký. Vždycky jsem to měl s alkoholem nastavený tak, že já jsem nikdy, snad se mi to nepovedlo ani jednou, že bych pil normálně. Já, co si pamatuji od té doby, co jsem začal pít, jako kdy to člověk bere fakt pro zábavu, tak jsem vždycky pil moc a přeháněl jsem to. A všichni se divili, že se ani nepozvracím na to, kolik toho vypiju a já jsem si ještě přišel, že jsem hrozně dobřej. Že někdo vypil tři panáky rumu a lezl pod stůl, já jsem vypil celou flašku a byl jsem na nohou. A všichni se tomu divili a člověk si myslel, že není bůh ví jak dobřej. No a pak to pokračovalo, že ona šla pracovat do hospody a pak se to začalo všechno lámat. Já jsem nahodil svoje žárlivý věci, asi nepřiměřeně trochu, nebo ne asi, ale určitě, ale zase jsem věděl, že to možná trochu opravněný bude. Takže jsem tam hodil nějakou svojí žárlivost, ale nebylo tam nějaký násilí, ale fakt jsem do ní mluvil, fakt jsem to přeháněl, šoupal jsem věci do toho podvědomí, který jsem tam dávat neměl. A začalo jedno velký trápení, protože ona pak chodila i míň domů z té hospody, takže jsem to možná tím svým žárlením asi i přivolal, bych řekl a začalo se to rozpadat. Ono už během té doby, co já jsem na ní čekal, tak jsem samozřejmě chlastal, protože ten chlast mi pomáhal zastavovat ty moje žárlivý myšlenky a nedej bože nějaký představy, který jsem v tu dobu normálně měl. Takže takhle jsem to začal řešit, že jsem se vždycky opil a čekal jsem, než přijede

a bylo to takový pro mě o něco příjemnější. Než čekat střízlivej a hlavu v nehorázných otáčkách, takže takhle jsem to začal řešit. Takhle to pokračovalo a ona mi to dávala sežrat, protože ono jí to trochu švalo, jak jsem chlastal, ale přitom ona vždycky v tom jela se mnou, nikdy neodmítla nebo tak. Vždycky jsme v tom jeli spolu. Pak prostě se to začalo hodně zvrátavat, protože ona začala s mým kamarádem jedním a v ten den, kdy jsem se to dozvěděl, tak já jsem rozjel neskutečnou sebedestrukci. Ale jako to je asi až nepopsatelný. Já jsem ze dne na den přestal chodit do práce, začal jsem chlastat od rána do večera a takhle to bylo furt do kola. Bydlel jsem v bytě, kde jsme bydleli spolu, tak jsem najednou bydlel sám, samé vzpomínky na ní a tak podobně. Všechny kamarády, co jsem do té doby měl, tak jsem najednou neměl, protože ti litali za ní a někteří na mě byli po právu naštvaní. Takže jsem se v tom začal pak dost ztrácet. A samozřejmě já jsem se tím chlastem strašně podkopával. Podkopával jsem si svoje ego a nějaký svoje myšlenky. Takže když jsem byl pak hodně podkopanej tím chlastem, tak jsem jí začal vypisovat, ať se ke mně vrátí, že jí to prominu a takovýhle věci. A samozřejmě tohle myšlení bylo z toho chlastu, protože jako normální Šimon se cítím, že bych do toho už nikdy nešel. Ale jelikož jsem byl sám, tak jsem dělal věci, který mě hrozně podkopávaly. Takže jsem jí přemlouval, ona tomu vždycky dala takovou falešnou naději, ale pak vždy buď někam zahla, nebo se tejdén neozvala. A čím víc se mi neozývala, tím víc já jsem byl utopenej. A během tohoto všeho jsem do toho začal fakt jako sebedestrukčně zapojovat i ty drogy, který mě vedly na dost blbou stranu.

Takže jste sáhl opět po tom perniku?

Sáhl jsem úplně po všem, co bylo. Já jsem hlavně s kamarádem měl skvělý zkušenosti s objednávaním drog na „dark webu“, takže jsme objednávali to, na co jsme měli chuť.

Vy jste to tedy užíval s nějakým kamarádem, ne vysloveně sám?

S ním jsem to jen objednával, jinak jsem jel úplně sám na sebe. Ale samozřejmě to byla obrovská chyba, protože já jsem ty stavy na těch drogách nikdy moc nezvládal a nikdy jsem si je ani moc neužíval abych řekl pravdu.

Dal jste si tedy tu dávku a byl jste zavřený sám v bytě?

Hodně často takhle. Takhle to bylo dost často ze začátku, že jsem se zavíral, ale pak jsem začal chodit mezi lidi, protože jsem ty drogy trochu víc ovládat, že jsem se cítil na to, abych mohl mezi lidi.

Chodil jste někam na nějaké párty?

Do Crossu jsem chodil furt a do místních nonstopáčů, kde jsem vysedával třeba i tejdén v kuse.

V tu dobu jste tedy nepracoval?

Ne.

A kde jste na to všechno bral peníze?

To je pro mě stále nepochopitelný. Že já to sám kolikrát nevím.

Předpokládám, že ten byt jste měl pronajatý...

No určitě. Já jsem ten byt hrozně zadělal, jako by zadlužil, padesát tisíc a samozřejmě

se děly hrozný věci. Neříkám, že jsem nedělal vůbec, já jsem třeba občas něco sehnal, že jsem šel třeba na dva dny v tejdnu někam, ale nikdy to nebylo, že bych šel pondělí až pátek jako normální člověk, bylo to prostě jinak vždycky. Takže jsem chodil tak, jak se mi chtělo, tak, jak jsem potřeboval peníze na to, abych se zvládl napít, že jo. A tady to bylo ještě hodně cílený, že já jsem pak řešil dost i kšeftíky, že já jsem za drogy nijak moc neutrácel.

Rozumím tomu správně, že jste drogy prodával dál?

To úplně ne. Nebylo to tak, že bych prodával sám na sebe, ale vždycky jsem někoho našel. V Crossu jsem našel jednoho týpka, co neuměl ani slovo anglicky, a to byla skvělá klientela a já jsem to uměl, takže jsem ho měl na tohle a on mi za to vždycky dával.

A to byl taky nějaký dealer nebo přímo vaříč?

Ne, dealer to byl určitě.

A k nějakému vaříči jste se také dostal?

Určitě dostal.

Vařil jste také někdy?

Ne, ne. Já jsem si takovýhle starosti nikdy nedělal. Mě stačilo, že jsem měl to, co jsem potřeboval, v sobě.

Kolik let Vám v tuto dobu bylo?

To bylo takové rozmezí od osmnácti do dvaceti dvou.

To jste tedy užíval každý den něco?

No rozhodně jsem každý den chlastal. Můžu říct, že poslední dva roky, to jsem si téměř jistě, jsem nebyl jediný den střízlivej, před nástupem do léčby myslím. Ani na Vánoce, nikdy.

A ty tvrdé drogy jste bral od kolika let?

Já jsem to měl všechno tak nějak spojený, první jsem si dal v těch šestnácti, ale když jsem do toho zahučel, tak to bylo v těch osmnácti.

Ta Vaše přítelkyně Eva jela taky na tvrdých drogách?

Ne ta nikdy. Ono se to tedy právě pak všechno změnilo. Ono to bylo tak, že když jsem s ní začal chodit, tak jí hrozně vadila i ta tráva, alkohol ne, k tomu měla pozitivní vztah. Ale ta tráva jí vadila a celkově jí vadily drogy, ale po tom, co jsme se rozešli, tak ona se k těm drogám dostala taky a my jsme se pak moc dlouho scházeli. Já jsem s ní nebyl třeba dva roky a pak jsme se další dva roky prostě scházeli, kdy jsme spolu vlastně ani nechodili, tak jsme se pořád scházeli a chodili jsme spolu do Crossu a šlo tam i docela dost o ten sex, protože na těch drogách to je asi jinak trochu. Takže jsme to brali dost takhle, ale to jsou taky jakoby dny, který se mi do teď vybavují a nedělají mi vůbec dobře, protože to byla strašná chyba, ale já jsem to už i v tu dobu věděl, protože já kdykoliv jsem jí viděl, tak mi bylo strašně špatně a to prostě znamenalo, že se s ní nemám vidět.

Myslíte špatně po psychické stránce?

Strašně no. Bylo to asi jenom z toho, že jsem věděl, že je chyba, že se vidíme. Protože ona do toho sama zahučela, pak mi házela hrozný klacky pod nohy, fakt jako těžký věci.

Nevím, jestli je tohle něco, o čem se chcete bavit.

Já s tím jako problém nemám. Když to člověk řeší poprvé, tak je to těžký, ale teď už mě to nijak nelimituje.

Dobře, to jsem ráda. Jestli tedy můžu vědět, co konkrétně Vám dělala?

Tam byly takový konkrétní věci, že jsme se třeba nějak domluvili, protože pro mě bylo hrozně důležitý, aby se mnou někdo večer byl, protože já jsem tu samotou na těch látkách, ale i bez látek absolutně nezvládal a vždycky jsme se nějak domluvili a ona s tím pak nějak vypekla, ale pak se ještě ukázalo, že mě u toho podváděla apod. Měla tam toho mnohem víc rozpracovanýho a ona sama se v tom pak hrozně ztrácela. Furt přeskakovala a nevěděla kam no.

Z toho bytu Vás tedy pak vyhodili?

Hmm, jo, z toho mě vyhodili a já jsem v tom bytu pak ještě žil i po tmě, protože mi odstříhli elektriku, protože jsem nic neplatil, jenom jsem sypal prachy tam, kam jsem neměl. A ten den, kdy mi odstříhli tu elektriku, tak tím se to nakoplo ještě do větších obrátek.

Začal jste tedy brát i několikrát denně?

No jasně no. A od rána do večera zlítej.

To už zřejmě nebyla ani ta brigáda, že?

Ne, ne. Tam už ne. Já si i jako pamatuju, že jsem měla jednoho kamaráda, nebo to ani nejde říct, že to byl kamarád. Prostě jsem znal jednoho kluka, kterej mě s sebou bral furt na pivo a furt ho za mě platil, já vlastně ani nechápu proč, ale byli takoví lidi prostě.

Třeba taky neměl nikoho jiného a nechtěl být taky sám.

Já si to zpátečně taky tak myslím, že to tak je. On oproti mě byl jako dost normální, protože moje chování na alkoholu bylo naprosto tragický.

V čem bylo Vaše chování tragické?

Já jsem nezvládal na alkoholu krotit svoje emoce a ze mě ty emoce na alkoholu úplně stříkali a choval jsem se špatně.

Myslíte i nějak agresivně?

Agresivně jsem se choval určitě. I k ostatním a měl jsem hroznou potřebu se prát, ale ono se to pak hrozně změnilo, protože jak jsem byl v tý sebedestrukci, tak už jsem neměl potřebu se prát, ale měl jsem potřebu to vyprovokovat, abych dostal pořádně do huby.

Takže svým způsobem nějaké sebepoškozování?

Taky. Jenže já jsem na to neměl, abych to dělal sám sobě, tak jsem na to používal ty lidi. Měl jsem prostě potřebu provokovat, aby se mnou něco udělali, protože já jsem neměl na to sám sebe poškodit.

Když už mluvíte o tom sebepoškozování, měl jste i myšlenky na smrt?

Každodenní. Bylo to fakt každý den, a hlavně kvůli tomu jsem šel do léčby, protože už se to nedalo. I jsem se několikrát pokusil, ale nikdy to nějak nedopadlo.

Já se teď ještě vrátím k tomu bytu. Z toho Vás tedy vyhodili?

Ano.

To Vám bylo kolik let?

Já si myslím, že mi bylo... Jo to dává smysl, takových čerstvých dvaadvacet.

Co jste udělal pak? Vrátil jste se k matce?

Já jsem se vrátil k mámě. Mámě jsem slíbil nemožný, že si začnu hledat práci, což jsem moc dobře věděl, že to dělat ani nechci, že jsem byl nemohoucí člověk a pak jsem jí tak nějak lhal, že si ji hledám. Pak jsem si tedy našel práci za barem, což dopadlo úplně tragicky, což je jasný. Dopadlo to velmi špatně. A hlavně já jsem celou dobu věděl, že to, jak na to jsem, je špatně, já jsem to celou dobu věděl moc dobře, jen nebyla síla s tím něco dělat. No a pak prostě moje máma to taky nezvládla a prostě mě vyhodila. No a pak začal zase trochu jinej životní styl no.

To znamená, že jste byl na ulici?

Přesně tak.

Jak dlouho jste tam byl?

Já si myslím tak tři neděle. Ono to zaplat' pán Bůh dlouho není, ale stejně to bylo takový divný no.

V jakém to bylo ročním období?

Tady to? Já myslím, že to bylo v dubnu.

A tam jste ty dny prožíval jak.

Ty brd'o, tak já jsem byl dyl jak tři týdny, protože já si na to teď vzpomenu, v květnu byla legalizace, a to já jsem byl tak měsíc a půl, možná dva dokonce. No vlastně dva měsíce určitě, protože v dubnu jsem si jistej, že už jsem byl venku, já už jsem byl na konci března vylitej z bytu. No tak je to víc, tak dva tři měsíce necelý. To jsem pak už nedával moc celkově, protože já jediný co, tak jsem se držel hlavně vzhůru, což byla fatální chyba. Protože jsem začal mít pak psychózy a delíria, bylo mi fakt hrozně špatně a vůbec jsem to nezvládal a jediný, co jsem si přál, bylo umřít, jen jsem to furt nedokázal sám na sobě zařadit.

Když jste byl na té ulici, žil jste tam sám, nebo jste se k někomu přidal?

Sám na sebe. Já jsem se bál ostatních.

Co jste celé ty dny dělal?

To je tak různý, jako rozhodně jsem byl celý dny vzhůru, ale většinou jsem něco nalezval, nějaký pití no. Od rána do večera jsem pil a k večeru jsem se zfetoval, abych přežil tu noc.

Kde jste tady v tomto období bral peníze? Zase tím prodáváním tomu dealerovi?

Taky no. Tadyto tam bylo určit. A hlavně jsem pak ještě nějaký peníze ukradl doma mámě. Ona to nebyla zase nějaká hrozná částka, ale žil jsem z toho no. To člověk dělá hrozný věci no.

Když jste byl neustále pod vlivem alkoholu nebo drog, tak jste asi ani nepotřeboval moc jídla, že?

Ne, já, když jsem nastoupil do léčebny, tak jsem měl 64 kg. Pak jsem tedy trochu přibral, co si budeme povídat.

Takže na té ulici jste byl sám?

No občas jsem se s někým spachtil, ale to bylo takový to na dvě, na tři hodiny, ale rozhodně to nebylo... Já jsem se bál druhých lidí.

Jak jste se z té ulice pak dostal?

K tomu se muselo stát zase hodně věcí najednou no. Vlastně jsem se z toho dostal tak, že já jsem byl nějak domluvenej s mámou, já si tady ten okamžik nepamatuju úplně na 100 %, ale říkám to tak, jak si myslím, že to bylo. To už jsem byl fakt hrozně moc ze všeho a už jsem v tu dobu nevěděl, co je realita a co ne, protože já jsem s tím měl obrovskej problém, protože mě všechny ty psychózy pak hrozně omezily. A já jsem byl domluvený s tou mámou, nevím, jak je to možný, ale že mě nechá týden doma, že měla jet, možná i dýl, možná i 14 dní, ona měla jet nějak do Egypta. A ona mi řekla, že si mám v pátek dojet pro klíče. No a já jsem udělal fatální chybu, já jsem si pro ty klíče přišel asi až ve středu, protože jsem byl úplně mimo a nevěděl jsem ani kterej je den. Takže jsem si pro ty klíče přišel pozdě a udělal jsem prý úplně neskutečnou ostudu v baráku, protože já jsem prý klepal na dveře a mně otevřela sousedka, co bydlí vedle nás, že máma není doma, že je u moře a proč stojím nahatej na tý chodbě. A tohle si ani já konkrétně nepamatuji, to znám jenom z vyprávění, protože já si ten moment nevybavuju prostě. Protože ta realita, to je pak těžko poznatelný, když člověk dostává ty psychózy. No ale rozhodně ten poslední impulz, abych něco dělal, tak bylo tady to, protože já jsem se seknul, ona mi tedy řekla, že máma není doma a já už jsem se těšil na to, že se na chvíli vyklidním, že si lehnu do postele, a že se aspoň na chvíli budu cejtít jako člověk, a ne jako ten, co žije na ulici. A tak jsem to nějak přetrpěl a s mámou jsme se pak nějak potkali, když ona přijela a setkali jsme se tady doma a ona ze mě byla úplně vyřízená a řekla mi, že buď se tedy půjdu léčit, nebo si mám sbalit věci a vypadnout. No a já jsem jí na to řekl, že léčit se rozhodně nepůjdu, sebral jsem a vypadl jsem. A tady je takový místo v Holešovicích, který je pro mě asi magický nebo já nevím. Je to fotbalový hřiště. Já jsem na tom hřišti strávil asi nejhezčí chvíle mého života a nejhnusnější chvíle mého života. Nejhezčí bylo to, kdy jsme tam jako malí hráli

fotbal s klukama, měli jsme skvělou partu, rodiny, prostě jsme se bavili. A to nejhnusnější období bylo, že já jsem tam do té hospody chodil chlastat nepřetržitě dva roky v kuse, prostě každý den a chlastal jsem fakt hodně. A mě, když teda ta máma vykopla, tak já jsem šel tady na to hřiště a na tom hřišti se shodou okolností hrál fotbalovej turnaj základních škol, kterej jsem hrál každý rok taky a koukal jsem na to, jak tam ti malí kluci běhají a vidím, jak mají ještě ten bezstarostnej život prostě. Tak jsem se tam začal psychicky dost těžce rozpadat, ale fakt dost silně, protože jsem byl na tom tzv. dojezdu a byl jsem fakt strašně naměkko. A začal jsem tam fakt jako panicky brečet, protože já už jsem se fakt bál, že to nepřežiju. Protože já jsem se zevnitř cejtíl tak strašně rozežraněj, že se už nemusím ani zabíjet, že to fakt přijde už každou chvíli. A vůbec jsem nevěděl, co se sebou a koukal jsem tam tak nějak na ten fotbal a člověk začne zase myslet na to dětství, kdy se mi vybaví i to hezký, což bylo asi klíčový a prostě jsem si v ten moment řekl, že mám vlastně jen pár možností. Buď půjdu, někoho tak vyprovokuju, aby mě prostě zabil, nebo se prostě zabiju sám, což tedy nedovedu, nebo se sebou začnu něco dělat. A já jsem si tedy vybral zrovna tu nejtěžší možnost no. To znamená začít se sebou něco dělat. A pak jsem tedy přišel domů, samozřejmě já jsem vděl, jak jsem mámě řekl, že má jít do háje, že se sama má jít někam léčit, že ona okamžitě půjde do hospody, takže jsem nemusel ani domů, šel jsem za ní do hospody a řekl jsem jí, že tedy zavoláme, protože jedna z jejích dobrých kamarádek má syna a ten dělá v té léčebně. Tak se mu tam zavolalo, zavolala mu máma, že tam chci, on řekl, že to je špatně, že samozřejmě volat musím já. Tak jsem mu zavolal a on mi řekl, že můžu nastoupit za tři tejdny. A já jsem mu řekl, že jestli si myslí, že ty tři tejdny vydržím, tak že má dost dobrou představivost, protože já už jsem se necejtíl téměř ani na minutu, už to bylo fakt hodně zoufalý. Tam bylo takový zoufalství, a hlavně já jsem dělal i fakt zoufalý věci celkově, ono se z toho hrozně blbě hrabe nahoru. Mě třeba Eva po stý podvedla a já jsem se jí to snažil furt tolerovat jen proto, abych nebyl sám a podobný věci. Byl jsem podkopanej sám sebou hrozně no. No a teda ten den, co jsem se rozhodl jít do té léčby, tak jako, kdybych věděl, co mě čeká, tak bych do toho snad ani nešel. To samozřejmě říkám teď s hroznou nadsázkou, protože jsem jim za to hrozně vděčnej teď, protože mě tam pomohli dát se do kupy. Bylo to fantastický fakt.

A vzali Vás tam tedy dřív než za ty tři týdny?

Vzali samozřejmě. Hned ten den, no. Protože já jsem řekl to, co oni potřebovali slyšet, i když jsem to v tu chvíli tedy nevěděl, protože já jsem jim řekl, že se chci zabít a ono, když se chce člověk zabít, tak oni mají povinnost ho tam vzít hned. Ale to já jsem v tu dobu vůbec nevěděl, já jsem říkal prostě jen pravdu. Tam nebyl žádný účel. Takže jsem tam pak vlastně nastoupil a ten začátek byl strašně těžkej, to vystřízlivění. A teď ještě já, než jsem tam nastoupil, tak jsem čtyři hodiny před tím do sebe něco dával.

Nějaké tvrdé drogy nebo alkohol?

Tvrdé, alkohol ne, protože ten tam být nemohl. Ten, kdybych tam měl, tak by mě nevzali. Ale u těch drog je to trochu jinak, ty oni nezjistěj úplně no. Takže jsem tam seděl čtyři hodiny na příjmu a to byly čtyři nejtěžší hodiny mého života, protože člověk se chtěl otočit na jedný noze a utýct. Když jsem viděl to prostředí a bylo to hustý no, celý ten progres byl docela složitěj a já jsem hlavně neměl ani žádnou představu o tom, jak to jako funguje, co se tam děje a tak.

O tom já také nemám žádnou představu.

Ono to funguje asi různě. Já jsem byl jako v komunitní léčbě, což znamená, že se tam funguje hromadně jako komunita. A nejdřív mě dali na stabilizační oddělení a tam jsou dva způsoby léčby, který si ten člověk může vybrat. Je to právě to stabilizační, což funguje asi jeden měsíc nebo jakoby celá ta komunitní a to je v řádech čtyř až šesti měsíců se dokončuje ta léčba. A ta stabilizační spočívá v tom, že to je obyčejnej detox, kde je člověk zavřenej v králíkárně, nic nemůže, může jenom kouřit a chodit ode zdi ke zdi. Všechno tam zamřížovaný, takže deprese obrovský, úplně neskutečný až a musí tam projít takovým vstupním tím, což znamená, že musí o sobě napsat krátkej příběh. A ten příběh je tady na začátku soustředěnej právě na tu závislost, protože je tam zajímavá, jak často člověk pil, kolik, čeho, kolik drog, tam je zajímavá číslo, nějaká statistika, kolik toho člověk dokázal vypít, kolikrát tejdne. A tím jsem prošel úplně v pohodě a oni mi samozřejmě tam říkali a ptali se mě, jakou tu léčbu si chci zvolit, jestli tu stabilizační čili ten detox měsíční nebo jestli celou tu léčbu. Jenže já jsem jim řekl, že jednoznačně tu stabilizační, protože nevidím důvod, že je mi 24, že se z toho vylížu. Ale já jsem vůbec neměl nějaký náhled, jak to vůbec funguje s tou závislostí. Měl jsem to, že tam přijdu, budu tam chvilku a vylezu jako vyléčenej člověk. Takhle jsem to viděl já. Pak samozřejmě člověk začne střízlivět, protože ten moment, kdy člověk začne střízlivět, tak pro mě byl fakt těžkej. Byl jsem tam na hrozně moc lékách, protože oni se fakt báli o můj život. Kdy teda játra dost poškozený, ještě pak ten tlak obrovskej a jako nebylo to úplně srandovní. A hodně bylo to, že mi hned na začátku nasadili ty diazepam, který jsou sami o sobě taky sjížděče, ale zase to asi i zachraňuje život si myslím. A já jsem je bral tedy asi tři dny, pak jsem přišel, že už je nechci, že mi to nedělá dobře.

Ale po diazepamu je člověk dost unavený, a i se po něm spí ne?

No ale tam to takhle nejde, tam je hlavně přísný řád.

Jaký řád?

Jako na vojně, ve vězení. Začne to tím, že se vstane, jde se uklízet, různý rajony, pak je nějaká snídaně a pak jsou tam činnosti podle toho, který člověk může dělat a podle toho, v jaký fázi tý léčby je. Každá fáze přinášela věci, co jako člověk může dělat. Takže na tom stabilizačním tam toho moc nebylo, tam jsme chodili venku po areálu se sestrou, jinak téměř nic. Ale tam jde o to, že já na tý stabilizační jsem byl proto, že jsem byl rozhodlej, že budu dělat jenom tu krátkou formu léčby. Ale oni se mě tam snažili přemlouvat, že to pro mě není dobrej nápad, že jsem přišel ve stavu, kterej není úplně ideální na to, kolik mi je apod. A že mi doporučují tu velkou léčbu, tu čtyři až šest měsíců. Já jsem se začal psychicky fakt rozpadat, tím vystřízlivěním jsem začal být psychicky fakt hrozně zničeněj, víc než kdykoliv před tím. Až jsem si i říkal, jestli mi to vůbec k něčemu je, protože mě bylo hůř, než když jsem nastoupil. Protože mi začaly docházet věci, který jsem udělal, ta rodina, kdy mi hodně lidí z tý rodiny umřelo a já jsem to ani tak nějak nepostřehl právě do té doby, než jsem vystřízlivěl. To vystřízlivění a ty věci, co člověku začnou docházet, jsou pak hrozně nepříjemný a já jsem od té doby, co jsem vlastně vysadil drogy a alkohol měl ještě jeden problém, kterej sem měl řešit už před tím a to, že jsem vůbec nemohl spát. S tím bojuju vlastně do teď se spánkem často. Pak, když jsem to už nemohl vydržet, jsem se rozhodl, že tu léčbu dám celou, protože jsem přesně věděl, že když vylezu po necelém měsíci, že se stejně půjdu hned napít. Věděl jsem, že není v mojí moci být dál střízlivej, že musím ještě vydržet. A když se člověk rozhodne pro tuhleto dlouhou léčbu, tak jde z té králíkárně, nebo já tomu tak

říkám, protože to byla fakt taková klec, takové nepříjemné prostředí. Což ono to je dobře, ono to prostředí takovéhle má být, aby člověk pochopil. A šlo se dál no. Šel jsem na ten barák, kde byl ten režim trochu volnější, nebo jako volnější, on ten režim vůbec volnější nebyl, režim byl naopak přísnější, ale byly tam takový jistý výhody. Byli jsme na baráku, kde už ty mříže nebyly, mohli jsme chodit kouřit ven, tam jako na zahradu, sedět tam a jako že už to bylo takové volnější.

Takže jste tam zase měli ten režim, že se dopoledne uklízelo?

Jo tam se vždycky ráno a večer uklízelo. Začalo se tím, že se napustily kýble, přesně osm litrů, pak nám dají sestry tu různý prostředky do toho, který nebyly pro nás vůbec přístupný atd. A pak byly ty denní aktivity a ono těch aktivit tam bylo hodně, tam byly různý aktivity. Chodilo se na zahradu makat, to měla být jako terapie, pak tam byly ty skupiny, což byly jako terapeutický skupiny s psychologem, pak byly terapeutický skupiny vedený pacientama z vyšších fází, což byli ti pacienti, kteří měli už před koncem tý léčby, kteří byli nějak pokročilejší v tom, a pak byla každé den ranní komunita, kde se četli ty příběhy, co oni chtěli. To se psali vždycky příběhy a na to byla konkrétní osnova a podle tý osnovy se to vždycky psalo, a to psaní bylo fakt jako dost bolestivý, protože oni přesně věděli, co z nás měli dostat a řešilo se tam dětství, vztahy, traumata, rozvoj závislosti, rodina, vztahy rodičů a prostě oni věděli moc dobře, co se tam má řešit. Takže tyhle příběhy se tam psaly a kolikrát to byl fakt nářez to poslouchat. A ještě jsme tam každé den psali deníky, museli. A to mám všechno tady schovaný, protože pro mě je to důležitý, mít tohle všechno u sebe, i když to není rozhodně nic příjemného, tak je to to důležitý, protože tady v tý Praze, jak je to všechno strašně rychlý všechno, tak člověk má občas tendenci zapomenout na to, že závislej je vlastně na furt, a ne na pár měsíců. A ono mi to právě tady v tom docela pomáhá, protože člověk, když se chce vrátit do nějakých špatných myšlenek, tak ví...

Četl jste to už někdy?

Jo jednou jsem to četl. Ty deníky zase tak moc nečtu, protože tam to zas tak zajímavé není. Ale to psaní, co po nás chtěli, tak to si myslím, že docela zajímavý je.

Takže jste tam měli takové sezení?

Jo a to bylo tak, to mi přijde docela zajímavý, to sezení fungovalo tak, že komunita měla vždycky svýho předsedu. Předseda tý komunity, komunita byli ti lidi, co tam byli dohromady, tedy ti závisláci. A předseda tý komunity vždycky ráno uváděl, ono se tomu říkalo ranní komunita. A on vždycky uváděl tu ranní komunitu. Začalo to vždycky tím, že se prostě... Na tý ranní komunitě vždycky byla sestra staniční, sestra denní, co měla vždycky směnu, psychiatr, psycholog a primář, podle toho, jak se mu chtělo. A tam se vždycky četly tyhle věci. Vždycky se tam řekly základní zprávy, řeklo se něco o počasí, nějaký vtip, nějaký moudro nebo nějaký motivační citát. Pak se začalo číst a vždycky ten dotýčný co četl, což bylo pro mě fakt něco úplně nejhoršího tam, že si musíte stoupnout před třiceti lidma a ve stoje číst deset minut. A ještě takovýhle věci, o kterých člověk mluví nebo píše poprvý v životě, který jsou fakt nepříjemný a bolavý, tak je to jako fakt nářez. A v ten moment to funguje tak, že člověk to dočte a dostává zpětný vazby. Nejdřív dostane zpětný vazby od komunity, což prostě znamená, že komunita mu říká na to, co vlastně napsal, nějaký jejich názory, jestli se jim to líbí, co se jim tam nelíbí apod. A ten danej člověk na to nesmí vůbec reagovat, ten danej člověk může jenom stát a keřvat hlavou jo a ne, ale nesmí na to odpovídat na to, co mu kdo řekne. Což je vlastně taky hrozně zajímavý, protože když člověk bude hned odpovídat,

tak si začne hned něco bránit, ale když nebude odpovídat a ten dotyčný bude mít pravdu, tak si to nechá dojít v tý hlavě mnohem dál, než když mu na to může odpovědět. To jsem pochopil hned tadyto pravidlo a přišlo mi docela zajímavý i docela důležitý. I když jako stalo se, že ti lidi řekli někomu něco a bylo to úplně zcestný nebo neměli pravdu, ale kolikrát tam byli lidi, že řekli fakt něco pravdivýho. A člověk, když chvíli tu hubu drží, tak mu to dojde mnohem dál než, když na to hned reaguje. A já jsem se hrozně bál tý reakce, já to mám vždycky tak, já se hrozně bojím reakce druhých lidí apod. A nejvíc jsem byl tedy vyklepanej z těch reakcí těch ostatních, i když jsem se snažil si říkat, že jsou to lidi, kteří jsou na tom stejně, ale bál jsem se a ta reakce byla hrozně pozitivní pro mě nakonec. Protože tam byli takový pojmy, jako co se tam říkaly, vomáčka znamenalo, že tam měli takový ty kecy okolo, ale nebylo tam nic podstatnýho. A já jsem se snažil to psát tak, abych to napsal co nejvíc upřímně a hlavně pravdivě, protože člověk díky těm drogám a tomu chlastu si toho už dost nalhal v tom životě, tak jsem říkal, že tady můžu začít říkat pravdu, kde jinde taky už, že jo. Takže to čtení pro mě bylo fakt katastrofální, ale byl jsem nakonec rád, že jsem dostal hezký zpětný vazby, a hlavně i od toho týmu, což bylo taky dost příjemný. Že mě vlastně pochválili, že to mám napsaný jako hezky. Měl jsem z toho pak jako i radost a vesměs se mi i ulevilo, že ty věci, který jsem řekl a řešil tam... Ale vždycky to funguje tak, že člověk, když to napíše a drží se nějak tý osnovy a psycholog mu dává pak tzv. dodatky. To znamená, že chce zjistit ještě něco, kdy mu přijde, že se tomu ten člověk třeba vyhnul nebo, že je to pro něj bolavý a snaží se to ještě rozpitvat a dostat toho člověka ještě dál. A samozřejmě bylo vidět, že ten pan psycholog je fakt profík, že ví co dělá, protože já jsem dostal dodatky na žárlivost a vztah matka, táta, což přesně věděl, kam má bodnout. Teda to psaní o tý žárlivosti, to bylo nejhorší v mém životě. To, když mi řekl, tak jsem chtěl jít domů, protože jsem byl pos.anej z to, psát něco o žárlivosti nebo jak to mám a tak. Takže jsem byl hrozně naštvanej z toho, že začátku jsem tam seděl, že se tam s nikým o tomhle bavit nebudu prostě, že se za to stydím, a že nemám potřebu to řešit s lidma, který ani neznám. Nakonec mi to pak nedalo, protože jsem usoudil, že bych s tím něco dělal, tak jsem to tam začal řešit a zase jsem se potkal s docela dobrou odezvou, takže i z toho jsem měl docela radost, protože když o tom začnu mluvit, tak si myslím, že s tím chci něco dělat no. Ono, když si člověk nevěří a bojí se každý výzvy, což já takhle mám, tak je ten život o dost složitější. My jsme tam měli i různé aktivity, byla tam třeba arteterapie, na tu jsem nechodil, protože ta paní mi přišla úplně šílená, ta mi přišla, jak kdyby byla tři měsíce v kuse na LSD. Ale začal jsem chodit na drama terapii. Tam to je bláznec stejně jako Bohnice prostě a areál, park, hodně baráků a je tam takový kostel a my do toho kostela, oni tomu říkají multicum, a tam jsou koncerty, divadelní představení apod. a choděj tam normálně i ti lidi z vesnice. A já jsem se přihlásil do toho bláznovskýho divadla, jak jsme tomu říkali a přihlásil jsem se tam jen z důvodu toho, že vím, že mám strach hrát před velkým publikem, protože tam chodilo docela dost lidí včetně těch bláznů. Já nechci, aby to vyznělo nějak, já říkám blázen, ale myslím ty pacienty, všichni jsme tam byli blázni. A chodilo tam dost lidí a já jsem tam šel z toho důvodu, abych překonal ten strach, jinej důvod tam nebyl. Já jsem se tam snažil furt na něčem pracovat, protože jsem chtěl bejt venku nějak co nejužitečnější. Protože jsem toho dost ztratil za tu dobu, dost jsem si toho sám zničil, tak jsem se tam snažil pracovat. O všech se to samozřejmě říct nedá, protože ta procentuální úspěšnost lý léčby je téměř nulová, co si budeme povídat. Ti lidi, který jsem tam potkal, a který jsem měl hrozně moc rád, tak v pohodě nejsou. Já jsem se snažil těm lidem i nějak venku pomáhat, ale to prostě nejde. Je to hrozně složitý, a i když se to těžko přiznává, tak mě to hrozně vysávalo.

Mně na těch lidech hrozně moc záleželo a já jsem si říkal, že už jsem to zvládl, že jsem silnej, ale přitom to tak úplně nebylo. V hloubi duše mě to hrozně trápilo a nedával jsem to taky moc dobře.

Takže v té léčebně jste byl ty čtyři měsíce?

Šest nakonec.

A když jste tu léčbu ukončil, tak jste se vrátil k matce?

Jo přesně tak to bylo.

Našel jste si nějakou práci?

Jo jo našel no. Dělam rukama, řemeslo prostě. A mě to docela i baví a přijde mi to takový jako terapeutický. Dělam tak různě nějakou zedničinu, ale nejvíc dělam malování a lakování. Jako ta práce je fakt dobrá a baví mě, že člověk za sebou i něco zanechá. Já nejsem ten typ, co by vydržel sedět v kanceláři, já jsem takovej trochu hyperaktivní nebo nevím.

Ta práce je i docela časově náročná, že?

Právě že moc ne. Já mám hodnýho šéfa.

A čemu se věnujete, když máte volno? Máte nějaké koníčky?

To je různý, já se teď raduju z maličkostí, třeba že se seberu se psem a jdu ven, ale teď začíná období, kdy moje psychika zase padá strmě dolů. Je to tím počasím, a tak různě. A jinak se ten čas snažím trávit, já hlavně teď ten život mám založenej tak, že se snažím co nejvíc plánovat. Taky trochu fitko, tomu tedy teď moc nedávám, jezdil jsem hodně na kole a snažím se o víkendech jezdit co nejvíc pryč z Prahy, protože ten pražskej život mě už taky dost nebaví. Já jsem si vždycky myslel, že chci být takový ten Pražák, jako bydlet v Praze, ale není to tak. Kolikrát zajdu i s kamarádama, jako že si jdeme někam sednou, protože já nejsem ten typ alkoholika, kterej by nemohl jít do restaurace a vidět tam, jak tam někdo pije pivo. Se mnou to nic moc nedělá. Mě k chlastu vedou třeba moje emoce nejvíc. Já jsem totiž ten člověk, kterej je občas strašně moc přecitlivělej a občas to nezvládám a ty emoce mě dovedou k tomu myšlení na chlast. To, že má před sebou někdo pivo, to mi nevadí, pokud to tedy není člověk, kterej s tím má velkej problém. To mi vždycky pak hodně vadí.

Teď tedy stále ještě bydlíte u té mamky?

Zatím jo no. Ale už to cejtím tak, že bych se potřeboval posunout dál, protože přece jen pětadvacet, pracuju.

Máte teď nějakou partnerku?

Ne, ono to vždycky tak nějak nedopadne, ale je to určitě mnou.

Myslíte, že tam stále hraje roli ta žárlivost?

Ne to ne, ale já mám kolem sebe takové vzduchoprázdno a já nechci být s někým jenom proto, aby nebyl sám. Nějaké byly, ale není to tak no. Vždycky se tam začalo něco dít, ale nic většího nezačalo, kolikrát mě to i mrzelo a mrzelo to i ty holky, ale řekl jsem jim, jak to prostě mám. A být s někým jen proto, abych nebyl sám, to nemá cenu,

protože já přesně vím, kam by to mohlo vést, protože moje emoce mě nejčastěji dovádějí k tomu chlastu a nějaký rozpady vztahů a podobný věci taky určitě, takže já nechci jít neštěstí naproti prostě. Já si myslím, že jednou by to mohla být právě i holka z vesnice, protože tady s těma pražskejma, je to divný. Já tu Prahu jako zbožňuju, mám to tady fakt hrozně rád, ale prostě se sem vrátím vždycky rád, nepotřebuji tady už bydlet. Kdybych měl i v budoucnu někdy děti, tak rozhodně ne tady. Navíc se člověk i bojí, protože si říkám, aby pak neměli nějaké sklony po mně, že to může být dědičný, že ta pravděpodobnost je tam velká.

Ještě se zeptá, Vy jste celou dobu mluvil jenom o mamce. Jaký máte vztah s otcem?

My máme v rodině hodně složité vztahy a já si myslím, že to je strašně těžko popsitelný. Takhle. On náš psycholog to potvrdil, on nám řekl, že všichni tři jsme poměrně silný postavy, který mají svůj názor a budou si za ním stát, a to je to, proč spolu občas tak moc bojujeme. Je to jako hrozně složitý no. Máma s tátou vztah i po rozvodu pořád hrozněj, nedokážou se bavit jako normální lidi, vždycky mě to štvalo a do teď mě to števe, když se přede mnou hádaj nebo něco. S mámou ten vztah mám ultra složitéj a je to ještě mnohem víc po léčbě, protože dělám to, co se asi dalo čekat, že po ní za její chlast dupu taky. I když se strašně snažím to dělat co nejmiň, protože ono v dnešní době je strašně těžký hodit, jestli to je alkoholik nebo není. Moje máma to nějak nezvládá, ale zase chodí do tý práce a takhle, stará se o nás celkově, vždycky se o nás starala skvěle, ale prostě ničí sama sebe tím alkoholem, a to mě strašně bolí a já se pak hlavně bojím o její zdraví. Taky jí není dvacet, aby mohla chlastat to, co jsem chlastal já. Že občas, když propije celej víkend třeba, tak se o ní hrozně bojím no, protože to jsou hrozný šoky pro to tělo. A nedej bože, když pak začne střízlivět, to jsou velký šoky a myslím si, že to může být nebezpečný. Já s tím mám sám zkušenosti, takže se s tím snažím nějak bojovat, ale tu mámu to nehorázně števe. Že jí díky tomu vidím jenom negativně celou, což pravda není, ale já jí nerad říkám něco hezkýho, když vidím, co dělá špatně. Protože já si myslím, že když se budou řešit jen dobrý věci, tak to k ničemu nevede. A když jsme měli tu rodinnou terapii, tak tam jsem byl asi i dost svérázněj, asi až, ne hnusnej, ale prostě jsem je tam zašival do věcí, který se u nás doma neřešili a oni na to nebyli absolutně připravení, že z toho byli fakt jako v šoku, ale já jsem řekl prostě to, že když tady budu řešit a děkovat jim za to, že jsem prostě v léčbě, a že to spolu zvládneme, tak je to prostě k ničemu. Že já mám prostě věci, který mě tíží od dětství, který prostě potřebuju říct a potřebuju zná pravdu, tak se tam prostě řešej nepřijemný věci. Ale myslím si, že mi to dalo daleko víc, než kdybychom si tam dokola děkovali a říkali si, jak jsme fantastický. S tátou je to složitý i po nějaký komunikační stránce, protože já občas nemám tu chuť komunikovat, protože ne vždycky jsem na tom psychicky dobře. Protože mám ještě diagnostikovaný takový ty srandovní poruchy, bipolární poruchu a poruchu pozornosti, ale já nemyslím poruchu pozornosti jako má každý malá dítě, já myslím takovou tu horší, že člověk furt něco hledá, sem tam chodí, no takovou tu větší. Ale s tím se člověk nějak naučí žít. Léky už neberu, to jsem teď nedávno vyřešil, že jsem se z těch léků cejtil takovej, nevím, jak to mám říct, hloupej až. Oni my oslabily vnímání a nějakou jako kreativitu. Něco vymyslet, to pro mě bylo strašný, já jsem s tím nikdy problém neměl a teď jsem cítil jinak ty negativní vlivy, ale samozřejmě jsem cítil i hrozně pozitivní a jako člověk se závislostí dostávám lehký léky, já nedostávám žádný silný antidepresiva, protože na tom si člověk vyvine závislosti ještě rychlejc než na chlastu. Ale furt z toho má strach, protože jsou to léky a jsou to léky na hlavu a ta hlava to je prostě neprobádaný a já se bojím, že se to těma lékama může nějak zkazit, že to může občas být trochu nebezpečný no. Ale třeba ty léky na to spaní pro mě byly hrozně důležitý. Protože často mám i spánkovou paralýzu.

Ta spánková paralýza je, že nespíte vůbec?

Ne, to je, že ještě nespím, ale už se mi něco zdá. Je to dost nepříjemný, je to něco jako halucinace. Jde to i lehce poznat, člověk ještě nespí a už vidí. A byl jsem i na EEG. Určitě nic příjemného. Občas se to stává, ale neříkám, že se to pomalu vytrácí, ale ty intervaly jsou lepší a lepší. Ale občas to přijde nečekaně a je to dost nepříjemný. Taky mi dělá dost velký problém usínání. Ono se to pak dost odráží i na jinejch věcech v tom životě. Já mám třeba tejden, kdy mám průměr tři hodiny spánku denně, a to je pak hrozný. Pak má normálně fungovat a to nejde. Do toho přijde ještě deprese, a to je hrozný, to je jako složitý no.

Stýkáte se ještě s někým z těch kamarádů z doby užívání?

Ne, ani s jedním. Nebo jako s těmi, co nebrali drogy, tak s těmi se stýkám. Ale občas ty lidi potkávám, strašně si chtějí povídat, ale problém je, že já ty lidi kolikrát ani nepamatuju. Protože já jsem si zvolil takovou složitější cestu, že jsem se vrátil do toho prostředí, kde jsem skončil, což byla docela chyba, ale i tak se to dá. Obzvlášť potkávám jednu slečnu, ze který jsem teda hodně špatnej.

To myslíte tu Evu, nebo nějakou jinou?

Ne, to je jiná. To pak následovalo něco novýho a ona se mě docela chytla a vlastně já si myslím, že jsem byl první, s kým měla nějakou drogu a ona v tom vesele pokračuje no. Takže si tohle házím už docela dlouho na záda, že nějakou tu roli v tom taky hraju. Já se sám sebe snažím dlouho přesvědčovat, že to tak není, že za to vlastně možná ani nemusím, ale já to tak prostě cítím. Já jsem udělal takovou věc, kterou jsem udělat neměl. Je to škoda. Já jsem jí poznal jako fajnovou holku, která v té době byla čistá a dala mi takovou chvilkovou naději.

Ještě se vrátím. Vy jste mluvil o tom, že jste na základce hrál fotbal. Bylo ještě něco, čemu jste se v tu dobu věnoval?

Asi ne, já jsem byl dost zažranej do fotbalu. To byl takovej životní styl. Já jsem moc jinejch koníčků neměl no.

Je něco, co byste mi chtěl říct na závěr?

Jo, já si hrozně cením lidí, kteří vyřešili svoje problémy bez drog, protože bych to jednou chtěl taky umět. Člověk pořád v pozadí ví, že to téma drogama a tím alkoholem může řešit i teď, protože jako kdo mu to zakáže, že jo. A chtěl bych Vám moc poděkovat, bylo to super a je skvělé, co děláte pro lidi.

ABSTRAKT

Klíčová slova: drogy, syndrom závislosti, hodnoty, kvalita života

Diplomová práce je zaměřena na problematiku drogové závislosti. V teoretické části jsou popsány základní pojmy: drogy, jejich historie a dělení a syndrom závislosti. Další kapitola se zabývá rodinou a rozvodem a jejich dopady na děti. Následující kapitoly jsou zaměřeny na hodnoty člověka a kvalitu života. Praktická část seznamuje s analýzou narativních rozhovorů s abstinujícími uživateli drog, kde jsou vyhodnoceny základní stavební kameny, které se v rozhovorech opakují a dále jsou analyzovány rozhovory samostatně.

ABSTRACT

Keywords: drugs, addiction syndrome, values, quality of life

The diploma thesis focuses on the issue of drug addiction. In the theoretical part the basic concepts are described: drugs, their history and division and the addiction syndrome. The next chapter deals with family and divorce and their effects on children. The following chapters focus on human values and quality of life. The practical part introduces the analysis of narrative interviews with abstinent drug users where the basic building blocks that recur in the interviews are evaluated and the interviews are analysed separately.